

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

Postępowanie egzekucyjne
Międzynarodowe postępowanie cywilne
Sąd polubowny (arbitrażowy)

Komentarz

redakcja naukowa Olga M. Piaskowska

Małgorzata Eysymontt, Dominik Horodyski, Elżbieta Jaceczko
Magdalena Kuchnio, Karolina Panfil, Arkadiusz Turczyn

KOMENTARZE

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

Postępowanie egzekucyjne
Międzynarodowe postępowanie cywilne
Sąd polubowny (arbitrażowy)

Komentarz

redakcja naukowa Olga M. Piaskowska

Małgorzata Eysymontt, Dominik Horodyski, Elżbieta Jaceczko
Magdalena Kuchnio, Karolina Panfil, Arkadiusz Turczyn

KOMENTARZE

Stan prawny na 1 lipca 2022 r., z uwzględnieniem zmian
wchodzących w życie z dniem 1 września 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 1301)

Recenzent

Dr hab. Michał Krakowiak, prof. UŁ

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Komentarze do poszczególnych artykułów napisali:

Małgorzata Eysymontt: art. 1096–1116

Dominik Horodyski: art. 1169–1193

Elżbieta Jaceczko: art. 758–839, 844–1088

Magdalena Kuchnio: art. 1117–1168, 1205–1211

Karolina Panfil: art. 1194–1204, 1212–1217

Arkadiusz Turczyn: art. 840–843

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących
im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj
jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz,
czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-418-2

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 728 313 462

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	29
Przedmowa	35
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.) (wyciąg)	37
CZĘŚĆ TRZECIA. POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE	39
Tytuł I. Przepisy ogólne	39
Dział I. Organy egzekucyjne, ich właściwość i postępowanie w ogólności	39
Art. 758. [Właściwe organy]	39
Art. 759. [Czynności egzekucyjne; nadzór judykacyjny nad czynnościami komornika]	40
Art. 759 ¹ . [Prawo wyboru komornika]	43
Art. 759 ² . [Doręczenia administracyjnym organom egzekucyjnym oraz organom podatkowym dokonywane przez komornika]	47
Art. 760. [Wnioski i oświadczenia; termin podjęcia czynności przez komornika; wysłuchanie strony]	48
Art. 760 ¹ . [Udzielenie informacji na żądanie wierzyciela]	50
Art. 760 ² . [<i>Obowiązek podania numeru PESEL, NIP lub REGON dłużnika przy zajęciu majątku lub żądaniu udzielenia informacji</i>]	50
Art. 761. [Wyjaśnienia i informacje; zmiana miejsca pobytu]	51
Art. 762. [Grzywna]	53
Art. 762 ¹ . [Odpowiedzialność dyscyplinarna żołnierza]	55
Art. 763. [Zawiadamianie strony i uczestnika postępowania o dokonanej czynności]	56
Art. 763 ¹ . [Pouczenie o sposobie i terminie zaskarżenia czynności dokonywanej przez komornika]	57
Art. 763 ² . [Wyłączenie komornika]	58
Art. 763 ³ . [Zasada ciągłości właściwości komornika]	60

Art. 763 ⁴ .	[Przekazanie sprawy w przypadku stwierdzenia przez komornika swojej niewłaściwości]	62
Art. 764.	[Upomnienie, wydalenie, grzywna]	63
Art. 765.	[Pomoc Policji lub innych organów]	63
Art. 766.	[Posiedzenia sądu]	66
Art. 766 ¹ .	[Uzasadnienie postanowienia]	67
Art. 767.	[Skarga na czynności komornika]	67
Art. 767 ¹ .	(uchylony).	72
Art. 767 ² .	[Termin rozpoznania skargi na czynności komornika]	72
Art. 767 ³ .	[Odrzucenie skargi; zażalenie]	73
Art. 767 ^{3a} .	[Skarga na postanowienie referendarza]	74
Art. 767 ⁴ .	[Zażalenie na postanowienie sądu]	75
Art. 768.	[Zażalenie na postanowienie w sprawie ukarania grzywną przez komornika]	76
Art. 768 ¹ .	[Wykonanie postanowienia o grzywnie]	77
Art. 769.	(utracił moc).	77
Art. 770.	[Rozliczenie kosztów]	77
Art. 770 ¹ .	[Wykonalność postanowienia przyznającego zwrot kosztów]	81
Art. 771.	[Zwolnienie od kosztów postępowania egzekucyjnego] . . .	82
Art. 772.	(uchylony).	83
Art. 773.	[Zbieg egzekucji administracyjnej i sądowej]	83
Art. 773 ¹ .	[Zbieg egzekucji sądowych]	87
Art. 773 ² .	[Czynności komornika w razie przejęcia prowadzenia egzekucji przez administracyjny organ egzekucyjny]	89
Art. 773 ³ .	(uchylony).	90
Art. 774.	[Postanowienie o kosztach]	90
Art. 775.	[Wyłączenie stosowania]	91
Art. 775 ¹ .	[Kolejne wnioski o wszczęcie egzekucji]	92
Dział II. Tytuły egzekucyjne i klauzula wykonalności		92
Art. 776.	[Tytuł wykonawczy w egzekucji sądowej]	92
Art. 776 ¹ .	[Tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko dłużnikowi pozostającemu w związku małżeńskim]	94
Art. 777.	[Tytuły egzekucyjne; notarialny tytuł egzekucyjny]	96
Art. 778.	[Tytuł egzekucyjny przeciwko wspólnikom spółki cywilnej]	99
Art. 778 ¹ .	[Tytuł egzekucyjny przeciwko wspólnikom spółek osobowych]	100
Art. 778 ² .	[Tytuł egzekucyjny przeciwko spółce córce partnera prywatnego]	103
Art. 779.	[Egzekucja sądowa ze spadku]	104
Art. 780.	[Tytuł egzekucyjny przeciwko zarządcy masy majątkowej, kuratorowi spadku, zarządcy sukcesyjnemu, wykonawcy testamentu]	106

Art. 781.	[Właściwość sądu w sprawach o nadanie klauzuli wykonalności]	107
Art. 781 ¹ .	[Termin rozpoznania wniosku]	109
Art. 782.	[Nadanie klauzuli wykonalności]	110
Art. 782 ¹ .	[Odmowa nadania klauzuli wykonalności]	111
Art. 783.	[Treść klauzuli wykonalności; elektroniczny tytuł wykonawczy]	113
Art. 784.	[Tytuł organu administracji państwowej lub sądu szczególnego]	116
Art. 785.	[Wydanie zaświadczenia lub dokumentu]	116
Art. 786.	[Tytuł uzależniony od zdarzenia lub od podjęcia pracy]	117
Art. 786 ¹ –786 ² .	(uchylone)	119
Art. 787.	[Ograniczenie do majątku wspólnego]	119
Art. 787 ¹ .	[Ograniczenie odpowiedzialności do przedsiębiorstwa]	122
Art. 787 ² .	[Wpływ umowy majątkowej małżeńskiej]	123
Art. 788.	[Przejęcie uprawnienia lub obowiązku]	125
Art. 789.	[Nabywca przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego]	127
Art. 789 ¹ .	[Dokumenty stwierdzające zbycie przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego]	127
Art. 789 ² .	[Podstawa egzekucji przeciwko nabywcy przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego]	129
Art. 790.	(uchylony).	130
Art. 791.	[Tytuł wykonawczy zobowiązujący do wydania rzeczy]	130
Art. 792.	[Ograniczona odpowiedzialność następcy]	132
Art. 793.	[Dalsze tytuły wykonawcze]	134
Art. 794.	[Ponowne wydanie tytułu wykonawczego]	135
Art. 794 ¹ .	[Postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności w części, w jakiej przyznano w nim wierzycielowi zwrot kosztów postępowania]	136
Art. 794 ² .	[Postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym]	137
Art. 795.	[Zażalenie. Przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania]	138
Dział IIa. Zaświadczenie europejskiego tytułu egzekucyjnego		140
Art. 795 ¹ .	[Zaświadczenie europejskiego tytułu egzekucyjnego; właściwość sądu]	140
Art. 795 ² .	[Skład sądu]	142
Art. 795 ^{2a} .	[Doręczenie zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego w przypadku tytułów egzekucyjnych wydanych w postaci elektronicznej]	143
Art. 795 ³ .	[Odmowa wydania; zażalenie]	143
Art. 795 ⁴ .	[Uchylenie]	144
Art. 795 ⁵ .	[Odpowiednie stosowanie]	145

Dział IIb. Stwierdzenie wykonalności europejskiego nakazu zapłaty	146
Art. 795 ⁶ . [Stwierdzenie wykonalności]	146
Art. 795 ⁷ . [Zażalenie]	147
Dział IIc. Zaświadczenie dotyczące orzeczenia wydanego w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń	148
Art. 795 ⁸ . [Zaświadczenie]	148
Art. 795 ⁹ . [Zażalenie]	149
Dział IId. Zaświadczenia dotyczące orzeczeń, ugód i innych tytułów egzekucyjnych w sprawach cywilnych i handlowych	150
Art. 795 ¹⁰ . [Zaświadczenia]	150
Art. 795 ¹¹ . [Zażalenie]	151
Dział IIf. Wyciągi z orzeczeń, ugód i innych tytułów egzekucyjnych w sprawach alimentacyjnych	151
Art. 795 ¹² . [Wyciągi]	151
Art. 795 ¹³ . [Zażalenie]	152
Dział IIg. Zaświadczenia dotyczące orzeczeń obejmujących środki ochrony w sprawach cywilnych	153
Art. 795 ¹⁴ . [Zaświadczenia]	153
Art. 795 ¹⁵ . [Zażalenie]	154
Art. 795 ¹⁶ . [Uchylenie zaświadczenia]	154
Art. 795 ¹⁷ . [Odpowiednie stosowanie; zażalenie]	155
Dział III. Wszczęcie egzekucji i dalsze czynności egzekucyjne	156
Art. 796. [Wszczęcie egzekucji sądowej]	156
Art. 797. [Wymagania wniosku; elektroniczny tytuł wykonawczy]	158
Art. 797 ¹ . (uchylony).	161
Art. 798. [Wybór świadczeń przez dłużnika]	161
Art. 798 ¹ . [Przeliczenie zasądzonej kwoty na walutę polską]	162
Art. 799. [Kilka sposobów egzekucji; zawieszenie sądowego postępowania egzekucyjnego]	163
Art. 800. [Niedopuszczalność łączenia wniosków]	164
Art. 801. [Ustalenie majątku dłużnika; wezwanie do złożenia wykazu majątku; żądanie uzasadnienia wniosku o podjęcie czynności egzekucyjnych; wysłuchanie wierzyciela]	165
Art. 801 ¹ . [Złożenie wykazu majątku]	167
Art. 801 ² . [Poszukiwanie majątku dłużnika przez komornika na zlecenie wierzyciela]	169
Art. 802. [Kurator w postępowaniu egzekucyjnym]	170
Art. 803. [Zakres egzekucji]	171
Art. 804. [Niedopuszczalność badania zasadności obowiązku objętego tytułem; odmowa wszczęcia egzekucji w przypadku upływu terminu przedawnienia]	171
Art. 804 ¹ . [Wstąpienie do postępowania na miejsce wierzyciela] . . .	175

Art. 804 ² .	[Wszczęcie egzekucji a przejście uprawnienia na inną osobę po powstaniu tytułu wykonawczego]	177
Art. 805.	[Zawiadomienie o wszczęciu egzekucji]	178
Art. 805 ¹ .	[Zawiadomienie zastawnika zastawu rejestrowego]	180
Art. 806.	[Obowiązek przyjęcia świadczenia]	182
Art. 807.	[Sposób zabezpieczenia]	182
Art. 808.	[Złożenie na rachunek depozytowy Ministra Finansów]	183
Art. 809.	[Protokół komorniczy]	186
Art. 809 ¹ .	[Czynności egzekucyjne utrwalane za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk]	186
Art. 810.	[Godziny wykonywania czynności poza kancelarią komorniczą; egzekucja w dni wolne od pracy i w porze nocnej]	188
Art. 811.	[Asysta]	189
Art. 812.	[Świadczenie czynności egzekucyjnych]	191
Art. 813.	[Opinia biegłego]	192
Art. 814.	[Otwarcie mieszkania i innych pomieszczeń; przeszukanie odzieży]	193
Art. 815.	[Wpłaty; pokwitowanie komornika]	195
Art. 816.	[Ukończenie postępowania egzekucyjnego; elektroniczny tytuł wykonawczy]	196
Art. 816 ¹ .	[Podpis elektroniczny]	198
Art. 817.	[Sprawy o naruszenie posiadania]	198
Dział IV. Zawieszenie i umorzenie postępowania		199
Art. 818.	[Kurator w postępowaniu egzekucyjnym]	199
Art. 819.	[Śmierć wierzyciela lub dłużnika]	201
Art. 819 ¹ .	[Zbycie przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego]	202
Art. 820.	[Zawieszenie na wniosek]	203
Art. 820 ¹ .	(uchylony).	204
Art. 820 ² .	[Zawieszenie, ograniczenie]	205
Art. 820 ³ .	[Zawieszenie postępowania na wniosek; podjęcie zawieszonego postępowania]	206
Art. 821.	[Skarga na czynności komornika, zażalenie na postanowienie sądu]	209
Art. 821 ¹ .	[Kwota na zaspokajanie bieżących potrzeb]	210
Art. 822.	[Wstrzymanie czynności]	211
Art. 823.	(uchylony).	212
Art. 824.	[Umorzenie sądowego postępowania egzekucyjnego z urzędu]	212
Art. 825.	[Umorzenie sądowego postępowania egzekucyjnego na wniosek]	216
Art. 826.	[Skutek umorzenia postępowania]	218
Art. 826.	[Skutek umorzenia postępowania]	218

Art. 827.	[Wysłuchanie; zaświadczenie o umorzeniu postępowania]	220
Art. 828.	[Zażalenie]	220
Dział V.	Ograniczenia egzekucji	221
Art. 829.	[Ograniczenia egzekucji sądowej]	221
Art. 829 ¹ .	[Ograniczenia egzekucji sądowej w przypadku dłużnika będącego rolnikiem]	223
Art. 829 ² .	[Opinia izby rolniczej o niezbędności przedmiotów do prowadzenia gospodarstwa rolnego dłużnika]	225
Art. 829 ³ .	[Wyłączenie spod egzekucji zajętych zwierząt hodowlanych w przypadku braku możliwości sprzedaży ich odpowiedniej osobie]	227
Art. 829 ⁴ .	[Ograniczenie stosowania wybranych przepisów w sprawach o egzekucję alimentów oraz o egzekucję należności powstałych w związku z pracą zarobkową wykonywaną w gospodarstwie rolnym dłużnika]	228
Art. 829 ⁵ .	[Wyłączenie stosowania przepisów w przypadku równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego prowadzonego przez dłużnika]	229
Art. 830.	(uchylony)	229
Art. 831.	[Sumy, świadczenia, prawa i wierzytelności niepodlegające egzekucji]	230
Art. 832.	[Ograniczenie egzekucji z należności wypłaconych w związku ze śmiercią]	236
Art. 833.	[Ograniczenia egzekucji z innych świadczeń pieniężnych]	236
Art. 834.	[Obliczanie dochodów]	241
Art. 835.	[Dochody z kilku źródeł]	241
Art. 835 ¹ .	[Wstrzymanie przekazania wyegzekwowanych środków pieniężnych wierzycielowi]	242
Art. 836.	[Egzekucja na zaspokojenie długu spadkodawcy]	243
Art. 837.	[Ograniczenie odpowiedzialności dłużnika]	243
Art. 838.	[Należności podlegające egzekucji administracyjnej]	244
Art. 839.	[Wysłuchanie stron; zażalenie]	245
Dział VI.	Powództwa przeciwegzekucyjne	245
Art. 840.	[Powództwo opozycyjne]	245
Art. 840 ¹ .	[Zarzut z małżeńskiej umowy majątkowej]	255
Art. 840 ² .	[Odpowiednie stosowanie]	257
Art. 840 ³ .	(uchylony).	258
Art. 841.	[Powództwo interwencyjne]	258
Art. 842.	[Zwolnienie spod egzekucji administracyjnej]	268
Art. 843.	[Właściwość sądu]	272

Tytuł II. Egzekucja świadczeń pieniężnych	277
Dział I. Egzekucja z ruchomości	277
Rozdział 1. Zajęcie	277
Art. 844. [Egzekucja sądowa z ruchomości; właściwość komornika; właściwość przemiana komornika]	277
Art. 844 ¹ . [Egzekucja ze zwierząt]	279
Art. 845. [Egzekucyjne zajęcie ruchomości]	279
Art. 846. [Egzekucja z ułamkowej części ruchomości]	282
Art. 847. [Protokół egzekucyjnego zajęcia ruchomości]	283
Art. 848. [Skutki zajęcia ruchomości]	284
Art. 849. [Przerwanie zajęcia ruchomości]	285
Art. 850. [Obecność wierzyciela]	285
Art. 851. [Ponowne zajęcie ruchomości]	286
Art. 852. [Zaspokojenie wierzycieli; złożenie na rachunek depozytowy]	286
Art. 853. [Oszacowanie ruchomości]	287
Art. 854. [Oznaczenie egzekucyjnego zajęcia ruchomości]	289
Art. 855. [Dozór nad zajęętą ruchomością]	290
Art. 856. [Obowiązki dozorczy]	292
Art. 857. [Odpowiedzialność dozorczy]	293
Art. 858. [Wydatki i wynagrodzenie dozorczy]	294
Art. 859. [Zażalenie]	294
Art. 860. [Zmiana dozorczy]	295
Art. 861. [Prawo zwykłego używania rzeczy]	295
Art. 862. [Rachunek z dochodów]	296
Art. 863. [Utrzymywanie osobnych pomieszczeń]	297
Rozdział 2. Sprzedaż	297
Art. 864. [Sprzedaż z wolnej ręki]	297
Art. 864 ¹ . [Zgoda dłużnika na sprzedaż z wolnej ręki]	298
Art. 865. [Ruchomości nieużywane]	298
Art. 866. (uchylony).	299
Art. 866 ¹ . [Sprzedaż za pośrednictwem przedsiębiorstwa]	299
Art. 866 ² . [Oszacowanie przedmiotów wartościowych; sprzedaż dewiz]	300
Art. 867. [Licytacja komornicza ruchomości]	301
Art. 867 ¹ . [Rękojmia]	304
Art. 867 ² . [Przetarg]	305
Art. 867 ³ . [Zaofiarowanie wyższej ceny]	306
Art. 868. [Zasady i tryb publicznej licytacji]	306
Art. 869. [Udzielenie przybicia]	306
Art. 870. [Skarga na udzielenie przybicia]	307
Art. 871. [Obowiązek natychmiastowej zapłaty ceny]	308
Art. 872. [Skutki nieuiszczenia ceny]	309
Art. 873. [Ściągnięcie należności]	310
Art. 874. [Nabycie własności]	311

Art. 875.	[Druga licytacja]	311
Art. 876.	[Zaliczenie wierzytelności na cenę nabycia]	313
Art. 877.	[Przejęcie ruchomości na własność przez wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym]	313
Art. 878.	[Odmowa wydania rzeczy]	314
Art. 879.	[Skutki nabycia]	314
Rozdział 3.	Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej	315
Art. 879 ¹ .	[Stosowanie przepisów o sprzedaży]	315
Art. 879 ² .	[Wniosek o dokonanie sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej]	315
Art. 879 ³ .	[Termin złożenia wniosku]	316
Art. 879 ⁴ .	[Stosowanie systemu teleinformatycznego]	317
Art. 879 ⁵ .	[Złożenie rękojmi]	318
Art. 879 ⁶ .	[Przebieg licytacji elektronicznej]	319
Art. 879 ⁷ .	[Zawiadomienie o przybiciu]	320
Art. 879 ⁸ .	[Zrzeczenie się nabycia ruchomości]	320
Art. 879 ⁹ .	[Termin zapłaty ceny nabycia]	320
Art. 879 ¹⁰ .	[Wybór przedsiębiorcy lub przedsiębiorstwa]	321
Art. 879 ¹¹ .	[Delegacja ustawowa – sposób przeprowadzenia licytacji elektronicznej]	322
Dział II.	Egzekucja z wynagrodzenia za pracę	322
Art. 880.	[Egzekucja sądowa z wynagrodzenia za pracę]	322
Art. 881.	[Zajęcie wynagrodzenia]	323
Art. 882.	[Obowiązki pracodawcy]	325
Art. 882 ¹ .	[Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej]	325
Art. 883.	[Skuteczność zajęcia wynagrodzenia]	327
Art. 884.	[Ciągłość zajęcia wynagrodzenia]	329
Art. 885.	[Skutek zajęcia wynagrodzenia]	331
Art. 886.	[Grzywna]	331
Art. 887.	[Wstąpienie wierzyciela w prawa i roszczenia dłużnika]	333
Art. 888.	[Odebranie dokumentów]	334
Dział III.	Egzekucja z rachunków bankowych	335
Art. 889.	[Egzekucja sądowa z rachunków bankowych]	335
Art. 889 ¹ .	[Zajęcie rachunku bankowego prowadzonego w walucie obcej]	339
Art. 889 ² .	[Termin przekazania przez bank środków pieniężnych z zajętego rachunku na rachunek bankowy komornika]	340
Art. 890.	[Skuteczność zajęcia]	340
Art. 890 ¹ .	[Zbieg zajęcia i zabezpieczenia]	344
Art. 890 ² .	[Wstrzymanie zajęcia wierzytelności z rachunku bankowego w okresie blokady rachunku podmiotu kwalifikowanego]	345

Art. 891.	[Zbieg egzekucji sądowej i administracyjnej]	346
Art. 891 ¹ .	[Zajęcie wierzytelności z rachunku wspólnego]	348
Art. 891 ² .	[Egzekucja z rachunku wspólnego małżonków]	349
Art. 892.	[Odpowiedzialność banku]	349
Art. 893.	[Odpowiednie stosowanie]	350
Art. 893 ¹ .	[Zajęcie wkładu oszczędnościowego]	351
Art. 893 ² .	[Umorzenie książeczki oszczędnościowej]	353
Art. 893 ^{2a} .	[Doręczanie pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego]	355
Art. 893 ³ .	[Odpowiednie stosowanie]	355
Art. 893 ⁴ .	[Egzekucja z rachunków w SKOK]	355
Art. 894.	[uchylony].	356
Dział IV. Egzekucja z innych wierzytelności		356
Art. 895.	[Właściwość komornika]	356
Art. 896.	[Egzekucyjne zajęcie wierzytelności]	357
Art. 897.	[Wniosek o wpis o zajęciu w księdze wieczystej]	361
Art. 898.	[Ujawnienie zabezpieczenia i zajęcia]	362
Art. 899.	[Wierzytelność zabezpieczona poręczeniem, zastawem lub zastawem rejestrowym]	363
Art. 900.	[Chwila zajęcia wierzytelności]	363
Art. 901.	[Zajęcie wierzytelności związanej z posiadaniem dokumentu]	364
Art. 902.	[Odpowiednie stosowanie]	366
Art. 902 ¹ .	[Klauzula kompensacyjna]	367
Art. 902 ² .	[Zajęcie wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku]	367
Art. 903.	[Świadczenie z zobowiązania przemennego]	372
Art. 904.	[Wzajemne świadczenie dłużnika egzekwowanego]	372
Art. 904 ¹ .	[Sprzedaż zajętej wierzytelności]	373
Art. 905.	[Egzekucja z wierzytelności o wydanie ruchomości]	374
Art. 906.	[Egzekucja z wierzytelności o wydanie nieruchomości]	375
Art. 907.	[Odpowiednie stosowanie]	376
Art. 908.	[Ustanowienie kuratora lub zarządcy, sprzedaż prawa]	377
Dział IVa. Egzekucja z innych praw majątkowych		378
Art. 909.	[Odpowiednie stosowanie]	378
Art. 910.	[Zajęcia prawa majątkowego]	379
Art. 910 ¹ .	[Zajęcie praw własności przemysłowej]	381
Art. 910 ² .	[Wykonywanie uprawnień przez wierzyciela]	382
Art. 910 ³ .	[Odpowiednie stosowanie]	385
Art. 910 ⁴ .	[Oszacowanie przez biegłego]	385
Art. 911.	[Opis zajętego prawa]	386
Art. 911 ¹ .	[Informacje zawarte w opisie prawa]	386
Art. 911 ² .	[Zajęcie uprawnień z umowy spółki cywilnej]	387
Art. 911 ³ .	[Zajęcie udziału w spółce handlowej]	388

Art. 911 ⁴ .	[Zakres zajęcia]	390
Art. 911 ⁵ .	[Wezwanie do spełnienia świadczenia]	390
Art. 911 ⁶ .	[Zaspokojenie wierzyciela]	390
Art. 911 ⁷ .	[Sprzedaż zajętego prawa]	391
Art. 911 ⁸ .	[Egzekucja z papierów wartościowych]	393
Art. 912.	[Zajęcie prawa do działu]	397
Dział V. Wyjawienie majątku		398
Art. 913.	[Wyjawienie majątku dłużnika w egzekucji sądowej]	398
Art. 914.	[Właściwość sądu; wymogi wniosku]	401
Art. 915.	[Rozpoznanie wniosku]	402
Art. 916.	[Przymus bezpośredni w postępowaniu egzekucyjnym]	403
Art. 917.	[Wykaz i przyrzeczenie]	404
Art. 918.	(uchylony).	405
Art. 918 ¹ .	[Nowy wykaz i przyrzeczenie]	405
Art. 919.	[Przedstawiciel ustawowy]	406
Art. 920.	[Egzekucja z urzędu; egzekucja alimentów]	406
Art. 920 ¹ .	[Wyjawienie stanu oszczędności]	407
Art. 920 ² .	(uchylony).	408
Dział VI. Egzekucja z nieruchomości		408
Rozdział 1. Przepisy wstępne		408
Art. 921.	[Egzekucja sądowa z nieruchomości; właściwość przemienna komornika]	408
Art. 921 ¹ .	[Obowiązek zawiadamiania sądu]	409
Art. 922.	[Uczestnicy]	410
Rozdział 2. Zajęcie		411
Art. 923.	[Egzekucyjne zajęcie nieruchomości]	411
Art. 923 ¹ .	[Nieruchomość wchodząca w skład majątku wspólnego]	414
Art. 924.	[Ujawnienie zajęcia nieruchomości]	415
Art. 925.	[Chwila zajęcia]	418
Art. 926.	[Połączenie egzekucji]	419
Art. 927.	[Przyłączenie się do egzekucji]	420
Art. 928.	[Kurator dla osoby nieobecnej]	422
Art. 929.	[Zakres zajęcia]	423
Art. 930.	[Rozporządzenie nieruchomością po zajęciu]	425
Art. 931.	[Zarząd zajętą nieruchomością]	427
Art. 932.	(uchylony).	428
Art. 933.	[Wprowadzenie w zarząd nieruchomości]	428
Art. 934.	[Świadczenie do rąk zarządcy]	429
Art. 935.	[Obowiązki i uprawnienia zarządcy]	429
Art. 936.	[Najem, dzierżawa]	431
Art. 937.	[Sprawozdanie zarządcy]	432
Art. 938.	[Odpowiedzialność zarządcy]	433

Art. 939.	[Wynagrodzenie i zwrot wydatków zarządcy]	434
Art. 940.	[Kolejność zaspokajania]	436
Art. 941.	[Nadwyżka]	437
Rozdział 3.	Opis i oszacowanie	437
Art. 942.	[Upływ terminu]	437
Art. 943.	[Wniosek o dokonanie opisu i oszacowania]	438
Art. 944.	(uchylony).	440
Art. 945.	[Zawiadomienie; obwieszczenie]	440
Art. 946.	[Egzekucja z części nieruchomości]	441
Art. 947.	[Protokół opisu i oszacowania]	442
Art. 948.	[Oszacowanie nieruchomości]	443
Art. 949.	[Prawa osób trzecich]	446
Art. 950.	[Zaskarżenie opisu i oszacowania]	447
Art. 951.	[Dodatkowy opis i oszacowanie]	448
Rozdział 4.	Obwieszczenie o licytacji	449
Art. 952.	[Termin licytacji nieruchomości w toku egzekucji komorniczej]	449
Art. 952 ¹ .	[Termin licytacji lokalu mieszkalnego lub nieruchomości gruntowej zabudowanej budynkiem mieszkalnym służących zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika]	451
Art. 953.	[Obwieszczenie publiczne]	453
Art. 954.	[Doręczenie obwieszczeń]	455
Art. 955.	[Ogłoszenie obwieszczenia]	456
Art. 956.	[Ogłoszenie w kilku sądach]	457
Art. 957.	(uchylony).	457
Art. 958.	[Przejęcie nieruchomości rolnej przez współwłaściciela w postępowaniu egzekucyjnym]	457
Art. 959.	[Rozstrzygnięcie o pierwszeństwie]	459
Art. 960.	[Przedstawienie akt]	459
Art. 961.	(uchylony).	460
Rozdział 5.	Warunki licytacyjne	460
Art. 962.	[Rękojmia]	460
Art. 963.	[Zwrot rękojmi]	462
Art. 964.	[Zwolnienie od złożenia rękojmi]	462
Art. 965.	[Cena wywołania]	463
Art. 966.	[Suma przypadająca z ubezpieczenia]	464
Art. 967.	[Złożenie ceny nabycia; potrącenie rękojmi]	465
Art. 968.	[Zaliczenie wierzytelności nabywcy]	466
Art. 969.	[Utrata rękojmi]	468
Art. 970.	[Ponowna licytacja]	469
Art. 971.	[Wady nieruchomości]	469
Rozdział 6.	Licytacja	469
Art. 972.	[Publiczność; nadzór sędziego; utrwalanie przebiegu licytacji]	469

Art. 973.	[Podanie informacji o przetargu]	470
Art. 974.	[Przedmiot przetargu]	470
Art. 975.	[Kolejność]	471
Art. 976.	[Wyłączenia podmiotowe]	471
Art. 977.	[Pełnomocnictwo]	472
Art. 978.	[Przebieg przetargu]	473
Art. 979.	[Wstrzymanie przetargu; umorzenie egzekucji]	474
Art. 980.	[Zamknięcie przetargu]	475
Art. 981.	[Umorzenie egzekucji]	476
Art. 982.	[Przejęcie nieruchomości rolnej przez współwłaściciela w postępowaniu egzekucyjnym]	477
Art. 983.	[Druga licytacja]	479
Art. 984.	[Przejęcie nieruchomości na własność przez wierzyciela w postępowaniu egzekucyjnym]	480
Art. 985.	[Umorzenie postępowania; nowa egzekucja]	482
Art. 986.	[Skarga na czynności komornika]	482
Rozdział 6a. Sprzedaż nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej		483
Art. 986 ¹ .	[Przepisy stosowane do sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej]	483
Art. 986 ² .	[Wniosek o dokonanie sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej]	484
Art. 986 ³ .	[Zawiadomienie dłużnika o otrzymaniu wniosku o przeprowadzenie sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej; kolejność sprzedaży nieruchomości; termin rozpoczęcia licytacji]	485
Art. 986 ⁴ .	[System informatyczny do przeprowadzenia sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej; obwieszczenie o sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej]	487
Art. 986 ⁵ .	[Złożenie rękojmi]	489
Art. 986 ⁶ .	[Informacje i pouczenia udostępniane przed rozpoczęciem przetargu]	490
Art. 986 ⁷ .	[Rozpoczęcie i zakończenie przetargu]	491
Art. 986 ⁸ .	[Skarga na odmowę dopuszczenia do przetargu]	492
Art. 986 ⁹ .	[Dokumenty przesyłane sądowi po zamknięciu przetargu]	493
Art. 986 ¹⁰ .	[Postanowienie co do przybicia]	494
Art. 986 ¹¹ .	[Delegacja ustawowa – sposób przeprowadzenia sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji elektronicznej oraz uwierzytelniania użytkowników systemu teleinformatycznego]	494
Rozdział 7. Przybicie		495
Art. 987.	[Udzielenie przybicia]	495
Art. 988.	[Postanowienie o przybicu]	497

Art. 989.	[Wysłuchanie]	497
Art. 990.	[Treść postanowienia o przybiciu]	498
Art. 991.	[Odmowa udzielenia przybicia]	498
Art. 992.	[Ponowna licytacja]	500
Art. 993.	[Zmiana zarządcy]	500
Art. 994.	[Pierwszeństwo potrącenia]	502
Art. 995.	[Skutki przybicia]	502
Art. 996.	[Doręczenie postanowienia o przybiciu]	503
Art. 997.	[Zażalenie]	503
Rozdział 8. Przysądzenie własności		505
Art. 998.	[Postanowienie o przysądzeniu własności nieruchomości]	505
Art. 999.	[Skutki przysądzenia własności]	507
Art. 1000.	[Wygaśnięcie praw i roszczeń]	511
Art. 1001.	[Utrzymanie służebności gruntowej]	513
Art. 1002.	[Prawa i obowiązki ze stosunku najmu i dzierżawy]	515
Art. 1003.	[Wykreślenie wpisów i hipotek]	516
Rozdział 9. Egzekucja z ułamkowej części nieruchomości oraz użytkowania wieczystego		517
Art. 1004.	[Odpowiednie stosowanie]	517
Art. 1005.	[Zawiadomienie o zajęciu]	518
Art. 1006.	[Zajęcie użytkowania wieczystego]	518
Art. 1007.	[Zakres uprawnień zarządcy]	519
Art. 1008.	[Żądanie rozwiązania umowy użytkowania wieczystego]	520
Art. 1009.	[Opis i oszacowanie]	520
Art. 1010.	[Protokół opisu i oszacowania]	521
Art. 1011.	[Przysądzenie prawa użytkowania wieczystego]	521
Art. 1012.	[Obciążenia ułamkowej części nieruchomości]	521
Art. 1013.	[Hipoteki wpisane przed powstaniem współwłasności]	522
Dział VIa. Uproszczona egzekucja z nieruchomości		522
Art. 1013 ¹ .	[Egzekucja sądowa z nieruchomości; egzekucja w trybach uproszczonych]	522
Art. 1013 ² .	[Tryb zajęcia, opisu i oszacowania]	524
Art. 1013 ³ .	[Sprzedaż z wolnej ręki]	525
Art. 1013 ⁴ .	[Sprzedaż innych nieruchomości]	526
Art. 1013 ⁵ .	[Protokół; przysądzenie własności]	526
Art. 1013 ⁶ .	[Licytacja]	528
Dział VII. Egzekucja ze statków morskich		529
Art. 1014.	[Egzekucja ze statków morskich wpisanych do rejestru]	529
Art. 1015.	[Właściwość komornika]	529
Art. 1016.	[Dowód wpisania statku do rejestru]	530

Art. 1017.	[Przytrzymanie statku; dozór]	531
Art. 1018.	[Ogłoszenie o wszczęciu egzekucji]	532
Art. 1019.	[Obwieszczenie o licytacji]	532
Art. 1020.	[Egzekucja z udziału w statku]	533
Art. 1021.	[Egzekucja ze statków niewpisanych do rejestru]	533
Art. 1022.	[Egzekucja ze statku zagranicznego]	533
Art. 1022 ¹ .	[Zawiadomienie zagranicznej władzy rejestrowej]	535
Art. 1022 ² .	[Odpowiednie stosowanie]	535
Art. 1022 ³ .	[Ustanowienie kuratora]	536
Art. 1022 ⁴ .	[Opis i oszacowanie zajętego statku zagranicznego]	536
Dział VIII.	Podział sumy uzyskanej z egzekucji	537
Rozdział 1.	Przepisy ogólne	537
Art. 1023.	[Sporządzenie planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji sądowej]	537
Art. 1024.	[Treść planu podziału]	538
Art. 1025.	[Kolejność zaspokojenia]	540
Art. 1026.	[Kolejność zaspokojenia w ramach tej samej kategorii]	549
Art. 1027.	[Zawiadomienie uczestników; zarzuty do planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji sądowej]	552
Art. 1028.	[Wykonanie planu podziału]	554
Rozdział 2.	Podział sumy uzyskanej przez egzekucję z wynagrodzenia za pracę	555
Art. 1029.	[Sporządzenie planu podziału sumy uzyskanej przez egzekucję sądową z wynagrodzenia za pracę]	555
Art. 1030.	[Uczestnicy podziału]	557
Art. 1031.	[Podział wyegzekwowanych kwot]	558
Art. 1032.	[Depozyt sądowy]	559
Rozdział 3.	Podział sumy uzyskanej przez egzekucję z ruchomości, wierzytelności i innych praw majątkowych	559
Art. 1033.	[Sporządzenie planu podziału; egzekucja sądowa z ruchomości]	559
Art. 1034.	[Odpowiednie stosowanie]	560
Rozdział 4.	Podział sumy uzyskanej przez egzekucję z nieruchomości	561
Art. 1035.	[Sporządzenie planu podziału]	561
Art. 1036.	[Uczestnicy podziału]	562
Art. 1036 ¹ .	[Wierzytelność zabezpieczona zastawem rejestrowym]	564
Art. 1037.	[Zaliczenie własnej wierzytelności na poczet ceny]	565
Art. 1038.	[Hipoteka]	566
Art. 1039.	[Wierzytelność zabezpieczona na kilku nieruchomościach]	567
Art. 1040.	[Wierzytelności zależne od warunku lub od wyniku sporu]	568

Art. 1040 ¹ . [Wykonanie planu podziału]	568
Tytuł III. Przepisy szczególne o egzekucji	569
Dział I. Egzekucja świadczeń niepieniężnych	569
Art. 1041. [Egzekucja obowiązku wydania ruchomości; egzekucja sądowa świadczeń niepieniężnych]	569
Art. 1042. [Złożenie do depozytu; oddanie na przechowanie]	571
Art. 1043. [Zajęcie roszczenia o wydanie rzeczy]	572
Art. 1044. [Obecność wierzyciela]	572
Art. 1045. [Nakazanie wyjawienia]	573
Art. 1046. [Wydanie nieruchomości, statku, opróżnienie pomieszczenia]	573
Art. 1047. [Egzekucja obowiązku złożenia oświadczenia woli]	581
Art. 1048. [Ujawnienie prawa]	582
Art. 1049. [Egzekucja czynności zastępowalnej]	582
Art. 1050. [Egzekucja czynności niezastępowalnej]	584
Art. 1050 ¹ . [Zapłata sumy pieniężnej na rzecz wierzyciela]	586
Art. 1051. [Egzekucja obowiązku zaniechania czynności lub nieprzeszkadzania czynnościom wierzyciela]	588
Art. 1051 ¹ . [Zapłata na rzecz wierzyciela określonej sumy pieniężnej]	590
Art. 1052. [Wymiar grzywny]	591
Art. 1053. [Zamiana grzywny na areszt]	592
Art. 1054. [Zwolnienie z aresztu; skutki zwłoki]	593
Art. 1055. [Zażalenie]	594
Art. 1056. [Areszt dłużnika]	594
Art. 1057. [Areszt żołnierza lub funkcjonariusza]	596
Art. 1058. [Wstrzymanie wykonania aresztu]	597
Art. 1059. [Zwolnienie z aresztu]	598
Dział II. Przepisy szczególne o egzekucji z udziałem Skarbu Państwa oraz przedsiębiorców	598
Rozdział 1. Przepisy ogólne	598
Art. 1060. [Egzekucja przeciwko Skarbowi Państwa]	598
Art. 1061. [Wyłączenie spod zajęcia]	601
Art. 1062. (uchylony).	602
Art. 1063. [Zwolnienie od obowiązku złożenia rękojmi]	602
Art. 1064. [Sposób prowadzenia egzekucji]	603
Rozdział 2. Egzekucja przez zarząd przymusowy	603
Art. 1064 ¹ . [Zarząd przymusowy nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym]	603
Art. 1064 ² . [Wniosek o wszczęcie egzekucji]	604
Art. 1064 ³ . [Doręczenie postanowienia w przedmiocie wniosku; zażalenie]	605
Art. 1064 ⁴ . [Właściwość sądu]	606
Art. 1064 ⁵ . [Ograniczenie egzekucji]	606

Art. 1064 ⁶ . [Egzekucja świadczeń pieniężnych]	607
Art. 1064 ⁷ . [Zarząd w ramach postępowania zabezpieczającego] . . .	608
Art. 1064 ⁸ . [Wpis o ustanowienie zarządu przymusowego]	609
Art. 1064 ⁹ . [Nieważność czynności dłużnika]	609
Art. 1064 ¹⁰ . [Powołanie zarządcy]	610
Art. 1064 ¹¹ . [Uprawnienia zarządcy]	611
Art. 1064 ¹² . [Ograniczenia egzekucyjne]	612
Art. 1064 ¹³ . [Plan podziału; skarga na plan podziału w egzekucji przez zarząd przymusowy]	614
Rozdział 3. Egzekucja przez sprzedaż przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego	615
Art. 1064 ¹⁴ . [Właściwość sądu]	615
Art. 1064 ¹⁵ . [Postanowienie o wszczęciu egzekucji]	615
Art. 1064 ¹⁶ . [Zbieg z innymi egzekucjami]	616
Art. 1064 ¹⁷ . [Bilans; wycena przez biegłych]	617
Art. 1064 ¹⁸ . [Sprzedaż z wolnej ręki]	618
Art. 1064 ¹⁹ . [Ogłoszenie]	618
Art. 1064 ²⁰ . [Licytacja]	619
Art. 1064 ²¹ . [Wpływ na inne prawa]	620
Art. 1064 ²² . [Odpowiedzialność solidarna nabywcy i dłużnika]	621
Art. 1064 ²³ . [Podział sumy]	621
Art. 1065. (uchylony).	622
Dział III. Egzekucja w celu zniesienia współwłasności nieruchomości w drodze sprzedaży publicznej	622
Art. 1066. [Odpowiednie stosowanie przepisów o egzekucji z nieruchomości]	622
Art. 1067. [Wszczęcie postępowania]	623
Art. 1068. [Ujawnienie wszczęcia egzekucji]	623
Art. 1069. [Prawo pierwokupu]	624
Art. 1070. [Zbieg egzekucji]	625
Art. 1071. [Odpowiednie stosowanie]	626
Dział IV. (uchylony)	626
Art. 1072–1080. (uchylone)	626
Dział V. Egzekucja świadczeń alimentacyjnych	626
Art. 1081. [Brak obowiązku wskazywania sposobu egzekucji i majątku dłużnika; właściwość przemienna komornika]	626
Art. 1082. [Nadanie klauzuli wykonalności z urzędu]	628
Art. 1083. [Ograniczenia egzekucji]	629
Art. 1084. (uchylony).	631
Art. 1085. [Wszczęcie egzekucji z urzędu]	631
Art. 1086. [Dochodzenie]	632
Art. 1087. [Zatrudnienie u osoby bliskiej]	633
Art. 1088. [Stosowanie przepisów tytułu drugiego]	634

Dział VI. (uchylony)	634
Art. 1089–1095 ¹ . (uchylone)	634
CZĘŚĆ CZWARTA. PRZEPISY Z ZAKRESU MIĘDZYNARODOWEGO	
POSTĘPOWANIA CYWILNEGO	635
(Przepis wstępny – uchylone)	635
Art. 1096. (uchylony)	635
Księga pierwsza. Jurysdykcja krajowa	636
Tytuł I. Przepisy ogólne	636
Art. 1097. [Zasada ciągłości jurysdykcji]	636
Art. 1098. [Zawisłość sprawy za granicą]	641
Art. 1098 ¹ . [Zawieszenie postępowania z urzędu]	648
Art. 1099. [Stwierdzenie braku jurysdykcji krajowej]	649
Art. 1099 ¹ . [Jurysdykcja krajowa konieczna]	653
(oznaczenie oraz tytuł Tytułu II – uchylone)	657
Art. 1100–1102. (uchylone).	657
Tytuł III. Jurysdykcja krajowa w procesie	657
Art. 1103. [Łączniki jurysdykcji krajowej]	657
Art. 1103 ¹ . [Jurysdykcja krajowa w sprawach małżeńskich]	660
Art. 1103 ² . [Jurysdykcja krajowa w sprawach ze stosunków między rodzicami i dziećmi]	664
Art. 1103 ³ . [Jurysdykcja krajowa w sprawach alimentacyjnych i związanych z ustaleniem pochodzenia dziecka]	667
Art. 1103 ⁴ . [Jurysdykcja krajowa w sprawach z zakresu prawa pracy]	670
Art. 1103 ⁵ . [Jurysdykcja krajowa w sprawach ubezpieczeniowych] . . .	673
Art. 1103 ⁶ . [Jurysdykcja krajowa w sprawach konsumenckich]	678
Art. 1103 ⁷ . [Jurysdykcja krajowa w sprawach rozpoznawanych w procesie]	681
Art. 1103 ⁸ . [Wyłączna jurysdykcja krajowa]	688
Art. 1103 ⁹ . [Wyłączna jurysdykcja krajowa]	693
Art. 1103 ¹⁰ . [Jurysdykcja krajowa a powództwo wzajemne i współuczestnictwo materialne]	696
Art. 1104. [Prorogacja jurysdykcji sądów polskich]	699
Art. 1105. [Derogacja jurysdykcji sądów polskich]	706
Art. 1105 ¹ . [Umowa dotycząca jurysdykcji sądowej]	713
Tytuł IV. Jurysdykcja krajowa w postępowaniu nieprocesowym	718
Art. 1106. [Jurysdykcja krajowa w sprawach o uznanie za zmarłego i stwierdzenie zgonu]	718
Art. 1106 ¹ . [Jurysdykcja krajowa w sprawach o ubezwłasnowolnienie]	723
Art. 1106 ² . [Jurysdykcja krajowa w sprawach małżeńskich]	727
Art. 1106 ³ . [Jurysdykcja krajowa w sprawach ze stosunków między rodzicami a dziećmi]	731
Art. 1106 ⁴ . [Jurysdykcja krajowa w sprawach o przysposobienie] . . .	734

Art. 1106 ⁵ . [Stwierdzenie jurysdykcji w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej i środków ochrony dzieci]	738
Art. 1106 ⁶ . [Rozpoznanie wniosku o stwierdzenie jurysdykcji w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej i środków ochrony dzieci]	741
Art. 1106 ⁷ . [Rozstrzygnięcia sądu w zakresie określonym konwencją haską z 1996 r.]	743
Art. 1107. [Jurysdykcja krajowa w sprawach z zakresu opieki i kurateli]	745
Art. 1107 ¹ . [Jurysdykcja krajowa w sprawach rzeczowych]	752
Art. 1108. [Jurysdykcja krajowa w sprawach spadkowych]	755
Art. 1109. [Spadek podlegający jurysdykcji sądu polskiego]	760
Art. 1109 ¹ . [Jurysdykcja krajowa w sprawach z zakresu rejestrów] . . .	762
Art. 1110. [Jurysdykcja krajowa w innych sprawach]	767
Art. 1110 ¹ . [Odpowiednie stosowanie]	770
Art. 1110 ² . [Wyłączna jurysdykcja krajowa w zakresie praw rzeczowych na nieruchomości]	772
Tytuł IVA. Jurysdykcja krajowa w postępowaniu zabezpieczającym i egzekucyjnym	776
Art. 1110 ³ . [Odpowiednie stosowanie]	776
Art. 1110 ⁴ . [Wyłączna jurysdykcja krajowa]	780
Księga pierwsza A. Immunitet sądowy i egzekucyjny	785
Art. 1111. [Immunitet dyplomatyczny]	785
Art. 1112. [Immunitet konsularny]	790
Art. 1113. [Skutki stwierdzenia istnienia immunitetu sądowego] . . .	794
Art. 1113 ¹ . [Brak obowiązku składania zeznań i inne przywileje (zwolnienia)]	797
Art. 1114. [Zrzeczenie się immunitetu sądowego]	801
Art. 1115. [Immunitet egzekucyjny]	804
Art. 1115 ¹ . [Odpowiednie stosowanie w postępowaniu zabezpieczającym]	807
Art. 1116. (uchylony)	809
Księga druga. Postępowanie	810
Tytuł I. Zdolność sądowa i procesowa	810
Art. 1117. [Ocena zdolności sądowej i procesowej]	810
Art. 1118. (uchylony).	812
Tytuł II. Zabezpieczenie kosztów procesu	813
Art. 1119. [Kaucja aktoryczna]	813
Art. 1120. [Zwolnienie od kaucji]	815
Art. 1121. [Żądanie zabezpieczenia kosztów]	817
Art. 1122. [Wyłączenie uprawnienia pozwanego]	818
Art. 1123. [Wysokość kaucji]	818
Art. 1124. [Skutki niezłożenia kaucji]	820
Art. 1125. [Zwrot kaucji]	820

Art. 1126.	[Wniosek pozwanego o zaspokojenie z kaucji]	821
Art. 1127.	[Pierwszeństwo zaspokojenia]	822
Art. 1128.	[Odpowiednie stosowanie w postępowaniu nieprocesowym]	822
Tytuł III.	Zwolnienie cudzoziemców od kosztów sądowych	824
Art. 1129.	[Zwolnienie cudzoziemców od kosztów postępowania cywilnego]	824
Tytuł IV.	Pomoc prawna	827
Art. 1130.	[Pomoc prawna]	827
Art. 1131.	[Wnioski sądów polskich o przeprowadzenie dowodów przez sądy zagraniczne]	830
Art. 1131 ¹ .	[Odpowiednie stosowanie w razie dokonywania innych czynności]	833
Art. 1132.	[Wnioski sądów polskich o doręczenie pism sądowych]	834
Art. 1133.	[Doręczenie pism sądowych listem poleconym]	836
Art. 1133 ¹ .	[Odpowiednie stosowanie]	837
Art. 1134.	[Przeprowadzenie dowodu i doręczanie pism przez przedstawicielstwa dyplomatyczne i urzędy konsularne]	838
Art. 1135.	[Przesłanki udzielenia pomocy prawnej przez sądy polskie]	840
Art. 1135 ¹ .	[Wykonanie wniosku]	841
Art. 1135 ² .	[Wnioski organów zagranicznych o przeprowadzenie dowodu]	844
Art. 1135 ³ .	[Doręczanie pism sądowych osobom korzystającym z immunitetu]	846
Art. 1135 ⁴ .	[Odpowiednie stosowanie do wykonywania innych czynności]	850
Art. 1135 ⁵ .	[Pełnomocnik do doręczeń]	850
Art. 1136.	(uchylony).	853
Tytuł V.	Zabezpieczenie dowodów	854
Art. 1137.	[Zabezpieczenie dowodów]	854
Tytuł VI.	Zagraniczne dokumenty urzędowe	856
Art. 1138.	[Zagraniczne dokumenty urzędowe]	856
Tytuł VII.	Czynności dotyczące spadku po cudzoziemcach	862
Art. 1139.	[Ograniczona jurysdykcja krajowa]	862
Art. 1140.	[Wezwanie przez ogłoszenie]	863
Art. 1141.	[Wydanie majątku ruchomego]	864
Art. 1142.	[Cudzoziemiec zmarły w czasie podróży]	865
Tytuł VIIA.	Europejskie poświadczenie spadkowe	866
Art. 1142 ¹ .	[Przepisy stosowane w zakresie nieuregulowanym aktami unijnymi]	866
Art. 1142 ² .	[Posiedzenia niejawne]	868

Art. 1142 ³ . [Doręczenia. Sporządzenie uzasadnienia postanowienia]	868
Art. 1142 ⁴ . [Zmiana lub uchylenie europejskiego poświadczenia spadkowego]	870
Art. 1142 ⁵ . [Doręczenie postanowienia o sprostowaniu, zmianie lub uchyleniu europejskiego poświadczenia spadkowego]	870
Art. 1142 ⁶ . [Zażalenie, skarga kasacyjna, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia]	871
Art. 1142 ⁷ . [Wpis postanowienia do Rejestru Spadkowego]	872
Tytuł VIII. Stwierdzenie obcego prawa i wzajemności	874
Art. 1143. (uchylony)	874
Tytuł IX. Uzasadnienie prawomocnych orzeczeń i wydawanie zaświadczeń	875
Art. 1144. [Uzasadnienie orzeczenia na wniosek]	875
Art. 1144 ¹ . [Zaświadczenie]	876
Tytuł X. Wniosek o uchylenie wyroku wydanego w sprawie alimentacyjnej	878
Art. 1144 ² . [Uchylenie wyroku w sprawie alimentacyjnej]	878
Tytuł XI. Europejski nakaz zabezpieczenia na rachunku bankowym	880
Art. 1144 ³ . [Uzupełniające stosowanie przepisów o postępowaniu zabezpieczającym; definicja banku lub rachunku bankowego]	880
Art. 1144 ⁴ . [Właściwość sądu]	882
Art. 1144 ⁵ . [Stwierdzenie upadku zabezpieczenia]	883
Art. 1144 ⁶ . [Organ do spraw informacji; opłata za udzielenie informacji]	884
Art. 1144 ⁷ . [Doręczenie europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym]	887
Art. 1144 ⁸ . [Zażalenie]	889
Art. 1144 ⁹ . [Oświadczenie dotyczące zabezpieczenia środków]	889
Art. 1144 ¹⁰ . [Organ właściwy w zakresie zwolnienia sum przekraczających kwotę podlegającą zabezpieczeniu] . . .	890
Art. 1144 ¹¹ . [Sąd właściwy w zakresie rozpatrywania środków odwoławczych przeciwko nakazowi zabezpieczenia]	891
Art. 1144 ¹² . [Zażalenie]	893
Art. 1144 ¹³ . [Podważenie wykonania nakazu zabezpieczenia]	893
Księga trzecia. Uznanie i stwierdzenie wykonalności	894
Tytuł I. Uznanie orzeczeń sądów państw obcych lub rozstrzygnięć innych organów państw obcych	894
Art. 1145. [Uznanie orzeczeń sądów zagranicznych]	894
Art. 1146. [Przesłanki uznania]	898
Art. 1147. [Wymogi dotyczące uznania orzeczenia zagranicznego]	902

Art. 1148. [Ustalenie, czy orzeczenie sądu zagranicznego podlega uznaniu]	903
Art. 1148 ¹ . [Postępowanie w sprawie uznania orzeczenia sądu zagranicznego]	905
Art. 1149. [Niedopuszczalność przywrócenia terminu]	906
Art. 1149 ¹ . [Odpowiednie stosowanie]	907
Tytuł II. Wykonalność orzeczeń sądów państw obcych lub rozstrzygnięć innych organów państw obcych oraz ugód zawartych przed takimi sądami i organami lub przez nie zatwierdzonych	908
Art. 1150. [Przesłanki wykonalności]	908
Art. 1151. [Wniosek o stwierdzenie wykonalności]	910
Art. 1151 ¹ . [Nadanie klauzuli wykonalności]	912
Art. 1151 ² . [Egzekucja i środki zabezpieczenia]	914
Art. 1151 ³ . [Ograniczenie podstaw powództwa]	915
Art. 1151 ⁴ . [Odpowiednie stosowanie]	916
Art. 1152. [Wykonalność ugody zawartej przed sądem zagranicznym]	916
Art. 1153. (uchylony).	918
Tytuł III. (uchylony)	919
Art. 1153 ¹ –1153 ³ . (uchylone)	919
Tytuł IV. (uchylony)	920
Art. 1153 ⁴ –1153 ⁶ . (uchylone)	920
Tytuł V. (uchylony)	921
Art. 1153 ⁷ –1153 ⁹ . (uchylone)	921
Tytuł VI. (uchylony)	922
Art. 1153 ¹⁰ –1153 ¹² . (uchylone)	922
Księga czwarta. Uznanie i wykonanie niektórych orzeczeń sądów państw członkowskich Unii Europejskiej oraz pochodzących z tych państw ugód i dokumentów urzędowych	923
Tytuł I. Przepisy ogólne	923
Art. 1153 ¹³ . [Zakres zastosowania]	923
Art. 1153 ¹⁴ . [Tytuły wykonawcze]	925
Art. 1153 ¹⁵ . [Podstawa wszczęcia postępowania wykonawczego]	928
Art. 1153 ^{15a} . [Europejskie nakazy zabezpieczenia na rachunku bankowym wydane w państwach członkowskich UE jako tytuły zabezpieczenia]	929
Tytuł II. Wykonanie	930
Art. 1153 ¹⁶ . [Dostosowanie]	930
Art. 1153 ¹⁷ . [Doręczenie zawiadomienia i zaświadczenia]	931
Art. 1153 ¹⁸ . [Zawieszenie; ograniczenie]	933
Art. 1153 ¹⁹ . [Zawieszenie; umorzenie]	935
Art. 1153 ²⁰ . [Zawieszenie]	937
Art. 1153 ²¹ . [Umorzenie]	939
Art. 1153 ²² . [Odpowiednie stosowanie]	940

Art. 1153 ^{22a} . [Postępowanie wykonawcze na podstawie europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym wydanego w państwie członkowskim UE] . . .	940
Tytuł III. Odmowa uznania lub wykonania	943
Art. 1153 ²³ . [Właściwość sądu]	943
Art. 1153 ²⁴ . [Zażalenie]	946
Art. 1153 ²⁵ . [Odpowiednie stosowanie]	946
CZĘŚĆ PIĄTA. SĄD POLUBOWNY (ARBITRAŻOWY)	948
Tytuł I. Przepisy ogólne	948
Art. 1154. [Zakres zastosowania]	948
Art. 1155. [Miejsce postępowania przed sądem polubownym]	949
Art. 1156. [Jurydykcja krajowa]	950
Art. 1157. [Zdatność arbitrażowa]	950
Art. 1158. [Sąd]	953
Art. 1159. [Tryb postępowania]	954
Art. 1160. [Doręczenia]	955
Tytuł II. Zapis na sąd polubowny	957
Art. 1161. [Zapis na sąd polubowny]	957
Art. 1162. [Forma zapisu na sąd polubowny]	960
Art. 1163. [Zapis w umowie (statucie)]	962
Art. 1164. [Zapis na sąd polubowny w sprawach pracowniczych] . .	963
Art. 1164 ¹ . [Zapis na sąd polubowny w przypadku sporów związanych z umowami, których stroną jest konsument]	964
Art. 1165. [Zarzut zapisu na sąd polubowny]	965
Art. 1166. [Zabezpieczenie roszczeń]	969
Art. 1167. [Pełnomocnictwo udzielone przez przedsiębiorcę]	970
Art. 1168. [Utrata mocy zapisu na sąd polubowny]	972
Tytuł III. Skład sądu polubownego	975
Art. 1169. [Liczba arbitrów]	975
Art. 1170. [Arbiter]	978
Art. 1171. [Sposób powołania arbitrów]	983
Art. 1172. [Wniosek strony]	988
Art. 1173. [Kwalifikacje arbitra]	990
Art. 1174. [Wylączenie arbitra]	993
Art. 1175. [Ustąpienie arbitra]	996
Art. 1176. [Tryb postępowania o wylączenie arbitra]	998
Art. 1177. [Odwołanie arbitra]	1003
Art. 1178. [Arbiter zastępczy]	1006
Art. 1179. [Wynagrodzenie i zwrot wydatków arbitra]	1008
Tytuł IV. Właściwość sądu polubownego	1011
Art. 1180. [Orzeczenie o właściwości; zarzut braku właściwości] . . .	1011
Art. 1181. [Udzielenie zabezpieczenia]	1018
Art. 1182. [Roszczenie o naprawienie szkody]	1022

Tytuł V. Postępowanie przed sądem polubownym	1025
Art. 1183. [Zakaz dyskryminacji]	1025
Art. 1184. [Zasady i sposób postępowania]	1028
Art. 1185. [Miejsce posiedzenia]	1033
Art. 1186. [Wezwanie na arbitraż]	1035
Art. 1187. [Język postępowania]	1037
Art. 1188. [Pozew i odpowiedź na pozew]	1040
Art. 1189. [Rozprawa; doręczanie pism drugiej stronie]	1043
Art. 1190. [Sposoby zakończenia postępowania]	1046
Art. 1191. [Dowody; zakaz stosowania środków przymusu]	1049
Art. 1192. [Pomoc sądowa]	1052
Art. 1193. [Zarzut naruszenia przepisów]	1054
Tytuł VI. Wyrok sądu polubownego i zakończenie postępowania	1056
Art. 1194. [Prawo właściwe, ogólne zasady prawa, zasady słuszności]	1056
Art. 1195. [Wydanie orzeczenia; zdanie odrębne]	1063
Art. 1196. [Ugoda]	1066
Art. 1197. [Forma i treść wyroku]	1068
Art. 1198. [Umorzenie postępowania przed sądem polubownym]	1074
Art. 1199. [Koniec obowiązków arbitrów]	1076
Art. 1200. [Sprostowanie i wykładnia wyroku]	1077
Art. 1201. [Sprostowanie z urzędu wyroku]	1079
Art. 1202. [Uzupełnienie wyroku]	1080
Art. 1203. [Przedłużenie terminu]	1081
Art. 1204. [Złożenie akt i oryginału wyroku w sądzie]	1082
Tytuł VII. Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego	1085
Art. 1205. [Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego]	1085
Art. 1206. [Podstawy skargi]	1087
Art. 1207. [Odpowiednie stosowanie]	1092
Art. 1208. [Termin wniesienia skargi. Skarga kasacyjna]	1093
Art. 1209. [Podjęcie postępowania przez sąd polubowny]	1095
Art. 1210. [Wstrzymanie wykonania wyroku]	1095
Art. 1211. [Uchylenie wyroku]	1096
Tytuł VIII. Uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej	1097
Art. 1212. [Moc prawna wyroku]	1097
Art. 1213. [Wniosek o uznanie lub stwierdzenie wykonalności]	1102
Art. 1213 ¹ . [Wyrok sądu polubownego lub ugoda przed nim zawarta]	1105
Art. 1214. [Orzeczenie w przedmiocie uznania lub stwierdzenia wykonalności]	1108
Art. 1215. [Wyrok lub ugoda zawarta za granicą]	1114
Art. 1216. [Odroczenie]	1117

Art. 1217. [Skutek prawomocnego oddalenia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego]	1120
Literatura	1123
O Autorach	1127

Wykaz skrótów

Akty prawne

k.c.	– ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1360 ze zm.)
k.k.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.)
k.m.	– ustawa z 18.09.2001 r. – Kodeks morski (Dz.U. z 2018 r. poz. 2175 ze zm.)
k.p.	– ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 ze zm.)
k.p.c.	– ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.)
k.p.k.	– ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375)
k.r.o.	– ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359)
k.s.h.	– ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1526 ze zm.)
Konstytucja RP	– Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
konwencja haska z 1996 r.	– Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze 19.10.1996 r. (Dz.U. z 2010 r. Nr 172, poz. 1158)
konwencja wiedeńska z 1961 r.	– Konwencja wiedeńska o stosunkach dyplomatycznych, sporządzona w Wiedniu 18.04.1961 r. (Dz.U. z 1965 r. Nr 37, poz. 232)
konwencja wiedeńska z 1963 r.	– Konwencja wiedeńska o stosunkach konsularnych sporządzona w Wiedniu 24.04.1963 r. (Dz.U. 1982 r. Nr 13, poz. 98)

Konwencja z 15.11.1965 r.	– Konwencja o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych, sporządzona w Hadze 15.11.1965 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 87, poz. 968)
nowelizacja z 5.12.2008 r.	– ustawa z 5.12.2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 234, poz. 1571)
nowelizacja z 4.07.2019 r.	– ustawa z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469 ze zm.)
o.p.	– ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2021 r. poz. 1540 ze zm.)
p.a.s.c.	– ustawa z 28.11.2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 709 ze zm.)
p.p.m.	– ustawa z 4.02.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. z 2015 r. poz. 1792)
pr. bank.	– ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2021 r. poz. 2439 ze zm.)
pr. not.	– ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1192 ze zm.)
pr. up.	– ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 1228 ze zm.)
p.u.s.p.	– ustawa z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 2072 ze zm.)
reg. sąd.	– rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18.06.2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2046 ze zm.)
regulamin ICC	– Regulamin Arbitrażowy Międzynarodowej Izby Handlowej (ICC), https://www.iccpolska.pl/site/public/upload/files/publikacje/regulamin_arbitrazowy_miedzynarodowej_izby_handlowej_i_regulamin_adr.pdf (dostęp: 20.07.2022 r.); obowiązuje od dnia 1.01.2012 r.
regulamin SAKIG	– Regulamin Arbitrażowy Sądu Arbitrażowego ze zmianami z 8.11.2021 r., https://sakig.pl/wp-content/uploads/2022/03/REGULAMIN-ARBITRAZOWY-tekst-jednolity-ze-zmianami-z-dn.-8-listopada-2021-obow.-od-1-kwietnia-2022.pdf (dostęp: 20.07.2022 r.); obowiązuje od dnia 1.04.2022 r.
regulamin SAKL	– Regulamin z 1.03.2012 r. ze zmianami obowiązującymi od 23.03.2015 r., od 8.05.2017 r., od 13.05.2020 r. oraz od 8.07.2020 r., tekst jednolity, https://www.sadarbitrazowy.org.pl/Content/Uploaded/files/aktualny%20-%20Regulamin%20SAL%20-%20zmiany%20dot_%20zdalnego%20prowadzenia%20post%C4%99powania%20i%20reg_%20korporacyjny.pdf (dostęp: 20.07.2022 r.)

regulamin UNCITRAL z 2010 r.	– UNCITRAL Arbitration Rules (as revised in 2010), Nowy Jork 2011, https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/uncitral-arbitration-rules-2013-e.pdf (dostęp: 28.07.2022 r.)
rozporządzenie nr 44/2001	– rozporządzenie Rady (WE) nr 44/2001 z 22.12.2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 12, s. 1, ze zm.)
rozporządzenie nr 1206/2001	– rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z 28.05.2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (Dz.Urz. UE L 174, s. 1, ze zm.)
rozporządzenie nr 2201/2003	– rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z 27.11.2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.Urz. UE L 338, s. 1, ze zm.)
rozporządzenie nr 805/2004	– rozporządzenie (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z 21.04.2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (Dz.Urz. UE L 143, s. 15, ze zm.)
rozporządzenie nr 1896/2006	– rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 12.12.2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.Urz. UE L 399, s. 1, ze zm.)
rozporządzenie nr 861/2007	– rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z 11.07.2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz.Urz. UE L 199, s. 1, ze zm.)
rozporządzenie nr 1393/2007	– rozporządzenie nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z 13.11.2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów”) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz.Urz. UE L 324, s. 79, ze zm.)
rozporządzenie nr 4/2009	– rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z 18.12.2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.Urz. UE L 7, s. 1, ze zm.)
rozporządzenie nr 650/2012	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z 4.07.2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia

	oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.Urz. UE L 201, s. 107)
rozporządzenie nr 1215/2012	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z 12.12.2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 351, s. 1, ze zm.)
rozporządzenie nr 606/2013	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 606/2013 z 12.06.2013 r. w sprawie wzajemnego uznawania środków ochrony w sprawach cywilnych (Dz.Urz. UE L 181, s. 4)
rozporządzenie nr 655/2014	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 655/2014 z 15.05.2014 r. ustanawiające procedurę europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 189, s. 59, ze zm.)
r.s.c.s.	– rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 28.01.2002 r. w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 1657 ze zm.)
u.g.n.	– ustawa z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2021 r. poz. 1899 ze zm.)
u.k.k.	– ustawa z 28.02.2018 r. o kosztach komorniczych (Dz.U. z 2021 r. poz. 210 ze zm.)
u.k.r.s.	– ustawa z 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2021 r. poz. 112 ze zm.)
u.k.s.	– ustawa z 22.03.2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1168 ze zm.)
u.k.s.c.	– ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1125)
u.k.w.h.	– ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2019 r. poz. 2204 ze zm.)
u.o.i.f.	– ustawa z 29.07.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2022 r. poz. 861 ze zm.)
u.o.p.l.	– ustawa z 21.06.2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 172 ze zm.)
u.p.e.a.	– ustawa z 17.06.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2022 r. poz. 479 ze zm.)
u.p.p.c.	– ustawa z 17.12.2004 r. o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania (Dz.U. z 2022 r. poz. 284)

u.s.m.	– ustawa z 15.12.2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1208 ze zm.)
u.s.u.s.	– ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1009 ze zm.)
u.z.r.r.z.	– ustawa z 6.12.1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz.U. z 2018 r. poz. 2017)

Czasopisma

NP	– Nowe Prawo
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
OSNCK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej i Izby Karnej
OSNC-ZD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
PiP	– Państwo i Prawo
PPC	– Polski Proces Cywilny
PPE	– Przegląd Prawa Egzekucyjnego
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
PS	– Przegląd Sądowy
TPP	– Transformacje Prawa Prywatnego

Inne

NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
SA	– sąd apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– sąd okręgowy
TS	– Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny

Przedmowa

Oddajemy w Państwa ręce pierwsze wydanie trzeciego (ostatniego) tomu komentarza do Kodeksu postępowania cywilnego – jego części poświęconej przepisom od części trzeciej (postępowanie egzekucyjne) do części piątej (sąd polubowny). Komentarz obejmuje stan prawny na dzień 1 lipca 2022 r., choć odnosi się także do zmian wchodzących w życie z dniem 1 września 2022 r.

Naszym celem, podobnie jak w przypadku tomów pierwszego i drugiego, było stworzenie komentarza, który w jak najszerszym zakresie odpowiadałby potrzebom praktyków. Z tego też względu jego Autorami są – wykonujący różne zawody – praktycy (komornik sądowy, adwokaci, radcy prawni) mający bogate praktyczne doświadczenie. Komentarz zawiera szerokie orzecznictwo sądowe i praktyczne uwagi Autorów; do poglądów doktryny i teorii odnosi się jedynie w niezbędnym zakresie.

Dziękuję Przyjaciołom, Kolegom, Autorom, którzy poświęcili swój czas nie tylko na autorską pracę nad skomentowaniem poszczególnych przepisów, lecz także uwzględnienie moich uwag i propozycji. Komentarz nie powstałby, gdyby nie chęci, zaangażowanie oraz wsparcie wszystkich Was.

Olga M. Piaskowska

USTAWA

z dnia 17 listopada 1964 r.

Kodeks postępowania cywilnego

(tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 1805; zm.: Dz.U. z 2021 r. poz. 1981, poz. 2052, poz. 2262, poz. 2270, poz. 2289, poz. 2328, poz. 2459; z 2022 r. poz. 1, poz. 366, poz. 480, poz. 569, poz. 807, poz. 830, poz. 974, poz. 1098, poz. 1301, poz. 1692)

(wyciąg)

CZĘŚĆ TRZECIA

Postępowanie egzekucyjne

TYTUŁ I

Przepisy ogólne

DZIAŁ I

Organy egzekucyjne, ich właściwość i postępowanie w ogólności

Art. 758. [Właściwe organy]

Sprawy egzekucyjne należą do właściwości sądów rejonowych i działających przy tych sądach komorników.

1. Artykuł 758 wskazuje podmioty uprawnione do prowadzenia spraw egzekucyjnych, tj. sądy rejonowe i komorników sądowych działających przy nich. Brzmienie komentowanego artykułu sugeruje, że ustawodawca enumeratywnie wskazuje organy właściwe do prowadzenia spraw egzekucyjnych. Tak jednak nie jest, albowiem w oparciu o przepisy szczególne w wyjątkowych sytuacjach kompetencje organu egzekucyjnego uzyskują sądy okręgowe lub apelacyjne (zob. art. 781, 926 § 1, art. 1151¹ § 1), a także referendarze sądowi (zob. art. 759 § 1).
2. Sprawami egzekucyjnymi co do zasady są sprawy cywilne, których definicję zawiera art. 1, a zatem sprawami egzekucyjnymi będą sprawy wynikające ze stosunków prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz inne sprawy, do których przepisy tego Kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych. W ramach postępowania egzekucyjnego organy egzekucyjne będą prowadziły sprawy egzekucyjne, których istotą będą czynności eg-

zekucyjne podejmowane w oparciu o przyznane tym organom władcze uprawnienia do stosowania środków przymusu zmierzających do wyegzekwowania obowiązków zawartych w tytułach wykonawczych, a także w tytułach podlegających wykonaniu bez nadanej im klauzuli wykonalności.

3. Zob. komentarz do art. 1.

Art. 759. [Czynności egzekucyjne; nadzór judykacyjny nad czynnościami komornika]

§ 1. Czynności egzekucyjne są wykonywane przez komorników z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla sądów.

§ 1¹. Czynności zastrzeżone dla sądu mogą być wykonywane przez referendarza sądowego, z wyłączeniem:

- 1) stosowania środków przymusu;
- 2) orzekania o ściągnięciu należności w trybie art. 873;
- 3) stwierdzenia wygaśnięcia skutków przybicia i utraty rękojmi;
- 4) spraw o egzekucję świadczeń niepieniężnych z wyjątkiem wydania rzeczy ruchomej;
- 5) spraw o egzekucję przez zarząd przymusowy;
- 6) spraw o egzekucję przez sprzedaż przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego.

§ 2. Sąd wydaje z urzędu komornikowi zarządzenia zmierzające do zapewnienia należytego wykonania egzekucji oraz usuwa spostrzeżone uchybienia. Ocena prawna wyrażona przez sąd w ramach wydanych zarządzeń jest wiążąca dla komornika.

§ 3. Sąd może zobowiązać komornika do składania sprawozdań z czynności podjętych w wyniku zarządzeń, o których mowa w § 2.

1. Zasadą przyjętą w postępowaniu egzekucyjnym jest wykonywanie czynności przez komorników sądowych poza czynnościami, dla których przepisy przewidują wyraźnie kompetencje sądu. Jest to szereg różnych czynności, dotyczących zarówno przepisów ogólnych, jak i poszczególnych rodzajów egzekucji. Do kompetencji sądu należą:
- ustanowienie kuratora w postępowaniu egzekucyjnym (art. 802, 818);
 - zabezpieczenie w trybie art. 807;
 - zawieszenie w całości lub części postępowania w trybie art. 821;
 - czynności w ramach egzekucji z nieruchomości (czynności dotyczące zarządu nieruchomością – art. 931, 935–939, 972; czynności w zakresie udzielenia przybicia – art. 987–997; czynności w zakresie przysądzenia własności – art. 998–1003; zatwierdzenie planu podziału w przypadku postępowań wszczętych przed 8.09.2016 r. – art. 1035);
 - czynności w ramach uproszczonej egzekucji z nieruchomości (art. 1013⁵);
 - czynności w ramach egzekucji ze statków morskich (art. 1014 w zw. z art. 987–997 w zw. z art. 998–1003);

- czynności w zakresie egzekucji świadczeń niepieniężnych (art. 1049–1059);
- czynności przy egzekucji przez zarząd przymusowy (art. 1064¹–1064¹³);
- czynności przy egzekucji przez sprzedaż przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego (art. 1064¹⁴–1064²³);
- czynności przy egzekucji z części ułamkowej nieruchomości oraz użytkowania wieczystego (art. 1004 w zw. z art. 987–997 w zw. z art. 998–1003).

2. Zob. komentarz do art. 802, 807, 818, 821, 931, 935–939.
3. Dla sądu zastrzeżone są także czynności podejmowane w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności oraz postępowanie w sprawie wyjawienia majątku, które zostały uregulowane odrębnie.
4. Czynności zastrzeżone dla sądu mogą być wykonywane także przez referendarzy sądowych, z wyłączeniem przypadków określonych w § 1¹. Jedynie czynności enumeratywnie wymienione w § 1¹ nie mogą być wykonywane przez referendarzy sądowych.
5. Paragraf 2 reguluje częściowo nadzór ze strony sądu nad komornikami sądowymi w ramach prowadzonego przez nich postępowania egzekucyjnego. Obecne brzmienie tego przepisu nakłada na sąd obowiązek sprawowania nadzoru nad podjętymi czynnościami z urzędu. Oznacza to zatem, że sąd powinien dokonać oceny prawidłowości wszystkich podjętych czynności. W praktyce ma to takie znaczenie, że skierowanie np. skargi wobec konkretnej czynności dokonanej przez komornika powoduje co do zasady obowiązek kontroli pozostałych jego czynności.
6. Nie powinno budzić wątpliwości, że przepis ten (§ 2) dotyczy tylko i wyłącznie czynności, które mogą być podjęte w toku postępowania egzekucyjnego. Nie powinien on być stosowany także w tym celu, aby służył jako podstawa do uchylenia czynności komornika sądowego, które stały się prawomocne. Trzeba pamiętać, że stronie przysługują inne środki, które mają na celu zaskarżenie podjętych czynności, zanim stały się one prawomocne. Celem wydanych zarządzeń sądu jest bowiem zapewnienie należytego wykonania egzekucji oraz usunięcie spostrzeżonych uchybień. W praktyce oznacza to, że póki trwa postępowanie egzekucyjne, sąd z urzędu może zmienić lub uchylić czynność komornika sądowego. Nie powinien tego jednak zrobić po prawomocnym ich zakończeniu, gdyż godzi to w zasadę stabilności czynności komornika sądowego. Stanowisko takie jest prezentowane w doktrynie¹, choć w uchwale z 19.04.2007 r.,

¹ E. Wengerek [w:] *Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne. Komentarz do części II i III k.p.c.*, red. M. Romańska, Warszawa 2009, s. 118; H. Pietrkowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 4, Część trzecia. *Postępowanie egzekucyjne*, red. T. Ereciński, Warszawa 2009, s. 22; D. Zawistowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 4, *Artykuły 730–1088*, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021, komentarz do art. 759.

III CZP 16/07², Sąd Najwyższy, kierując się względami celowościowymi przedstawił pogląd odmienny w odniesieniu do ustalenia wysokości opłaty egzekucyjnej.

7. Uchwała SN z 19.04.2007 r., III CZP 16/07, spowodowała, że w praktyce postanowienia komornika sądowego dotyczące kosztów postępowania, pomimo uprawomocnienia się, nie cechują się stabilnością. Na podstawie art. 759 § 2 są często przez sądy uchylane. Stanowisko Sądu Najwyższego słusznie nie spotkało się z powszechną aprobatą w doktrynie³. Zostało jednak potwierdzone także w postanowieniu SN z 10.08.2018 r., III CZP 28/18⁴.
8. Trafnie wskazuje się w doktrynie, że przepis art. 759 § 2 nie dotyczy czynności o charakterze nieodwracalnym (np. prawomocne przysądzenie własności czy eksmisja). Ponadto nie może także służyć do zastąpienia woli stron postępowania, gdy czynność komornika może być dokonana jedynie na wniosek strony, który nie został złożony (np. nakazanie ponownego opisu i oszacowania nieruchomości przy braku wniosku uprawnionego).
9. O właściwej formie rozstrzygnięcia sądu decydują rodzaj uchybienia komornika i rodzaj rozstrzygnięcia sądu, choć brzmienie art. 759 § 2 mogłoby sugerować, że sąd w ramach nadzoru sprawowanego na jego podstawie orzeka w formie zarządzenia. W praktyce zapada ono w formie postanowienia, które może być także wydane na posiedzeniu niejawnym.
10. Wątpliwości w praktyce budzi zdanie drugie art. 759 § 2, stanowiące, że ocena prawna wyrażona przez sąd w ramach wydanych zarządzeń jest wiążąca dla komornika. Komornik sądowy nie ma bowiem możliwości złożenia środka zaskarżenia wobec wydanego w tym trybie rozstrzygnięcia sądu nawet w tych wypadkach, gdy jest ono merytorycznie niepoprawne. Wynika to z przyjętego założenia, że nadzór merytoryczny nad postępowaniem egzekucyjnym należy do sądu. W praktyce zatem nawet jeśli zdarzy się, że rozstrzygnięcie sądu nie znajduje oparcia w przepisach prawa, komornik sądowy musi taką czynność podjąć.
11. W literaturze prezentowany jest także pogląd, że orzeczenia sądu (referendarza sądowego) „wydawane na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. podlegają zaskarżeniu, gdy kończą postępowanie egzekucyjne w sprawie egzekucyjnej oraz na zasadach uregulowanych w art. 767⁴ § 1 (co do referendarza w zw. art. 398²² i 13 § 2) – gdy są tożsame z przedmiotem rozstrzygnięcia postanowień, na które na podstawie przepisów postępowania

² OSNC 2008/6, poz. 58.

³ D. Zawistowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego...*, t. 4, red. T. Wiśniewski, komentarz do art. 759; W. Ślęgewicz, *Glosa do uchwały SN z 19.04.2007 r., III CZP 16/07*, „Rejent” 2009/4, s. 130–146. Stanowisko przeciwne (aprobuje wnioski płynące z uchwały) prezentuje m.in. P. Grzegorzcyk, *Granice nadzoru judykacyjnego sprawowanego nad komornikiem w trybie art. 759 § 2 KPC*, „Palestra” 2007/9–10.

⁴ OSNC-ZD 2019/C, poz. 45.

egzekucyjnego przysługuje zażalenie”⁵. W praktyce stanowisko to ma znaczenie tylko w przypadku postanowień rozliczających koszty postępowania egzekucyjnego, albowiem w tym zakresie obowiązujące przepisy postępowania dają komornikowi sądowemu możliwość zaskarżenia takiego postanowienia sądu. Szczególne znaczenie ma to obecnie na skutek zmiany statusu opłaty egzekucyjnej, która *de lege lata* jest dochodem Skarbu Państwa, od którego komornik sądowy pobiera wynagrodzenie prowizyjne. W przypadku obniżenia takiej opłaty przez sąd w trybie nadzoru z art. 759 § 2 na komorniku sądowym ciąży wręcz obowiązek zaskarżenia takiego orzeczenia, gdyż uszczupla ono dochód Skarbu Państwa.

12. Sądem właściwym jest sąd rejonowy, przy którym działa komornik sądowy.
13. W razie podjęcia przez sąd czynności nadzorczych w trybie art. 759 § 2 na podstawie § 3 tego przepisu sąd może także zobowiązać komornika sądowego do składania sprawozdań z czynności podjętych w ich wyniku. Jest to fakultatywne. W praktyce w takim przypadku sąd powinien wskazać komornikowi sądowemu ramy czasowe, w których sprawozdanie takie powinien sądowi złożyć.

Art. 759¹. [Prawo wyboru komornika]

Przepisy niniejszego Kodeksu dotyczące właściwości miejscowej komorników nie uchybiają prawu wyboru komornika określonemu w odrębnych przepisach.

1. Kwestię komornika właściwego miejscowo do prowadzenia egzekucji w konkretnej sprawie regulują zarówno przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, jak i odrębne – czyli ustawy o komornikach sądowych.
2. Przepisy Kodeksu nie regulują w sposób ogólny właściwości miejscowej komornika sądowego, analogicznie do właściwości sądowej, a jedynie określają właściwość komornika dla poszczególnych rodzajów egzekucji. Rodzaj prowadzonej egzekucji określa zatem właściwość komornika sądowego, np. w razie prowadzenia egzekucji z wynagrodzenia za pracę właściwy jest komornik sądowy właściwości ogólnej dłużnika (art. 880). Zob. także art. 844 § 1, art. 889 § 1, art. 895 § 1–3, art. 921 § 1, art. 1015, 1041 § 1, art. 1046 § 1.
3. Ustalenie, zgodnie z powyższymi zasadami, komornika właściwego do przeprowadzenia egzekucji umożliwia wierzycielowi wybór konkretnego komornika do jej prowadzenia. W tym przypadku wybór ogranicza się do komorników w ramach rewiru

⁵ A. Adamczuk [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 2, Art. 478–1217, red. M. Manowska, LEX 2021, komentarz do art. 759.

stanowiącego obszar właściwości sądu rejonowego, w ramach którego komornik został powołany. W praktyce zatem jeśli tak ustalona właściwość obejmuje np. właściwość Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie, to wybór będzie ograniczał się do komorników sądowych działających w obszarze tego sądu.

4. Jednocześnie wybór konkretnego komornika w przypadku wskazanym wyżej nie wymaga złożenia odrębnego oświadczenia. Wyboru tego wierzyciel dokonuje przez sam fakt złożenia wniosku o przeprowadzenie egzekucji do konkretnego komornika.
5. Wierzyciel może dokonać jeszcze wyboru komornika w przypadku, o którym mowa w art. 1081. Zob. komentarz do tego przepisu.
6. Możliwość wyboru komornika przewidują także przepisy ustawy o komornikach sądowych (art. 10 u.k.s.). Zgodnie z art. 10 ust. 1 u.k.s. wierzyciel ma prawo wyboru komornika na obszarze właściwości sądu apelacyjnego, na którym znajduje się siedziba kancelarii komornika właściwego zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego, z wyjątkiem spraw:
 - o egzekucję z nieruchomości;
 - o wydanie nieruchomości;
 - o wprowadzenie w posiadanie nieruchomości;
 - o opróżnienie pomieszczeń, w tym lokali mieszkalnych, z osób lub rzeczy;
 - w których przepisy o egzekucji z nieruchomości stosuje się odpowiednio.
7. Artykuł 10 u.k.s. pozwala komornikom sądowym działać poza swoim rewirem, lecz uzależnione to jest od dokonania przez wierzyciela wyboru. Wierzyciel, dokonując wyboru komornika, składa wraz z wnioskiem o wszczęcie egzekucji pisemne oświadczenie, że korzysta z prawa wyboru komornika (art. 10 ust. 3 u.k.s.). Na mocy art. 10 ust. 11 u.k.s. wyłączono stosowanie art. 775¹ k.p.c.
8. W wypadkach, w których komornik stwierdzi, że nie jest właściwy do prowadzenia egzekucji, powinien przekazać sprawę komornikowi właściwemu (art. 773¹ § 2 i art. 763⁴ k.p.c.). W praktyce pojawił się wobec tego problem związany ze stosowaniem art. 10 u.k.s. i przysługującym wierzycielowi prawem do wyboru komornika. W tym kontekście należy odróżnić dwie sytuacje: pierwszą, gdy wniosek wpłynie do komornika sądowego, który znajduje się poza obszarem określonego sądu apelacyjnego, oraz drugą, gdy wniosek wpłynie do komornika, który mógłby prowadzić egzekucję zgodnie z art. 10 u.k.s. Nie budzi wątpliwości, że w pierwszym przypadku komornik sądowy powinien przekazać wniosek według właściwości. Wątpliwości pojawiają się w drugiej sytuacji, a zatem gdy wniosek wpłynie do komornika, który mógłby być właściwy z wyboru, a jednocześnie wierzyciel nie złożył oświadczenia na piśmie (art. 10 ust. 3 u.k.s.). W takim przypadku należy zwrócić się do wierzyciela z zapytaniem, czy złożenie

wniosku o wszczęcie egzekucji do komornika spoza rewiru stanowiło jednocześnie wybór w trybie art. 10 u.k.s., a jeśli tak – zobowiązać go do złożenia oświadczenia o wyborze na piśmie. Wprawdzie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego ani ustawy o komornikach sądowych nie przewidują wprost takiej sytuacji, jednak przemawiają za tym względy ekonomiki procesowej. Tym samym należy uznać, że wierzyciel dokonał wyboru, lecz nie zachował właściwej formy (na piśmie), a w konsekwencji posiłkując się odpowiednio stosowanym art. 130 w zw. z art. 13 k.p.c. (w zw. z art. 10 u.k.s.), zobowiązać go do złożenia oświadczenia w wymaganej formie w terminie tygodniowym pod rygorem zwrotu wniosku. Wspiera to także treść art. 10 ust. 9 u.k.s.

9. Wierzyciel po dokonaniu wyboru może także, w trakcie prowadzenia egzekucji, zmienić zdanie i zawnioskować o przekazanie sprawy do komornika właściwego według Kodeksu postępowania cywilnego. W takim przypadku ma jednak obowiązek załączenia do wniosku pisemnej zgody wskazanego komornika na przyjęcie sprawy (art. 10 ust. 9 u.k.s.).
10. Należy przy tym zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 10 ust. 10 u.k.s. jeżeli po wszczęciu postępowania komornik stwierdzi, że w momencie złożenia wniosku przez wierzyciela dłużnik zamieszkiwał poza jego rewirem, a zachodziły przesłanki odmowy wszczęcia postępowania, o których mowa w ust. 4, komornik wyda postanowienie o przekazaniu sprawy komornikowi właściwości ogólnej dłużnika. W przypadku gdy w rewirze właściwości ogólnej dłużnika działa kilku komorników, przed wydaniem postanowienia komornik wezwie wierzyciela do wskazania w terminie 7 dni komornika właściwego, któremu sprawa ma zostać przekazana. Jeżeli wierzyciel w określonym terminie nie wskaże komornika właściwego, komornik przekaże sprawę komornikowi właściwemu wybranemu według własnego uznania.
11. Odrębną kwestią pozostaje zagadnienie związane z odmową wszczęcia egzekucji w przypadku wyboru komornika na podstawie art. 10 u.k.s. Także tę problematykę regulują przepisy art. 10 ust. 4 i 8 u.k.s.
12. Artykuł 10 ust. 4 u.k.s. przewiduje przesłanki odmowy przez komornika wybranego przez wierzyciela wszczęcia egzekucji, wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia albo wykonania europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym. Są one obligatoryjne i obejmują przypadki związane z obciążeniem komornika ilością spraw i tzw. statystyką, z jednym wyjątkiem (zob. teza 14). Oświadczenia odnoszące się do tych przesłanek składają sami komornicy wraz ze sprawozdaniem z działalności kancelarii, następnie zamieszczane są one na stronie sądu rejonowego, przy którym komornicy działają.
13. Natomiast zgodnie z art. 10 ust. 8 u.k.s. komornik wybrany przez wierzyciela może odmówić danemu wierzycielowi przyjęcia sprawy, jeżeli liczba wniosków egzekucyj-

nych, jakie wpłynęły do kancelarii w danym roku od tego wierzyciela, przekroczyła 100. W tym przypadku decyzja została pozostawiona komornikowi sądowemu.

14. W sprawach, o których mowa w art. 10 u.k.s., nie stosuje się art. 775¹ k.p.c. Zob. także komentarz do art. 775¹.
15. Istotnym zagadnieniem praktycznym jest ustalenie właściwości miejscowej w przypadku wielości dłużników, w tym przede wszystkim solidarnych, których zobowiązanie jest objęte jednym tytułem, a sami dłużnicy mieszkają w obrębie dwóch różnych apelacji sądowych. W takim przypadku komornik może wszcząć egzekucję jedynie wobec tego dłużnika, który ma miejsce zamieszkania w obrębie właściwej jemu apelacji, zaś w przypadku drugiego z nich – odmówić prowadzenia egzekucji. W praktyce jednak problematyczne jest prowadzenie egzekucji wobec drugiego dłużnika z uwagi na praktykę sądową związaną z nadaniem orzeczeniu klauzuli wykonalności. Sąd w przypadku tytułów egzekucyjnych zasądzających roszczenie od dłużników solidarnych (co najmniej dwóch) nadaje jedną klauzulę wykonalności wpisując w jej treści dane wszystkich dłużników nie biorąc pod uwagę problemów związanych z ograniczeniem możliwości wyboru przez wierzyciela komornika sądowego jedynie do obszaru apelacji. Wierzyciel, który uzyskał od sądu klauzulę wykonalności w treści której wymienieni są wszyscy dłużnicy solidarni, którzy mają miejsce zamieszkania w różnych apelacjach będzie musiał dokonać wyboru przeciwko któremu z dłużników solidarnych w pierwszej kolejności skieruje wniosek egzekucyjny do komornika, ewentualnie zmuszony zostaje do wystąpienia z wnioskiem do sądu o wydanie dalszych tytułów wykonawczych w ramach art. 793 k.p.c.

Nie jest to jedyny problem – kolejnym jest bowiem w praktyce możliwość ustalenia i rozliczenia kosztów postępowania egzekucyjnego, w przypadku gdy dwóch komorników z różnych apelacji, ale także i rewirów prowadzi egzekucję przeciwko dłużnikowi solidarnym z tego samego tytułu wykonawczego. Każdemu z tych komorników zgodnie z obowiązującymi przepisami należą się koszty postępowania egzekucyjnego nawet w sytuacji, kiedy jedno z tych postępowań zostanie umorzono przez wierzyciela na wniosek ze względu na skuteczność drugiego postępowania wszczętego przez wierzyciela u innego komornika, ewentualnie spełnienie roszczenia bezpośrednio wierzycielowi przez dłużników solidarnych bądź jednego z nich. Co więcej, rodzi to ryzyko podwójnego „wyegzekwowania” należnego świadczenia. Wydaje się, że w celu uniknięcia tych problemów (w praktyce mających istotne znaczenie) na etapie postępowania klauzulowego wierzyciel powinien wystąpić o nadanie odrębnie klauzuli wykonalności wobec każdego z dłużników solidarnych i w kierowanym do komornika wniosku egzekucyjnym wskazywać tak kwotę roszczenia, aby uniknąć ryzyka podwójnego wyegzekwowania, a także podwójnego obciążenia dłużników kosztami postępowania egzekucyjnego. Nie rozwiązuje to wszystkich problemów, które jednak ustawodawca w obowiązujących przepisach postępowania całkowicie pominął.

16. Odmowa wszczęcia egzekucji, wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia albo wykonania europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym następuje w formie postanowienia komornika sądowego. Odpis postanowienia doręcza się tylko wierzycielowi wraz z oryginałem wniosku i tytułem wykonawczym (art. 10 ust. 12 u.k.s.).

Art. 759². [Doręczenia administracyjnym organom egzekucyjnym oraz organom podatkowym dokonywane przez komornika]

§ 1. Komornik dokonuje doręczeń administracyjnym organom egzekucyjnym, organom podatkowym oraz wierzycielom należności pieniężnych, których egzekucja została przejęta przez sądowy organ egzekucyjny w wyniku zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowej, będącym podmiotami publicznymi obowiązany do udostępniania i obsługi elektronicznej skrzynki podawczej na podstawie art. 16 ust. 1a ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 670, 952, 1005 i 1641), wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji elektronicznej, w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 63a § 2 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2020 r. poz. 1427, z późn. zm.).

§ 1⁶. Doręczenia pomiędzy komornikiem a naczelnikiem urzędu skarbowego w przypadku zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej są dokonywane za pośrednictwem konta w e-Urzędzie Skarbowym. W tym przypadku przepisu § 1 nie stosuje się.

§ 2. Do doręczeń dokonywanych za pośrednictwem komornika w postępowaniu egzekucyjnym przepisu art. 139¹ nie stosuje się.

1. Komentowany przepis zawiera regulację szczególną dotyczącą formy doręczeń organom wskazanym w tym przepisie. Przepis zastrzega wyłączny sposób doręczeń z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji elektronicznej, w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 63a § 2 u.p.e.a.
2. Podmioty publiczne wskazane w tym przepisie zobowiązane są do udostępniania i obsługi elektronicznej skrzynki nadawczej na podstawie art. 16 ust. 1a ustawy z 17.02.2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2021 r. poz. 2070 ze zm.).
3. Przepis ten wywołuje w praktyce kontrowersje, które związane są z problemami technicznymi z funkcjonowaniem tego systemu, które w niektórych przypadkach unie-

⁶ Art. 759² § 1¹ dodany przez art. 2 pkt 1 ustawy z 8 czerwca 2022 r. (Dz.U. poz. 1301) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 września 2022 r.

możliwiają doręczenie pisma w tym trybie. Ustawodawca nie przewidział jednak żadnych wyjątków.

4. Paragraf 1¹ został dodany do przepisu ustawą z 8.06.2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową (Dz.U. poz. 1301) i wejdzie w życie z dniem 1.09.2022 r. Zmieniono zasady doręczania pism pomiędzy komornikiem a naczelnikiem urzędu skarbowego w przypadku zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej. Po wejściu w życie nowelizacji będą one dokonywane za pośrednictwem konta w e-Urzędzie Skarbowym.
5. Paragraf 2 pozostaje w związku z regulacją zawartą w art. 139¹, który nie pozwala na doręczenie pozwanemu pozwu lub innego pisma procesowego wywołującego potrzebę obrony praw w sposób określony w art. 139 § 1 (*per aviso*). W postępowaniu egzekucyjnym przepisu tego nie stosuje się, co oznacza, że możliwe jest skuteczne doręczenie przesyłki w trybie tzw. podwójnej awizacji. Zob. także komentarz do art. 139¹.

Art. 760. [Wnioski i oświadczenia; termin podjęcia czynności przez komornika; wysłuchanie strony]

§ 1. Wnioski i oświadczenia w postępowaniu egzekucyjnym składa się, według wyboru składającego, na piśmie albo ustnie do protokołu, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jeżeli przepis szczególny tak stanowi albo dokonano wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, wnioski i oświadczenia składa się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

§ 1¹. Komornik niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku, podejmuje niezbędne czynności.

§ 2. W przypadku gdy według przepisów niniejszego kodeksu zachodzi potrzeba wysłuchania strony, wysłuchanie odbywa się, stosownie do okoliczności, przez spisanie protokołu w obecności lub nieobecności drugiej strony albo przez oświadczenie strony złożone na piśmie lub za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

1. Komentowany przepis w § 1 przewiduje dwie zasadnicze formy, w których w postępowaniu egzekucyjnym można złożyć wniosek i oświadczenie, tj. formę pisemną albo ustną do protokołu. Stanowi on zatem regulację wyjątkową wobec art. 25. Ograniczenia w tym zakresie przewidują przepisy szczególne. Obligatoryjna forma pisemna przewidziana jest w art. 763² § 1 (wniosek o wyłączenie komornika), art. 767 § 3 (skarga na czynności komornika) i art. 914 (wniosek o jawienie majątku). Zob. komentarz do art. 763², 767, 913.
2. Zdanie drugie komentowanego przepisu dotyczy możliwości lub obowiązku składania wniosków lub oświadczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Strona może złożyć oświadczenie o wyborze i w takim przypadku, stosownie do treści tego

przepisu, składa wówczas wnioski i oświadczenia w formie elektronicznej. Obecnie wybór ten jest ograniczony możliwościami technicznymi i dotyczy *de facto* tych spraw, które rozpoznawane są w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

3. Przepisy szczególne, które przewidują składanie oświadczeń i wniosków za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, to art. 879⁸ (oświadczenie o zrzeczeniu się nabycia ruchomości przez nabywcę w przypadku licytacji elektronicznej) i art. 879¹⁰ § 1 (wniosek wierzyciela w przedmiocie wyboru przedsiębiorcy lub przedsiębiorstwa).
4. Ponadto za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze może zostać złożony do komornika wniosek o wszczęcie egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 783 § 4 (zaopatrzony w klauzulę wykonalności nakaz zapłaty wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym – art. 797 § 2).
5. Komentowany przepis posługuje się pojęciem składającego. Nie budzi wątpliwości, że jest to pojęcie szersze, które poza stronami postępowania egzekucyjnego (wierzycielem i dłużnikiem) obejmuje także innych potencjalnych uczestników postępowania egzekucyjnego (np. prokuratora, biegłych).
6. Paragraf 1¹ komentowanego przepisu nakłada na komornika obowiązek podjęcia niezbędnych czynności niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od otrzymania skierowanego do niego wniosku. Termin przewidziany w tym przepisie ma charakter instrukcyjny i ogólny, gdyż niezależnie od jego treści przepisy odrębne przewidują konieczność podjęcia czynności w innym terminie (zob. np. 763²).
7. Paragraf 2 komentowanego przepisu reguluje problematykę wysłuchania stron w postępowaniu egzekucyjnym. Wysłuchanie odbywa się, po pierwsze, jeśli zachodzi taka potrzeba. Ocena jej istnienia należy do organu egzekucyjnego, który w każdym przypadku, gdy wysłuchanie strony uzna za istotne dla toku postępowania egzekucyjnego, może to zrobić. Po drugie, niezależnie od tego, przepisy szczególne przewidują, że wysłuchanie może być obowiązkowe – wówczas dotyczy stron (art. 827, 839 § 1, art. 860, 915 § 1, art. 1050 § 1, art. 1051 § 1, art. 1054 § 2 i art. 1061 § 1), jednej strony (art. 795⁴ § 4, art. 1046 § 10), jak też innych osób (art. 762 § 2, art. 789¹, 807, 935 § 3, art. 937 § 2, art. 987, 989 i 1028 § 2).
8. Paragraf 2 przewiduje także formę, w jakiej może nastąpić wysłuchanie stron. Może ono nastąpić poprzez spisanie protokołu – wówczas oświadczenie strona składa ustnie. Można to zrobić zarówno w obecności, jak i nieobecności drugiej strony. Wysłuchanie może także nastąpić poprzez oświadczenie strony złożone na piśmie lub za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

9. Komornik sądowy, przystępując do czynności wysłuchania, powinien pouczyć stronę co do tego, w jakiej formie może złożyć oświadczenie.

Art. 760¹. [Udzielenie informacji na żądanie wierzyciela]

Na żądanie wierzyciela, którego roszczenie stwierdzone jest tytułem wykonawczym lub tytułem egzekucyjnym, organ egzekucyjny, który prowadzi egzekucję lub który jest właściwy do jej prowadzenia według przepisów kodeksu, udzieli mu informacji, czy przeciwko dłużnikowi prowadzone jest przez ten organ egzekucyjny postępowanie egzekucyjne, a jeżeli tak, powiadomi go o stosowanych sposobach egzekucji oraz o wysokości egzekwowanych roszczeń, a także o aktualnym stanie sprawy.

1. Przepis określa zasady udzielania informacji na żądanie wierzyciela, którego roszczenie stwierdzone jest tytułem wykonawczym lub tytułem egzekucyjnym, organ egzekucyjny zobowiązany do udzielenia informacji oraz jej zakres. Do wniosku o udzielenie informacji w tym trybie wierzyciel powinien dołączyć kopię tytułu wykonawczego lub tytułu egzekucyjnego.
2. Obowiązek, o którym mowa w tym przepisie, obejmuje jedynie informacje wyraźnie w nim wskazane, tj. czy przeciwko dłużnikowi prowadzone jest przez ten organ egzekucyjny postępowanie egzekucyjne, a jeżeli tak, organ powiadomi go o stosowanych sposobach egzekucji oraz o wysokości egzekwowanych roszczeń, a także o aktualnym stanie sprawy.
3. Należy zwrócić uwagę, że przepis nakłada obowiązek udzielenia takiej informacji jedynie na organ egzekucyjny, który prowadzi egzekucję lub który jest właściwy do jej prowadzenia. W praktyce oznacza to zatem, że ciąży on jedynie na komorniku sądowym, który już prowadzi egzekucję (jest to także komornik z wyboru) lub jest właściwy do prowadzenia egzekucji zgodnie z przepisami Kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 760². ⁷ [Obowiązek podania numeru PESEL, NIP lub REGON dłużnika przy zajęciu majątku lub żądaniu udzielenia informacji]

Organ egzekucyjny, dokonując zajęcia majątku dłużnika albo żądając udzielenia informacji, o których mowa w art. 761 § 11, jest obowiązany podać numer PESEL, NIP lub REGON dłużnika, którego ta czynność dotyczy, jeżeli numery te zostały dłużnikowi nadane, a w razie konieczności także inne dane niezbędne do identyfikacji jego tożsamości.

⁷ Art. 760² dodany przez art. 2 pkt 2 ustawy z 8 czerwca 2022 r. (Dz.U. poz. 1301) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 września 2022 r.

Przepis został dodany do przepisu ustawą z 8.06.2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową (Dz.U. poz. 1301) i wejdzie w życie z dniem 1.09.2022 r. Komentowany przepis wskazuje, jakie dane powinny znaleźć się przy zajęciu majątku dłużnika albo żądaniu udzielenia informacji, o których mowa w art. 761 § 1¹. W praktyce zmiana ta nie ma jednak istotnego znaczenia, albowiem dotychczas kierowane zapytania bądź dokonywane zajęcia musiały zawierać dane wskazane w tym przepisie.

Art. 761. [Wyjaśnienia i informacje; zmiana miejsca pobytu]

§ 1. Organ egzekucyjny może żądać od uczestników postępowania złożenia wyjaśnień.

§ 1¹. Organ egzekucyjny może żądać od:

- 1) organów administracji publicznej,
- 2) podmiotów wykonujących zadania z zakresu administracji publicznej,
- 3) organów podatkowych,
- 4) organów rentowych,
- 5) banków,
- 6) spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych,
- 7) zakładów ubezpieczeń lub zakładów reasekuracji,
- 8) podmiotów prowadzących rachunki papierów wartościowych, wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi,
- 9) spółdzielni mieszkaniowych,
- 10) wspólnot mieszkaniowych,
- 11) innych podmiotów zarządzających lokalami,
- 12) biur informacji gospodarczej,
- 13) innych instytucji i osób nieuczestniczących w postępowaniu – informacji dotyczących stanu majątkowego dłużnika lub umożliwiających identyfikację składników jego majątku oraz danych adresowych jedynie w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego toku postępowania.

§ 2. Od wykonania takiego żądania można uchylić się w takim zakresie, w jakim według przepisów części pierwszej Kodeksu można odmówić przedstawienia dokumentu lub złożenia zeznań w charakterze świadka albo odpowiedzi na zadane pytanie.

§ 2¹. Informacji, o których mowa w § 1¹, udziela się w oparciu o dane przekazane przez organ egzekucyjny, w terminie przez niego wyznaczonym, o ile przepisy szczególnie nie przewidują innego terminu.

§ 2². Jeżeli pozyskanie informacji, o których mowa w § 1¹, jest możliwe za pośrednictwem systemów teleinformatycznych funkcjonujących na podstawie przepisów odrębnych, komornik korzysta z tych systemów z wyłączeniem innych form komunikacji – na zasadach określonych w tych przepisach.

§ 3. Dłużnik, który został zawiadomiony o wszczęciu egzekucji, obowiązany jest do powiadomienia w terminie 7 dni organu egzekucyjnego o każdej zmianie miejsca swego pobytu, trwającej dłużej niż jeden miesiąc. O obowiązku tym oraz o skutkach jego zaniedbania poucza się dłużnika przy zawiadomieniu go o wszczęciu egzekucji.

1. Przepis reguluje zasady żądania przez komornika sądowego wyjaśnień i informacji w postępowaniu egzekucyjnym. Może ich żądać przede wszystkim od uczestników postępowania, przy czym wskazane w § 1 wyjaśnienia nie zostały zawężone do konkretnych informacji. Oznacza to zatem, że przepis w tym zakresie ma uniwersalne zastosowanie i odnosi się do wszelkich informacji, które komornik może uzyskać od uczestników w związku z prowadzonym postępowaniem egzekucyjnym oraz są istotne dla tego postępowania.
2. Komornik może skierować zapytania do podmiotów wskazanych w § 1¹, przy czym podmioty te nie są enumeratywnie wymienione. Istotne jest jednak, że do tych podmiotów komornik może się zwrócić jedynie o udzielenie mu informacji dotyczących stanu majątkowego dłużnika lub umożliwiających identyfikację składników jego majątku oraz danych adresowych tylko w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Innych informacji uzyskać nie może.
3. Podmioty wskazane w § 1¹ mogą uchylić się od wykonania zobowiązania komornika, a zatem odmówić udzielenia mu informacji na takich zasadach i w takim zakresie, w jakim według przepisów części pierwszej Kodeksu można odmówić przedstawienia dokumentu lub złożenia zeznań w charakterze świadka albo odpowiedzi na zadane pytanie. Zob. komentarz do art. 248 i 261.
4. Należy wskazać, że kierując takie zapytania, komornik musi określić dane pozwalające na identyfikację danego dłużnika przez podmiot, do którego takie zapytanie jest kierowane. Zob. także art. 5 ust. 1 RODO.
5. Kierując zapytanie do podmiotów, o których mowa w § 1¹, komornik wyznacza termin na udzielenie przez te podmioty informacji dotyczących stanu majątku dłużnika lub innych informacji w tym danych adresowych w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Zasada ta nie znajduje zastosowania, jeżeli przepisy szczególnie nie przewidują innego terminu. Jeżeli podmiot nie udzieli informacji żądanych przez komornika lub też nie udzieli ich w terminie, komornik może nałożyć na niego grzywnę w trybie art. 762. Zob. także komentarz do tego przepisu.
6. Należy zwrócić uwagę, że z dniem 1.01.2019 r. nałożono na komorników sądowych obowiązek wykorzystywania dostępnych mu systemów teleinformatycznych, do których ma on dostęp na mocy przepisów szczególnych (takich jak system PESEL, CEPiK

czy OGNIVO; zob. np.: art. 105 ust. 1 pkt 2 lit. 1 pr. bank.; art. 299 § 3 pkt 8 o.p.; art. 50 ust. 3 u.s.u.s.; art. 46 ust. 1 pkt 3 u.e.l.). Realizacja tego obowiązku jest jednak w niektórych przypadkach dość problematyczna, gdyż dostępne systemy teleinformatyczne nie przewidują wszystkich możliwych przypadków, które mogą zdarzyć się w praktyce, ponadto systemy te często nie działają prawidłowo. Takim przykładem może być brak możliwości zajęcia rachunku bankowego należącego do obcokrajowca nieposiadającego numeru, albowiem system OGNIVO wymaga wskazania tego numeru, zaś brak jego wskazania uniemożliwia zajęcie. Należy przy tym uznać, że brak możliwości skorzystania z systemu (z uwagi na awarię czy też jego „ułomności”) daje komornikowi sądowemu możliwość dokonania czynności z pominięciem takiego systemu, o czym powinien on umieścić adnotację w aktach sprawy.

7. W § 3 komentowanego przepisu ustawodawca nałożył na dłużnika obowiązek powiadamiania o każdej zmianie miejsca swojego pobytu trwającej dłużej niż miesiąc. O tym obowiązku, a także skutkach jego niedopełnienia komornik powinien pouczyć dłużnika przy zawiadomieniu go o wszczęciu egzekucji. Zob. także komentarz do art. 805.

Art. 762. [Grzywna]

§ 1. Za nieuzasadnioną odmowę udzielenia organowi egzekucyjnemu wyjaśnień lub informacji przewidzianych w art. 761 albo za udzielanie informacji lub wyjaśnień świadomie fałszywych osoba odpowiedzialna może być na wniosek wierzyciela lub z urzędu ukarana przez organ egzekucyjny grzywną do dwóch tysięcy złotych. Grzywną taką może być również ukarany dłużnik, który zaniedba obowiązku powiadomienia o zmianie miejsca swojego pobytu.

§ 2. Jeżeli żądanie udzielenia wyjaśnień lub informacji skierowane było do osoby prawnej lub innej organizacji, ukaraniu grzywną podlega jej pracownik odpowiedzialny za udzielenie wyjaśnień lub informacji, a gdyby ustalenie takiego pracownika było utrudnione, ukaraniu podlega jej kierownik. Przed wydaniem postanowienia organ egzekucyjny wysłucha kierownika.

§ 3. Wypis postanowienia o ukaraniu grzywną organ egzekucyjny doręcza osobie ukaranej, stronom oraz prokuratorowi.

§ 4. (uchylony)

§ 5. Ukaranie przez organ egzekucyjny grzywną nie zwalnia osób ukaranych od odpowiedzialności karnej za niedopełnienie lub przekroczenie obowiązków służbowych.

1. Komentowany przepis stanowi jeden z kilku uprawniających komornika do wymierzenia określonej osobie lub podmiotowi grzywny. W doktrynie podkreśla się ogólny charakter omawianego przepisu, który stanowi *lex generalis* w stosunku do innych

unormowań uprawniających komornika do stosowania kary grzywny (np. art. 764, 886, 902)⁸.

2. Na podstawie § 1 komentowanego przepisu komornik może wymierzyć osobie odpowiedzialnej grzywnę za wymienione w tym przepisie zachowania. Po pierwsze – za nieuzasadnioną odmowę udzielenia wyjaśnień lub informacji przewidzianych w art. 761. Z nieuzasadnioną odmową mamy do czynienia wówczas, gdy przepisy obowiązujące nie przewidują w konkretnym przypadku takiej możliwości. Zob. komentarz do art. 248 i 261 (w zw. z art. 761). Po drugie – za udzielanie informacji lub wyjaśnień świadomie fałszywych. O fałszywości wskazanych informacji lub wyjaśnień komornik sądowy może powziąć wiadomość na podstawie materiału dowodowego dotychczas zgromadzonego w sprawie, np. z informacji z ZUS wynika wysokość składek odprowadzanych przez zakład pracy, a jednocześnie ten sam zakład pracy przesyła informację, że nie zatrudnia danego dłużnika.
3. Grzywna może zostać wymierzona zarówno z urzędu, jak i na wniosek. W praktyce zależy to od okoliczności sprawy. Należy bowiem wskazać, że komornik sądowy o nieprawdziwości danych może, w określonej sytuacji, informację uzyskać od wierzyciela. Nałożenie grzywny jest fakultatywne, a decyzję w tym przedmiocie podejmuje organ egzekucyjny – w praktyce jest to komornik sądowy.
4. Wysokość grzywny, którą może wymierzyć organ egzekucyjny, to kwota do 2000 zł. Jej wysokość powinna zależeć od stopnia przewinienia, przy czym w praktyce z reguły wymierzana przez komorników grzywna wynosi kwotę maksymalną.
5. Stosownie do treści ust. 1 komentowanego przepisu grzywną taką może być również ukarany dłużnik, który zaniedba obowiązku powiadomienia o zmianie miejsca swojego pobytu. Należy przy tym wskazać, że dłużnik musi być wcześniej skutecznie poinformowany o możliwości zastosowania wobec niego tej sankcji.
6. Komentowany § 2 wskazuje, kto poniesie odpowiedzialność za nieudzielenie informacji lub wyjaśnień, w przypadku gdy wezwanie zostało skierowane do osoby prawnej. Będzie to pracownik odpowiedzialny za udzielenie wyjaśnień lub informacji, a gdyby ustalenie takiego pracownika było utrudnione – „kierownik”. Pojęcie kierownika jest niefortunne, albowiem przepis ten odnosi się do osoby kierującej jednostką odpowiedzialną za udzielenie informacji, którą w zależności od struktury organizacyjnej może być np. dyrektor, manager, kierownik itp., o ile da się tę osobę ustalić. W ostateczności ukaraniu podlega osoba uprawniona do reprezentacji osoby prawnej. Należy przy tym wskazać, że przed ukaraniem „kierownika” organ egzekucyjny ma obowiązek go wysłuchać.

⁸ O. Marcewicz [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Jakubecki, LEX 2015, komentarz do art. 762.

7. Wysłuchanie „kierownika” polega na zwróceniu się do tej osoby o udzielenie wyjaśnień, z jakiej przyczyny nie udzielono informacji lub wyjaśnień w terminie. W zależności od jego wyniku organ egzekucyjny decyduje, czy zostanie wymierzona tej osobie grzywna, czy też nie.
8. Stosownie do treści § 3 wypis postanowienia o ukaraniu grzywną organ egzekucyjny doręcza osobie ukaranej, stronom oraz prokuratorowi. Doręczenie go prokuratorowi jest związane z regulacją ujętą w § 5 komentowanego przepisu. Pozwala on bowiem na wszczęcie przez prokuratora z urzędu postępowania karnego za niedopełnienie lub przekroczenie obowiązków służbowych. W praktyce postępowania takie nie są inicjowane.
9. Postanowienie komornika sądowego o ukaraniu grzywną po jego uprawnomocnieniu staje się tytułem wykonawczym bez nadawania mu klauzuli wykonalności. Egzekucja takiej grzywny odbywa się z zastosowaniem przepisów o prowadzeniu egzekucji grzywien i kar pieniężnych orzeczonych w postępowaniu cywilnym (art. 1064). Zob. komentarz do art. 768¹ i 1064.
10. Na postanowienie komornika sądowego o wymierzeniu grzywny przysługuje skarga na czynność komornika (art. 767), zaś na postanowienie sądu zapadłe na skutek rozpoznania tej skargi – zażalenie (art. 768). Zob. komentarz do art. 767 i 768.
11. Komornik jest uprawniony na podstawie art. 762 § 1 do ukarania grzywną dłużnika, który nie podporządkował się wezwaniu do wskazania informacji, o jakich mowa w art. 847 § 2⁹.

Art. 762¹. [Odpowiedzialność dyscyplinarna żołnierza]

W razie uchybienia przez żołnierza w czynnej służbie wojskowej, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie, obowiązkom, o których mowa w art. 762 § 1 i 2, komornik, zamiast ukarać żołnierza grzywną, występuje do dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz ten pełni służbę, z wnioskiem o pociągnięcie go do odpowiedzialności dyscyplinarnej.

1. W omawianym przepisie mamy do czynienia z wyjątkiem, kiedy organ egzekucyjny nie może wymierzyć kary grzywny w razie uchybienia obowiązkom, o którym mowa w art. 762 § 1 i 2, jeżeli uchybieniem winny jest żołnierz w czynnej służbie wojskowej zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z 11.09.2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 536).

⁹ Wyrok SN z 6.04.2006 r., IV CSK 6/06, LEX nr 393244.

2. Żołnierzami w czynnej służbie wojskowej są żołnierze zawodowi, którzy pełnią czynną służbę wojskową jako służbę stałą albo służbę kontraktową. Żołnierze w czynnej służbie wojskowej za dopuszczenie się uchybień wskazanych w omawianym przepisie mogą ponieść jedynie odpowiedzialność dyscyplinarną. Komornik stosowny wniosek o pociągnięcie żołnierza do odpowiedzialności składa do dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę. Wprowadzona w art. 762¹ k.p.c. regulacja ma swoje odzwierciedlenie w art. 17 ust. 2 pkt 1 ustawy z 9.10.2009 r. o dyscyplinie wojskowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1489), zgodnie z którym żołnierz ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną również za czyny, za które właściwe organy są uprawnione do nakładania lub wymierzania kar porządkowych, jeżeli właściwy organ wystąpił z wnioskiem o ukaranie dyscyplinarne do dowódcy jednostki wojskowej lub kierownika instytucji cywilnej w stosunku do podporządkowanych im żołnierzy.

Art. 763. [Zawiadamianie strony i uczestnika postępowania o dokonanej czynności]

§ 1. Komornik zawiadamia stronę o każdej dokonanej czynności, o której terminie nie była zawiadomiona i przy której nie była obecna, i na jej żądanie udziela wyjaśnień o stanie sprawy.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się także do uczestnika postępowania, którego dotyczy czynność komornika.

§ 3. W każdym piśmie kierowanym do strony komornik informuje o aktualnej wysokości należności będących przedmiotem egzekucji.

1. Komentowany przepis w § 1 reguluje obowiązek informacyjny komornika wobec stron toczącego się postępowania egzekucyjnego. W doktrynie przyjmuje się, że obowiązek ten ma zastosowanie także wobec osób biorących udział w postępowaniu na prawach strony (mowa tu m.in. o prokuratorze, organizacji społecznej, Rzeczniku Praw Obywatelskich), a także innych uczestników postępowania, których dotyczy czynność komornika (§ 2)¹⁰. Uczestnikami postępowania egzekucyjnego stają się podmioty, których praw mogą dotyczyć podejmowane przez komornika czynności egzekucyjne. Co do zasady ustawodawca wskazuje w poszczególnych przepisach uczestników postępowania, którzy powinni być informowani o dokonaniu danej czynności egzekucyjnej. Przykładowo jest to małżonek dłużnika (art. 923¹), nabywca nieruchomości po jej zajęciu, który wstąpił do postępowania egzekucyjnego po stronie dłużnika (art. 930 § 1).
2. Omawiany przepis nakłada także na komornika obowiązek udzielania wyjaśnień o stanie sprawy. Z treści § 1 jasno wynika, iż obowiązek ten dotyczy sytuacji, kiedy komornik przeprowadził czynność egzekucyjną pod nieobecność stron i uczestników

¹⁰ Zob. D. Zawistowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego...*, t. 4, red. T. Wiśniewski, s. 193.

postępowania egzekucyjnego, tak więc nie mają oni wiedzy o jej przebiegu i rezultacie. Przepis umożliwia podmiotom biorącym udział w postępowaniu egzekucyjnym wskazanym w omawianym przepisie wystąpienie do komornika z żądaniem informacji o przebiegu danej czynności. Informacja może zostać udzielona pisemnie bądź ustnie. W sytuacji udzielenia informacji w formie ustnej powinien zostać sporządzony protokół dla celów dowodowych.

3. Co do zasady komornik nie ma obowiązku wcześniejszego zawiadamiania stron o planowanych czynnościach. Wyjątek od tej zasady przewidują jednak niektóre przepisy szczególne (art. 867 § 3, art. 945 § 1, art. 954). Zob. komentarz do art. 867 § 3, art. 945 § 1, art. 954.
4. Wprowadzona w § 3 regulacja ma jedynie charakter informacyjny. W pismach kierowanych do każdej ze stron postępowania egzekucyjnego zarówno wierzyciela, jak i dłużnika komornik ma obowiązek wskazać aktualną wysokość należności stanowiących przedmiot egzekucji. Wysokość należności wskazywana w kierowanych do stron pismach zawiera nie tylko sumę roszczenia skierowanego do egzekucji, ale także koszty postępowania egzekucyjnego, a także stan wpłaconych przez wierzyciela zaliczek na te koszty.

Art. 763¹. [Pouczenie o sposobie i terminie zaskarżenia czynności dokonywanej przez komornika]

Komornik poucza strony i uczestników postępowania niezastępowanych przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej o sposobie i terminie zaskarżenia czynności. Jeżeli osoby te nie są obecne, pouczenie następuje wraz z zawiadomieniem o dokonaniu czynności.

1. Komentowany przepis został dodany przez art. 261 pkt 5 u.k.s. zmieniającej przepisy Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 1.01.2019 r. Nakłada on na komornika obowiązek pouczenia zarówno stron, jak i uczestników postępowania egzekucyjnego o sposobie i terminie zaskarżenia czynności egzekucyjnej dokonywanej przez komornika. Obowiązku takiego nie ma w stosunku do podmiotów reprezentowanych w postępowaniu egzekucyjnym przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego lub Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej. Przepis wskazuje, że pouczenie powinno mieć miejsce po dokonaniu przez komornika czynności egzekucyjnej. Jeżeli strony były obecne przy jej dokonywaniu, pouczenie może mieć formę ustną. W sytuacji gdy strony nie są obecne przy dokonywaniu czynności, pouczenie następuje wraz z zawiadomieniem o dokonaniu czynności.
2. Ustawodawca w postępowaniu egzekucyjnym przewidział dwa środki zaskarżenia, z tym że podstawowym środkiem jest skarga na czynność komornika, a dodatkowym –

zarzuty składane do planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji (art. 1027). Komornik, dokonując pouczenia, powinien prawidłowo wskazać termin i właściwy środek zaskarżenia. Błędne pouczenie dokonane przez komornika nie powinno wywoływać ujemnych skutków dla stron lub uczestników postępowania egzekucyjnego, do których zostało skierowane. W sytuacji błędnego pouczenia powinno mieć miejsce przywrócenie terminu do wniesienia środka zaskarżenia.

Art. 763². [Wyłączenie komornika]

§ 1. Wniosek o wyłączenie komornika zgłasza się na piśmie do komornika prowadzącego postępowanie, uprawdopodobniając przyczyny wyłączenia. Komornik w terminie 3 dni od dnia złożenia wniosku o wyłączenie przekazuje wniosek do sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę kancelarii komornika, wraz z pisemnymi wyjaśnieniami.

§ 2. Sąd rejonowy właściwy ze względu na siedzibę kancelarii komornika rozpoznaje wniosek o wyłączenie komornika w terminie 7 dni od dnia przekazania wniosku.

§ 3. Postanowienie w przedmiocie wyłączenia komornika sąd wydaje na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego. Na postanowienie zażalenie nie przysługuje.

§ 4. Przepisy § 1–3 stosuje się odpowiednio do zastępcy komornika oraz asesorów komorniczych, jeżeli osoby te prowadzą postępowanie lub dokonują określonych czynności w sprawie.

§ 5. Do czasu rozpoznania wniosku o wyłączenie komornik, którego dotyczy wniosek, może podejmować dalsze czynności, z wyjątkiem czynności, które pociągałyby za sobą nieodwracalne skutki, chyba że wniosek w sposób oczywisty zmierza jedynie do przedłużenia postępowania.

§ 6. W przypadku uwzględnienia wniosku o wyłączenie komornika, sąd wyznaczy innego komornika do dalszego prowadzenia postępowania, w miarę możliwości powierzając je komornikowi z tego samego rewiru, w którym ma siedzibę komornik wyłączony. W takim przypadku sąd może z urzędu uchylić w niezbędnym zakresie czynności dokonane po złożeniu wniosku.

§ 7. W zakresie nieuregulowanym w § 1–6 do wyłączenia komornika stosuje się odpowiednio przepisy o wyłączeniu sędziego.

1. Komentowany przepis został dodany przez art. 261 pkt 5 u.k.s. zmieniającej przepisy Kodeksu postępowania cywilnego z dniem 1.01.2019 r. i przeniósł instytucję wyłączenia komornika wprost do części Kodeksu regulujących postępowania egzekucyjne. Wcześniej do wyłączenia komornika stosowano przepisy o wyłączeniu sędziego, które nadal zgodnie z § 7 stosuje się odpowiednio w zakresie nieuregulowanym w art. 763.
2. Adresatem wniosku o wyłączenie komornika jest komornik sądowy prowadzący postępowanie egzekucyjne. Wniosek ma formę pisemną. Ustawodawca nie zawarł odręb-

nego katalogu podmiotów uprawnionych do złożenia takiego wniosku, ale nie budzi wątpliwości, że są nimi strony postępowania egzekucyjnego. W praktyce jedynym podmiotem, który korzysta z omawianej regulacji, jest dłużnik.

3. Warunkiem złożenia wniosku o wyłączenie jest uprawdopodobnienie przyczyny wyłączenia. W tym miejscu należy wskazać, że do komornika mają zastosowanie przesłanki wyłączenia sędziego, które dzielimy na te wyłączające z mocy ustawy (art. 48) i te zawarte w art. 49. Należy przy tym podkreślić, że okoliczności zawarte w art. 48 komornik powinien wziąć pod uwagę z urzędu przy rozpoznaniu wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Zob. także komentarz do art. 48 i 49.
4. Komornik ma obowiązek ustosunkować się do złożonego wniosku o wyłączenie i zawartych w nim zarzutów na piśmie w terminie 3 dni od jego otrzymania i wraz z aktami egzekucyjnymi przekazać do sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę kancelarii komornika. Z kolei sąd rejonowy, do którego komornik przekazuje wniosek o wyłączenie, powinien go rozpoznać w terminie 7 dni od dnia przekazania. Oba terminy mają charakter instrukcyjny, a ich celem jest usprawnienie postępowania (realizacja postulatu szybkości postępowania).
5. Postanowienie sądu w przedmiocie rozpoznania wniosku o wyłączenie komornika wydawane jest na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego. Postanowienie to jest niezaskarżalne i nie wymaga uzasadnienia.
6. Przepisy dotyczące wyłączenia stosuje się odpowiednio do zastępcy komornika oraz asesorów komorniczych, ale warunkiem jest, aby osoby te prowadziły dane postępowanie egzekucyjne albo dokonywały określonych czynności w danej sprawie.
7. W § 5 ustawodawca umożliwił komornikowi do czasu rozpoznania wniosku o jego wyłączenie podejmowanie dalszych czynności. Regulacja ta pozwala na kontynuowanie postępowania egzekucyjnego i przeciwdziałanie jego przewlekłości. Od powyższej zasady wprowadzono jednak wyjątek w postaci czynności, które mogą pociągnąć za sobą nieodwracalne skutki (tj. wydanie nieruchomości, opróżnienie lokalu z osób i rzeczy, przekazanie wyegzekwowanych środków wierzycielowi). Tego rodzaju czynności komornik sądowy może podejmować jedynie wówczas, gdy złożony wniosek w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania. Ocena wniosku o wyłączenie pod kątem jego zasadności należy do komornika i to on podejmuje decyzję o kontynuowaniu czynności, biorąc na siebie odpowiedzialność związaną z jej przeprowadzeniem. W praktyce wniosek o wyłączenie komornika zgłaszany jest w trakcie czynności związanych z licytacją majątku dłużnika, a zwłaszcza nieruchomości. Prawidłową praktyką sądu sprawującego nadzór nad licytacją nieruchomości jest wówczas odroczenie udzielenia przybicia do czasu rozpoznania wniosku o wyłączenie komornika.

8. Szósty paragraf komentowanego przepisu ustala reguły postępowania w przypadku, gdy sąd uwzględni wniosek o wyłączenie komornika sądowego. W takim przypadku wyznacza on innego komornika w celu kontynuowania postępowania, przy czym przepis wskazuje, że powinien być to komornik z tego samego rewiru co wyłączony. Sformułowanie „w miarę możliwości” oznacza jednak, że może powierzyć prowadzenie tego postępowania także komornikowi spoza rewiru. Może to mieć miejsce np. w przypadku, gdy w danym rewirze działa tylko jeden komornik.
9. Uwzględniając wniosek o wyłączenie komornika sądowego, sąd może także z urzędu i w niezbędnym zakresie uchylić czynności dokonane po złożeniu wniosku. Ustawodawca w omawianym przepisie pozwala komornikowi na kontynuowanie postępowania egzekucyjnego i podejmowanie dalszych czynności pomimo złożonego wniosku o wyłączenie. Ustawodawca przewidział więc, że część składanych wniosków może być bezpodstawna i zmierzać do obstrukcji procesowej. Dopiero uwzględnienie przez sąd wniosku o wyłączenie komornika pozwala na kontrolę dokonanych przez niego czynności i ewentualnie uchylenie ich z urzędu. Uchyleniu mogą podlegać np. czynności dokonane po złożeniu wniosku, które nie zmierzały do zapewnienia prawidłowego toku postępowania egzekucyjnego, a jedynie do szykanowania dłużnika, a także takie, których podjęcie nie było niezbędne w okolicznościach konkretnej sprawy dla zapewnienia prawidłowego przebiegu tego postępowania.
10. W omawianym przepisie ustawodawca nie wskazuje procedury informowania sądu po przekazaniu akt egzekucyjnych z wnioskiem o wyłączenie komornika o podejmowanych dalszych czynnościach w sprawie. Należy przyjąć, że po wydaniu postanowienia uwzględniającego wniosek o wyłączenie sąd powinien wezwać komornika do poinformowania, jakie czynności były podejmowane po złożeniu wniosku, w celu ich sprawdzenia i podjęcia decyzji co do ewentualnego ich uchylenia.
11. W przypadku oddalenia wniosku o wyłączenie komornika sąd nie ma obowiązku kontroli czynności podjętych w toku postępowania, które miały miejsce po złożeniu wniosku o wyłączenie.

Art. 763³. [Zasada ciągłości właściwości komornika]

§ 1. Komornik właściwy do prowadzenia egzekucji, zgodnie z przepisami niniejszego kodeksu, w chwili wszczęcia postępowania pozostaje właściwy do czasu jego zakończenia, choćby podstawy właściwości zmieniły się w toku sprawy.

§ 2. Jeżeli w toku egzekucji świadczeń alimentacyjnych dłużnik zmienił miejsce zamieszkania, przeprowadzając się na obszar właściwości innego sądu apelacyjnego, a dalsze prowadzenie egzekucji wiązałoby się z nadmiernymi kosztami, komornik może przekazać sprawę do komornika właściwości ogólnej dłużnika. Jeżeli

w rewirze, do którego sprawa zostaje przekazana, działa więcej niż jeden komornik, komornik doręczając odpis postanowienia jednocześnie wzywa wierzyciela, aby w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania wskazał komornika, któremu sprawa ma zostać przekazana. Jeżeli wierzyciel w powyższym terminie nie dokona wyboru komornika lub wskaże komornika, który nie jest właściwy, komornik przekazuje sprawę według własnego wyboru. Na wybór komornika z właściwego rewiru dłużnikowi skarga nie przysługuje.

1. Komentowany przepis został dodany przez art. 261 pkt 5 u.k.s. zmieniającej przepisy Kodeksu postępowania cywilnego z dniem 1.01.2019 r. Wyraża on zasadę ciągłości komornika sądowego w odniesieniu do prowadzonego postępowania egzekucyjnego (utrwalenie właściwości miejscowej komornika). Co do zasady, komornik właściwy w chwili wszczęcia postępowania pozostaje właściwy do czasu jego ukończenia, nawet jeśli podstawy właściwości zmieniły się w toku sprawy.
2. Przepis ten nie ma zastosowania do postępowań egzekucyjnych prowadzonych przez komorników, co do których wierzyciele dokonali wyboru na podstawie art. 10 ust. 1 u.k.s.¹¹ Przyjęte w art. 10 u.k.s. rozwiązanie należy ocenić negatywnie, ponieważ utrwalenie właściwości komornika ma duże znaczenie ze względu na ekonomikę procesową. Każdorazowa zmiana miejsca zamieszkania dłużnika powoduje, że ulega zmianie także właściwość komornika, który będzie właściwy do prowadzenia postępowania egzekucyjnego.
3. Od zasady wyrażonej w § 1 przewidziano wyjątek odnoszący się do przypadków, w których prowadzona jest egzekucja świadczeń alimentacyjnych, a dłużnik zmienił miejsce zamieszkania, przeprowadzając się na obszar właściwości innego sądu apelacyjnego. W sytuacji gdy dalsze prowadzenie postępowania egzekucyjnego wiązałoby się z nadmiernymi kosztami (przede wszystkim związane jest to z kosztami dojazdu do miejsca zamieszkania dłużnika), komornik prowadzący dotychczas postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi uzyskał po spełnieniu pewnych przesłanek możliwość przekazania sprawy komornikowi, który uzyskał właściwość miejscową w związku z przeprowadzką dłużnika alimentacyjnego.
4. Należy zwrócić uwagę, że przepis § 2 jest niefortunnie sformułowany. Jego brzmienie wskazuje wyraźnie, że wezwanie wierzyciela powinno nastąpić jednocześnie z doręczeniem mu odpisu postanowienia o przekazaniu sprawy według właściwości. Podczas gdy w postanowieniu o przekazaniu sprawy według właściwości należy oznaczyć komornika sądowego, któremu sprawa zostaje przekazana. Z tego też względu prawidłowa wykładnia tego przepisu wymaga w pierwszej kolejności wezwania wierzyciela

¹¹ D. Zawistowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego...*, t. 4, red. T. Wiśniewski, komentarz do art. 763³.

do wskazania z imienia i nazwiska komornika, któremu sprawa ma zostać przekazana. Bardzo istotne jest, aby w oświadczeniu o wyborze komornika był on wskazany z imienia i nazwiska, ponieważ w danym rewirze może działać kilku komorników i wskazanie w sposób ogólny z zaznaczeniem tylko właściwości sądu, przy którym komornik działa, nie stanowi prawidłowego wyboru, o którym mowa w dyspozycji tego przepisu. Tak złożony wniosek należy uznać za nieprawidłowy, a w konsekwencji za brak dokonania wyboru, co – ze względu na ekonomikę procesową – daje komornikowi podstawę do wyboru komornika, do którego przekazana zostanie sprawa.

5. W wezwaniu komornik powinien określić wierzycielowi termin 7 dni od otrzymania wezwania do złożenia oświadczenia o wyborze komornika. Po bezskutecznym upływie określonego wierzycielowi terminu bądź dokonaniu przez wierzyciela wyboru komornika niewłaściwego komornik ma prawo przekazać sprawę według własnego wyboru.
6. W omawianym przepisie należy zwrócić uwagę, że sformułowanie, iż na wybór komornika z właściwego rewiru dłużnikowi skarga nie przysługuje, odnosi się jedynie do wyboru komornika właściwego dokonanego przez komornika prowadzącego po bezskutecznym wezwaniu wierzyciela do wskazania komornika właściwego. Na postanowienie o przekazaniu sprawy jako czynności egzekucyjnej skarga przysługuje na zasadach ogólnych.

Art. 763⁴. [Przekazanie sprawy w przypadku stwierdzenia przez komornika swojej niewłaściwości]

Komornik, który stwierdzi swoją niewłaściwość, w postanowieniu o przekazaniu sprawy zgodnie z właściwością wskazuje komornika rewiru, do którego sprawa zostaje przekazana. Jeżeli w rewirze, do którego sprawa zostaje przekazana, działa więcej niż jeden komornik, doręczając odpis postanowienia stwierdzającego niewłaściwość, komornik jednocześnie wzywa wierzyciela, aby w terminie 7 dni od doręczenia wezwania wskazał komornika, któremu sprawa ma zostać przekazana. Jeżeli wierzyciel w powyższym terminie nie dokona wyboru lub wskaże komornika, który nie jest właściwy, komornik przekazuje sprawę według własnego wyboru. Na wybór komornika z właściwego rewiru dłużnikowi skarga nie przysługuje.

1. Komentowany przepis został dodany przez art. 2 pkt 2 ustawy z 11.09.2019 r. o zmianie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2070) zmieniającej przepisy Kodeksu postępowania cywilnego z dniem 30.07.2020 r. Ustawodawca wskazuje w nim mechanizm przekazywania sprawy egzekucyjnej w sytuacji, kiedy komornik ją prowadzący uznaje, że przestał być właściwy do dalszego jej prowadzenia.

2. Z brakiem właściwości mamy do czynienia w sytuacji, gdy nastąpił zbieg z komornikiem właściwym na jednym ze składników majątkowych dłużnika albo złożony do komornika wniosek wierzyciela o egzekucję wskazuje na wyłączną właściwość innego komornika. Przykładem jest egzekucja z nieruchomości dłużnika, która jest położona poza rewirem komornika prowadzącego dotychczas postępowanie egzekucyjne. W obu sytuacjach komornik ma obowiązek uznać się za niewłaściwego do prowadzenia postępowania egzekucyjnego i przekazać sprawę komornikowi właściwemu według zasad wskazanych w omawianym przepisie. Z tym wyjątkiem, że przy zbiegu egzekucji na danym składniku majątku dłużnika wybór komornika właściwego odbędzie się w ramach art. 773¹.
3. Komornik właściwy według przepisów niniejszego Kodeksu pozostaje związany postanowieniem o przekazaniu sprawy (art. 200 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Art. 764. [Upomnienie, wydalenie, grzywna]

Komornik może upomnieć, a po bezskutecznym upomnieniu wydalić osobę, która zachowuje się niewłaściwie lub przeszkadza jego czynnościom. W przypadku niezastosowania się do wezwania do wydalenia z miejsca czynności komornik może ukarać taką osobę grzywną w wysokości do tysiąca złotych.

1. Omawiany przepis daje komornikowi uprawnienie do wydalenia z miejsca czynności osoby, która zachowuje się niewłaściwie lub przeszkadza w dokonaniu czynności egzekucyjnej. Ustawodawca używa określenia „osoba”, ale należy przyjąć, iż mamy tu do czynienia ze stronami lub uczestnikami postępowania egzekucyjnego. Warunkiem wydalenia osoby z miejsca czynności jest wcześniejsze upomnienie, a dopiero po bezskutecznym upomnieniu następuje wydalenie. Ocena zachowania osoby uczestniczącej w czynności jest subiektywną oceną komornika. W sytuacji gdy pomimo upomnienia, a następnie wydalenia osoby utrudniającej swoim zachowaniem przeprowadzenie czynności egzekucyjnych osoba ta nie zastosuje się do wezwania komornika, może on taką osobę ukarać grzywną w wysokości do tysiąca złotych.
2. Nałożenie grzywny następuje w formie postanowienia, na które przysługuje skarga na czynność komornika. Przebieg czynności powinien zostać stwierdzony protokołem, a więc postanowienie również może zostać zawarte w tymże protokole bez konieczności wydawania go w odrębnej formie.

Pamiętać należy, że komornik nie ma uprawnień do zastosowania środków przymusu bezpośredniego.

Art. 765. [Pomoc Policji lub innych organów]

§ 1. W razie oporu komornik może wezwać pomocy organów Policji. Jeżeli opór stawia osoba wojskowa, z wyjątkiem żołnierza pełniącego terytorialną służbę wojsko-

wą dyspozycyjnie, należy wezwać pomocy właściwego organu wojskowego, chyba że zwłoka grozi udaremnieniem egzekucji, a na miejscu nie ma organu wojskowego.

§ 1¹. Policja udziela komornikowi, na jego wezwanie, pomocy przy czynnościach egzekucyjnych. W przypadku stwierdzenia okoliczności uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa, Policja niezwłocznie powiadamia prezesa właściwego sądu rejonowego i żąda od komornika wpisania zastrzeżeń do protokołu czynności.

§ 1². Otwarcia lub przeszukania mieszkania dłużnika komornik dokonuje wyłącznie w asyście Policji.

§ 2. Sposób udzielania pomocy komornikowi przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych, przypadki, w których należy udzielić komornikowi pomocy, sposób postępowania, tryb występowania o udzielenie pomocy, sposób jej realizacji, a także sposób dokumentowania wykonywanych czynności i rozliczania ich kosztów, określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości – w przypadku udzielania pomocy przez Policję lub Straż Graniczną;
- 2) Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości – w przypadku udzielania pomocy przez Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego, Żandarmerię Wojskową lub wojskowe organy porządkowe;
- 3) Prezes Rady Ministrów w przypadku udzielania pomocy przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub Agencję Wywiadu.

§ 3. W rozporządzeniu, o którym mowa w § 2, należy uwzględnić gwarancję bezpieczeństwa komornika i uczestników postępowania, poszanowania godności osób biorących udział w czynnościach egzekucyjnych, odpowiednie terminy wyznaczania czynności i występowania o udzielenie pomocy, objęcie dokumentacją przebiegu czynności i udziału w nich funkcjonariuszy udzielających pomocy oraz wskazanie organów, na których rachunek przekazywane są należności zaliczane do kosztów egzekucji.

1. Komentowany przepis stanowi wyraz zasady, że komornikowi sądowemu nie wolno stosować środków przymusu bezpośredniego w trakcie wykonywanych czynności. Z tego też względu ustawodawca przyznał mu prawo do korzystania z pomocy organów Policji, a w sytuacji gdy czynność egzekucyjna skierowana jest wobec osoby wojskowej – z pomocy właściwego organu wojskowego przy uwzględnieniu zawartych w przepisie przesłanek.
2. Skorzystanie przez komornika sądowego ze wsparcia wymienionych wyżej podmiotów jest wskazane przede wszystkim w przypadku, gdy w trakcie dokonywania czynności egzekucyjnych zastane na miejscu czynności osoby stawiają opór bądź podejmują działania mające na celu udaremnienie przeprowadzenia danej czynności. Udział organów

Policji ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa zarówno komornikowi, który dokonuje czynności, jak i pozostałym jej uczestnikom.

3. Wezwanie Policji może nastąpić w trakcie wykonywania czynności egzekucyjnej, np. zajęcia ruchomości, gdy opór pojawia się w trakcie jej realizacji, bądź na etapie planowania dokonania danej czynności, gdy komornik z okoliczności sprawy wie, że może dojść do podjęcia kroków uniemożliwiających jej podjęcie. Ponadto komornik sądowy wzywa Policję w sytuacji, o której mowa w § 1², tj. otwarcia lub przeszkolenia mieszkania dłużnika komornik dokonuje wyłącznie w asyście Policji. W tym przypadku wezwanie funkcjonariuszy Policji w celu udzielenia pomocy komornikowi sądowemu jest obligatoryjne.
4. W przepisie § 1¹ ustawodawca nałożył na funkcjonariuszy Policji udzielających pomocy komornikowi obowiązek informowania prezesa właściwego sądu rejonowego, jeżeli w ich odczuciu działania komornika w trakcie podejmowania czynności wykazują znamiona przestępstwa. Funkcjonariusze Policji mają prawo żądać od komornika wpisania swoich zastrzeżeń do protokołu czynności. Podstawą do podejmowania czynności egzekucyjnej przez komornika jest tytuł wykonawczy, który powinien być okazany funkcjonariuszom udzielającym pomocy jako potwierdzenie legalności podejmowanych przez komornika działań (art. 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 15.03.2019 r. w sprawie udzielania pomocy komornikowi przez Policję lub Straż Graniczną przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych, Dz.U. poz. 551). Z praktycznego punktu widzenia, aby norma zawarta w tym paragrafie mogła być stosowana, do udzielenia pomocy komornikowi powinni być delegowani funkcjonariusze przeszkoleni w zakresie przepisów regulujących postępowanie egzekucyjne.
5. Ponadto komornik może wezwać Policję w celu udzielenia mu pomocy w czynnościach w każdym przypadku, gdy uzna to za niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku tych czynności.
6. Sposób udzielania pomocy komornikowi przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych, przypadki, w których należy udzielić komornikowi pomocy, sposób postępowania, tryb występowania o udzielenie pomocy, sposób jej realizacji, a także sposób dokumentowania wykonywanych czynności i rozliczania ich kosztów określają:
 - rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie udzielania pomocy komornikowi przez Policję lub Straż Graniczną przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych;
 - rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 18.03.2004 r. w sprawie udzielania pomocy lub asystowania komornikowi przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub Agencję Wywiadu przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych (Dz.U. Nr 49, poz. 469 ze zm.);

- rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z 7.04.2010 r. w sprawie udzielania pomocy komornikowi przez Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego, Żandarmerię Wojskową lub wojskowe organy porządkowe przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych (Dz.U. Nr 76, poz. 495).

7. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z 5.11.1986 r., III CZP 79/86¹², na wniosek wierzyciela umocowanego w trybie art. 1049 do wykonania czynności na koszt dłużnika sąd może na podstawie art. 1051 § 3 polecić komornikowi usunięcie oporu dłużnika przeszkadzającego takiej czynności. W razie konieczności użycia przymusu bezpośredniego znajduje zastosowanie art. 765.

Art. 766. [Posiedzenia sądu]

Sąd rozpoznaje sprawy egzekucyjne na posiedzeniu niejawnym, chyba że zachodzi potrzeba wyznaczenia rozprawy albo wysłuchania na posiedzeniu stron lub innych osób. W sprawach tych sąd wydaje orzeczenia w formie postanowień.

1. Komentowany przepis reguluje zasadę, zgodnie z którą sprawy rozpoznawane są w postępowaniu niejawnym na posiedzeniu niejawnym. Wyjątek od tej zasady zachodzi wówczas, gdy wystąpi potrzeba wyznaczenia rozprawy (zob. art. 794, 987) albo wysłuchania na posiedzeniu stron lub innych osób. Ponadto wyznaczenie rozprawy w konkretnej sprawie może zależeć od uznania sądu, gdy w jego ocenie zachodzi taka potrzeba.
2. Rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym determinuje skład sądu, który w takim przypadku zgodnie z art. 47 § 3 w zw. z art. 13 § 2 jest jednoosobowy. Wyjątkiem są regulacje przewidziane w tym zakresie w postępowaniu klauzulowym (art. 782) i odnoszącym się do wniosku o wyłączenie komornika (art. 763² § 3). Zob. komentarz do art. 782 i 763².
3. Trafnie wskazał Sąd Apelacyjny w Katowicach, że choć przepis art. 766 zezwala sądowi rozpoznającemu sprawy egzekucyjne na wyznaczenie rozprawy lub wysłuchanie stron na posiedzeniu, w przypadku gdy stwierdzi on taką „potrzebę”, to sytuacje takie mają charakter wyjątkowy i są powodowane najczęściej koniecznością wyjaśnienia wątpliwości rysujących się na tle stanu faktycznego przedstawionego we wniosku przez wierzyciela¹³.
4. Zob. także komentarz do art. 1028.

¹² OSNCP 1987/12, poz. 19.

¹³ Postanowienie SA w Katowicach z 18.03.2013 r., V ACz 168/13, LEX nr 1292657.

Art. 766¹. [Uzasadnienie postanowienia]

§ 1. Postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd uzasadnia z urzędu, gdy stronie przysługuje środek zaskarżenia, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

§ 2. Komornik uzasadnia postanowienie z urzędu, chyba że postanowienie wydano bez spisywania odrębnej sentencji.

1. Komentowany przepis pozostaje w związku ze zmianą wprowadzoną do art. 357. Zob. komentarz do art. 357.
2. Podkreślić należy, że w postępowaniu egzekucyjnym zażalenie na postanowienie sądu przysługuje tylko w wypadkach wskazanych w ustawie (art. 767⁴ § 1). Z tego też względu ograniczone są przypadki sporządzania przez sąd uzasadnień z urzędu. Jednocześnie treść komentowanego przepisu w związku z art. 767⁴ wskazuje, że możliwość wniesienia zażalenia na postanowienie sądu nie jest uzależniona od złożenia wniosku o doręczenie jego uzasadnienia.
3. Postanowienia komornika z reguły wymagają uzasadnienia z urzędu; są one zaskarżalne za pomocą skargi na czynności komornika. Wyjątek przewidziano wyraźnie wobec postanowień wskazanych w § 2.

Art. 767. [Skarga na czynności komornika]

§ 1. Na czynności komornika przysługuje skarga do sądu rejonowego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Dotyczy to także zaniechania przez komornika dokonania czynności. Skargę rozpoznaje sąd właściwy ze względu na siedzibę kancelarii komornika.

§ 1¹. Skarga nie przysługuje na zarządzenie komornika o wezwaniu do usunięcia braków pisma, na zawiadomienie o terminie czynności oraz na uiszczenie przez komornika podatku od towarów i usług.

§ 2. Skargę może złożyć strona lub inna osoba, której prawa zostały przez czynności lub zaniechanie komornika naruszone bądź zagrożone.

§ 3. Skarga na czynność komornika powinna czynić zadość wymaganiom pisma procesowego oraz określać zaskarżoną czynność lub czynność, której zaniechano, jak również wniosek o zmianę, uchylenie lub dokonanie czynności wraz z uzasadnieniem.

§ 3¹. Skarga może być wniesiona na urzędowym formularzu.

§ 3². Komornik doręcza urzędowy formularz skargi dłużnikowi przy pierwszej czynności egzekucyjnej oraz stronom i uczestnikom obecnym podczas czynności dokonywanej poza kancelarią, chyba że czynność ta podlega zaskarżeniu skargą w formie ustnej.

§ 3³. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór i sposób udostępniania urzędowego formularza skargi, mając na względzie ustawowe wymagania przewidziane dla tego pisma, potrzebę zamieszczenia niezbędnych pouczeń co do sposobu wypełniania formularza, wnoszenia pisma i skutków niedostosowania go do ustawowych wymagań, a także konieczność bezpłatnego udostępniania formularzy w kancelariach komorniczych, siedzibach sądów oraz sieci Internet w formie pozwalającej na dogodną edycję treści formularza.

§ 4. Skargę wnosi się w terminie tygodniowym od dnia dokonania czynności, gdy strona lub osoba, której prawo zostało przez czynność komornika naruszone bądź zagrożone, była przy czynności obecna lub była o jej terminie zawiadomiona; w innych przypadkach – od dnia zawiadomienia o dokonaniu czynności strony lub osoby, której prawo zostało przez czynność komornika naruszone bądź zagrożone, a w braku zawiadomienia – od dnia powzięcia wiadomości przez skarżącego o dokonanej czynności. Skargę na zaniechanie przez komornika dokonania czynności wnosi się w terminie tygodniowym od dnia, w którym skarżący dowiedział się, że czynność miała być dokonana.

§ 5. Skargę wnosi się do komornika, który dokonał zaskarżonej czynności lub zaniechał jej dokonania. Komornik w terminie trzech dni od dnia otrzymania skargi sporządza uzasadnienie zaskarżonej czynności, o ile nie zostało ono sporządzone wcześniej, albo przyczyn jej zaniechania i przekazuje je wraz ze skargą i aktami sprawy do właściwego sądu, chyba że skargę w całości uwzględnia. O uwzględnieniu skargi komornik zawiadamia skarżącego oraz zainteresowanych, których uwzględnienie skargi dotyczy.

§ 6. W przypadku stwierdzenia oczywistego naruszenia prawa przez komornika, sąd uwzględniając skargę, stosownie do okoliczności, może go obciążyć kosztami postępowania wywołanego skargą. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie stronom oraz komornikowi.

1. W omawianym przepisie ustawodawca uregulował instytucję skargi na czynność komornika, która jest szczególnym środkiem zaskarżenia. Złożenie skargi pozwala sądowi na kontrolę procedowania przez komornika i usuwanie spostrzeżonych uchybień w formie wydawanych przez sąd postanowień. Skarga przysługuje zarówno na czynności wykonywane przez komornika, jak i na zaniechania, których się on dopuścił, pomimo iż wyraźnie przepis nakazywał mu określone działanie (np. brak dokonanych obwieszczeń przy egzekucji z ruchomości, nieruchomości, nieumorzzenie postępowania egzekucyjnego z urzędu pomimo zachodzących przesłanek jego zakończenia). Przedmiotem skargi na czynność komornika będzie wskazanie naruszeń bądź zaniechań przy stosowaniu przepisów procedury cywilnej regulującej postępowanie cywilne, ale także innych przepisów odrębnych stosowanych przy podejmowaniu czynności egzekucyjnych, np. ustawy o komornikach sądowych czy ustawy o kosztach komorniczych.

2. Sądem właściwym do rozpoznania skargi na czynność lub zaniechanie komornika jest co do zasady sąd właściwy ze względu na siedzibę kancelarii komornika, a więc sąd, przy którym dany komornik został powołany. Wyjątkiem jest sytuacja, kiedy skarga dotyczy postępowań wszczętych i niezakończonych przed 1.01.2019 r. Na podstawie art. 298 ust. 4 w zw. z art. 306 u.k.s. skargę wraz aktami i uzasadnienie komornik przekazuje sądowi, który byłby właściwy według wcześniej obowiązujących przepisów. Wcześniej obowiązujące przepisy regulowały kwestię właściwości sądu rozpoznającego skargę w następujący sposób: co do zasady jeżeli postępowanie egzekucyjne prowadził komornik zgodnie z właściwością ogólną uregulowaną w przepisach, właściwym sądem był sąd, przy którym ten komornik działał. Odmienna sytuacja miała miejsce, kiedy postępowanie egzekucyjne było prowadzone przez komornika, który został wybrany przez wierzyciela na podstawie nieobowiązującego już art. 8 ust. 5 u.k.s.e. W tej sytuacji sądem właściwym do rozpoznania skargi był sąd właściwy miejscowo według przepisów ogólnych, a więc ten, przy którym działałby komornik właściwy według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego do przeprowadzenia tej czynności, a nie ten, którego wybrał komornik. Pamiętać należy, iż nieobowiązująca już regulacja art. 8 ust. 5 u.k.s.e. pozwalała wierzycielowi na wybór komornika na terenie całego kraju.
3. Przyjęte przez ustawodawcę rozwiązanie dotyczące zawężenia właściwości sądu rozpoznającego skargi na czynność komornika do sądu, przy którym działa komornik, należy ocenić pozytywnie.
4. Rozwiązanie to pozwala na uniknięcie błędów przy wyborze sądu właściwego przez komornika i związanego z tym wydłużenia postępowania skargowego. Jednakże w sytuacji kiedy dojdzie do pomyłki w wyborze sądu właściwego, nie rodzi to konsekwencji dla skarżącego. Skarga na czynność komornika wniesiona do sądu niewłaściwego podlega przekazaniu do sądu właściwego w drodze postanowienia (art. 200 § 1⁴ w zw. z art. 13 § 2), podobnie jest z zachowaniem terminu na wniesienie skargi. Jeżeli naruszona została tylko właściwość sądu, a nie termin jej wniesienia, skargę uznaje się za wniesioną w terminie.
5. Skarga na czynność komornika wniesiona do sądu niewłaściwego miejscowo podlega przekazaniu sądowi właściwemu postanowieniem (art. 200 § 1⁴); skargę wniesioną do sądu niewłaściwego miejscowo przed upływem przepisanej terminu uważa się za wniesioną z zachowaniem terminu¹⁴.

Skarga, jak sama jej nazwa wskazuje, przysługuje na czynność komornika bądź zaniechanie podjęcia czynności.

¹⁴ Uchwała SN z 5.11.2014 r., III CZP 73/14, Biul. SN 2014/11, s. 5.

6. Ustawodawca w § 1¹ wskazał wyjątki, kiedy skarga nie będzie przysługiwała, a mianowicie:
- na zarządzenie komornika o wezwaniu do usunięcia braków pisma,
 - na zawiadomienie o terminie czynności,
 - na uiszczenie przez komornika podatku od towarów i usług.

Katalog ten pozostaje otwarty w związku z obowiązywaniem przepisów szczególnych, które również wyłączają możliwość wniesienia skargi albo przewidują inny środek zażalenia (np. art. 870 § 1 k.p.c., art. 10 ust. 12 u.k.s., art. 1027 § 2 k.p.c.).

7. Legitymację czynną do złożenia skargi ma każda ze stron postępowania egzekucyjnego (dłużnik, wierzyciel), ale także inna osoba, pod warunkiem że jej prawa zostały przez czynność lub zaniechanie komornika naruszone bądź tylko zagrożone.
8. Podkreślenia wymaga fakt, iż istotą skargi na czynność komornika zawsze jest naruszenie przez niego przy podejmowaniu czynności egzekucyjnej bądź jej zaniechaniu przepisów prawnych regulujących przebieg postępowania egzekucyjnego. Komornik nie ma uprawnień zgodnie z art. 804 § 1 do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Skarga, w której jedynym zarzutem jest kwestionowanie zasadności wszczęcia postępowania egzekucyjnego, podlega oddaleniu.
9. Ustawodawca w § 3 wskazuje, iż skarga powinna spełniać wymogi formalne pisma procesowego, a także wprost określić zaskarżoną czynność lub wskazać czynność, której dokonania zaniechano. Dodatkowo skarżący w złożonej skardze powinien wskazać swoje żądanie w postaci zmiany, uchylenia lub nakazania komornikowi przez sąd dokonania zaniechanej czynności. Skarga powinna zawierać uzasadnienie.
10. Przepisy pozwalają także na wniesienie skargi na urzędowym formularzu, którego wzór i sposób udostępnienia określił Minister Sprawiedliwości w rozporządzeniu z 23.11.2018 r. w sprawie określenia wzoru i sposobu udostępniania urzędowego formularza skargi na czynności komornika (Dz.U. poz. 2296).
11. W związku z wprowadzeniem formularza skargi na czynność komornika na organ egzekucyjny został nałożony dodatkowy obowiązek w postaci konieczności doręczenia dłużnikowi przy pierwszej czynności egzekucyjnej oraz stronom i uczestnikom obecnym podczas czynności dokonywanej poza kancelarią tegoż formularza. Wyjątkiem jest czynność, której zaskarżenie przewiduje formę ustną (np. art. 986).
12. Skarżący ma tygodniowy termin na wniesienie skargi do komornika sądowego, który dokonał czynności albo zaniechał jej dokonania. Termin biegnie od:

- dnia dokonania czynności,
 - dnia zawiadomienia o dokonaniu czynności,
 - dnia powzięcia wiadomości o dokonaniu czynności.
13. W przypadku gdy skarga dotyczy zaniechania dokonania czynności, termin tygodniowy biegnie od dnia, w którym skarżący powziął wiadomość, że czynność miała być dokonana. W praktyce bardzo trudno jest wykazać, iż doszło do zaniechania dokonania czynności, a tym bardziej wskazania, iż skarżący zmieścił się w terminie tygodniowym do wniesienia skargi.
14. Do terminu wniesienia skargi na czynność komornika ma zastosowanie art. 168 § 1, który po spełnieniu określonych w nim przesłanek pozwala na przywrócenie terminu do wniesienia skargi na czynność komornika.
15. Adresatem skargi jest komornik, który dokonał zaskarżonej czynności lub zaniechał jej dokonania. Komornik po wpływie skargi i zapoznaniu się z zarzutami w niej zawartymi ma trzy możliwości: uwzględnić skargę w całości i dokonać reasumpcji zaskarżonej czynności albo dokonać czynności zaniechanej. Uwzględniając skargę, komornik ma obowiązek zawiadomić skarżącego oraz zainteresowanych, których uwzględnienie dotyczy, w tym strony postępowania egzekucyjnego. W praktyce uwzględnienie skargi wydawane jest w formie postanowienia, na które jako na czynność egzekucyjną przysługuje środek zaskarżenia w formie skargi. Komornik ma prawo także tylko częściowo skargę uwzględnić, a w zakresie, w jakim jej nie uwzględnia, przekazać akta egzekucyjne wraz z uzasadnieniem do sądu właściwego do jej rozpoznania.
16. W sytuacji gdy w ocenie komornika skarga nie zasługuje na uwzględnienie, komornik ma obowiązek w terminie 3 dni od otrzymania skargi sporządzić pisemne uzasadnienie zaskarżonej czynności albo wskazać przyczyny zaniechania dokonania czynności i złożoną skargę wraz z aktami postępowania egzekucyjnego przekazać do sądu właściwego do rozpoznania skargi.
17. W praktyce pojawił się problem związany z badaniem składanej komornikowi skargi pod kątem formalnym przed przekazaniem jej sądowi do rozpoznania. Brak regulacji w tym zakresie w omawianym przepisie spowodował, że część komorników uznawała, iż mają oni legitymację do wzywania skarżącego do uzupełnienia braków formalnych złożonej skargi. Pogląd ten należy uznać za nietrafiony. W treści przepisów regulujących instytucję środka odwoławczego, jakim jest skarga na czynność komornika, legitymację do jej rozpoznania poza sytuacją, w której zostaje ona uznana w całości przez komornika, ma tylko i wyłącznie sąd i to sąd po jej przekazaniu wraz z aktami egzekucyjnymi i uzasadnieniem komornika rozpocznie procedurę jej rozpoznania, w tym zbadania pod kątem formalnym.

18. Z technicznego punktu widzenia problematyczny jest też brak wiedzy komornika o sygnaturze akt sądowych, pod którą zostanie zarejestrowana skarga. W sytuacji gdy po przekazaniu akt egzekucyjnych do sądu wraz ze skargą wpłynie kolejna, która również musi zostać w terminie 3 dni wraz z uzasadnieniem przekazana sądowi, komornik nie ma możliwości wskazania w odpowiedzi na skargę, pod jaką sygnaturą akt sądowych znajdują się akta egzekucyjne.
19. Co do zasady komornik nie jest stroną w postępowaniu skargowym i nie jest obciążany kosztami postępowania skargowego. Ustawodawca w § 6 omawianego przepisu przewidział jednak możliwość obciążenia komornika kosztami postępowania skargowego, jeżeli uzna, że komornik dopuścił się oczywistego naruszenia prawa przy podejmowaniu czynności objętej skargą, którą sąd postanowił uwzględnić.
20. Na postanowienie sądu w zakresie obciążenia kosztami postępowania skargowego zażalenie przysługuje stronom oraz komornikowi.

Art. 767¹. (uchylony).

Art. 767². [Termin rozpoznania skargi na czynności komornika]

§ 1. Sąd rozpoznaje skargę w terminie tygodniowym od dnia jej wpływu do sądu, a gdy skarga zawiera braki formalne, które podlegają uzupełnieniu, w terminie tygodniowym od jej uzupełnienia.

§ 2. Wniesienie skargi nie wstrzymuje postępowania egzekucyjnego ani wykonania zaskarżonej czynności, chyba że sąd zawiesi postępowanie lub wstrzyma dokonanie czynności.

1. Komentowany przepis ustanawia termin na rozpoznanie skargi na czynności komornika sądowego, a także jej potencjalny wpływ na trwające postępowanie egzekucyjne.
2. Ustawodawca przewidział termin tygodniowy na rozpoznanie skargi na czynności komornika sądowego. Rozpoczyna on bieg od dnia jej wpływu do sądu (w przypadku skarg, które spełniają niezbędne wymagania formalne) albo od dnia, w którym skarga zostanie uzupełniona (jeśli posiadała braki formalne, które zostały uzupełnione w terminie). Termin wskazany w przepisie ma charakter instrukcyjny. Zob. komentarz do art. 767.
3. Co do zasady wniesienie skargi nie wstrzymuje postępowania egzekucyjnego ani wykonania zaskarżonej czynności. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy sąd zawiesi postępowanie lub wstrzyma dokonanie czynności. Z treści regulacji jasno wynika, iż sąd może z urzędu po zapoznaniu się ze skargą, a przed wydaniem rozstrzygnięcia, zawiesić po-

stępowanie egzekucyjne albo wstrzymać dokonanie konkretnej czynności. Niemniej jednak zawieszenie lub wstrzymanie dokonania czynności może nastąpić na wniosek skarżącego, który w złożonej do sądu skardze na czynność komornika ma prawo złożyć wniosek o zawieszenie postępowania egzekucyjnego (w oparciu o art. 821) w całości bądź jedynie żądać wstrzymania dokonania zaskarżonej czynności, która w jego ocenie może doprowadzić do naruszenia jego praw lub im zagrażać.

Art. 767³. [Odrzucenie skargi; zażalenie]

§ 1. Sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanego terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków nie uzupełniono w terminie. Na postanowienie sądu o odrzuceniu skargi służy zażalenie.

§ 2. Przepis art. 759 § 2 stosuje się.

1. Komentowany przepis reguluje zasady odrzucenia skargi na komornika sądowego. Przesłankami odrzucenia skargi wskazanymi w omawianym przepisie są: upływ przewidzianego na jej wniesienie terminu, brak wniesienia stosownej opłaty lub jej niedopuszczalność. Ta ostatnia ma miejsce w sytuacji, kiedy niedopuszczalność wprost wynika z przepisów postępowania egzekucyjnego (np. art. 870, 767 k.p.c., art. 10 ust. 12 u.k.s.), a także w wypadku nieuzupełnienia jej braków w terminie wyznaczonym przez sąd.
2. Zgodnie z art. 767³ k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z 16.09.2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381) skarga na czynności komornika, od której nie uiszczono należnej opłaty, podlegała odrzuceniu, chyba że sąd uznał, iż zachodziła przyczyna podjęcia czynności na podstawie art. 759 § 2 k.p.c.¹⁵
3. Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że jeżeli sąd uzna, iż skarga na czynności komornika wskazuje na uchybienia uzasadniające podjęcie działań na podstawie art. 759 § 2, nie odrzuca jej z przyczyn określonych w art. 767³ k.p.c.¹⁶ W literaturze wskazuje się na nietrafność tego stanowiska. Jak wskazał D. Zawistowski, „skarga wniesiona po terminie bądź nieopłacona lub niedopuszczalna powinna być traktowana jedynie jako źródło informacji o wadliwym prowadzeniu czynności przez komornika, a treść art. 767³ – rozumiana w ten sposób, że przepis ten obliguje sąd rozpoznający skargę na czynności komornika do dokonania także oceny, czy nie zachodzi podstawa do wszczęcia postępowania określona w art. 759 § 2, co obejmuje również przypadki, gdy skarga na czynności komornika nie podlega odrzuceniu i może być w zakre-

¹⁵ Uchwała SN z 18.07.2012 r., III CZP 32/12, LEX nr 1211861.

¹⁶ Uchwała SN z 23.05.2012 r., III CZP 11/12, LEX nr 1162615.

ślonych granicach rozpoznana¹⁷. Z tym stanowiskiem należy się zgodzić. Regulacja wprowadzona w omawianym przepisie daje dodatkową ochronę skarżącemu, którego skarga, pomimo iż formalnie nie mogła zostać rozpoznana, inicjuje kontrolę sądu całego postępowania egzekucyjnego z urzędu w trybie art. 759.

4. Zob. komentarz do art. 767 i 759.

Art. 767^{3a}. [Skarga na postanowienie referendarza]

§ 1. Wniesienie skargi na postanowienie referendarza sądowego nie powoduje utraty mocy zaskarżonego postanowienia.

§ 2. Jeżeli wniesiono skargę na postanowienie referendarza sądowego wydane na podstawie art. 395 § 2, ponowne wydanie postanowienia na tej podstawie przez referendarza sądowego nie jest dopuszczalne.

§ 3. Sąd rozpoznaje skargę w składzie jednego sędziego jako sąd drugiej instancji. Po rozpoznaniu skargi sąd utrzymuje w mocy lub zmienia zaskarżone postanowienie, stosując odpowiednio przepisy o zażaleniu.

1. Komentowany przepis znajduje zastosowanie do skarg na postanowienia referendarza sądowego wydawane, gdy przepisy zamieszczone w części trzeciej Kodeksu postępowania cywilnego stanowią, że na postanowienie sądu przysługuje zażalenie. Zob. także komentarz do 767⁴ i 759.
2. Skutkiem wniesienia skargi na postanowienie referendarza sądowego nie jest utrata mocy zaskarżonego postanowienia, jak co do zasady przyjęto w postępowaniu rozpoznawczym. Zob. komentarz do art. 398²².
3. Ustawodawca, używając w przepisie sformułowania „odpowiednie stosowanie przepisów o zażaleniu”, ma na myśli możliwość zastosowania art. 359 § 2 przez referendarza sądowego, na którego postanowienie została złożona skarga, a więc umożliwia mu reasumpcję orzeczenia, a w konsekwencji uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości. Na wydane w oparciu o zawartą w tym przepisie normę kolejne postanowienie referendarza również może zostać złożona skarga uregulowana w omawianym przepisie. Ustawodawca wprowadził jednak ograniczenie możliwości zastosowania art. 359 § 2 do jednego razu. Ponowne wniesienie skargi na orzeczenie referendarza zawsze będzie skutkowało rozpoznaniem jej przez sąd.
4. Paragraf 3 omawianego przepisu reguluje skład sądu rozpoznającego skargę na postanowienie referendarza sądowego, zawężając skład sądu do jednego sędziego, którego

¹⁷ D. Zawistowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego...*, t. 4, red. T. Wiśniewski, s. 211.

rozstrzygnięcie traktowane jest jako rozstrzygnięcie sądu drugiej instancji. Rozstrzygnięcie sądu rozpoznającego skargę na orzeczenie referendarza zostało ograniczone do dwóch decyzji – utrzymania w mocy zaskarżonego postanowienia lub jego zmiany. Sąd rozpoznający skargę nie ma możliwości jej oddalenia.

Art. 767⁴. [Zażalenie na postanowienie sądu]

§ 1. Zażalenie na postanowienie sądu przysługuje w wypadkach wskazanych w ustawie.

§ 1¹. Zażalenie rozpoznaje sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, w składzie trzech sędziów.

§ 2. Na postanowienie sądu drugiej instancji wydane po rozpoznaniu zażalenia skarga kasacyjna nie przysługuje.

§ 3. W sprawach egzekucyjnych skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje.

1. Komentowany przepis dotyczy problematyki zaskarżalności postanowień sądu wydanych w postępowaniu egzekucyjnym. Podlegają one zaskarżeniu zażaleniem jedynie w wypadkach wskazanych w ustawie (np. art. 767³, 768, 770, 828, 852 § 3, art. 950, 997).
2. Katalog podmiotów mających legitymację do wniesienia zażalenia na postanowienie sądu jest dość szeroki. W pierwszej kolejności należy wymienić strony oraz uczestników postępowania egzekucyjnego. Prawo do wniesienia zażalenia mają także osoby, których prawa zostały naruszone w trakcie toczącego się postępowania egzekucyjnego. Przykładem może być osoba ukarana przez komornika grzywną. Pamiętać należy, że kwestię legitymacji do złożenia zażalenia bardzo często regulują poszczególne przepisy.
3. Komornik sądowy również uzyskał legitymację do składania zażalenia na postanowienie sądu, ale tylko w sytuacji, kiedy rozstrzygnięcie sądu dotyczy kwestii kosztów postępowania egzekucyjnego (art. 770) oraz w przypadku obciążenia komornika kosztami postępowania skargowego (art. 767 § 6).
4. Odpowiednie stosowanie art. 394 § 1 oznacza, że zażalenie przysługuje również na tego rodzaju postanowienie, którego wydanie prowadzi do zakończenia postępowania egzekucyjnego¹⁸.

¹⁸ Zob. uchwała SN z 28.11.1969 r., III CZP 83/69, OSNCP 1970/6, poz. 105, oraz postanowienie SN z 15.04.1986 r., III CRN 40/86, OSPiKA 1987/5–6, poz. 124.

5. Zażalenie przysługuje na postanowienie sądu rejonowego odrzucające spóźnioną skargę na czynności komornika¹⁹, nie przysługuje zaś na postanowienie sądu rejonowego oddalające skargę na czynność komornika polegającą na zajęciu ruchomości²⁰ oraz postanowienie oddalające skargę na czynność komornika polegającą na stwierdzeniu umorzenia postępowania egzekucyjnego z mocy prawa²¹.
6. Zasadą jest, że zażalenia na postanowienia sądu wydane w postępowaniu egzekucyjnym podlegają rozpoznaniu analogicznie do postępowania rozpoznawczego, z wyjątkiem przewidzianym w § 1¹ komentowanego przepisu, który wskazuje wprost skład sądu rozpoznającego zażalenie. Zażalenie rozpoznaje sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, w składzie trzech sędziów.
7. Zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji w postępowaniu egzekucyjnym odrzuca sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, w składzie trzech sędziów (art. 767⁴ § 1¹)²².
8. W postanowieniu z 12.08.2009 r., IV CZ 55/09²³, Sąd Najwyższy wskazał, że art. 767⁴ § 2 ma zastosowanie także do postanowienia sądu drugiej instancji wydanego po rozpoznaniu zażalenia na postanowienie odmawiające wydania zaświadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego.
9. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego wydanego w postępowaniu egzekucyjnym, jako niedopuszczalna, podlega odrzuceniu (art. 424⁸ § 1). Zob. komentarz do art. 424⁸.

Art. 768. [Zażalenie na postanowienie w sprawie ukarania grzywną przez komornika]

Na postanowienie sądu w przedmiocie ukarania grzywną przez komornika przysługuje zażalenie.

Komornik może nałożyć grzywnę w celu zapewnienia prawidłowego przebiegu prowadzonych przez niego czynności w wypadkach wskazanych w ustawie. Zob. komentarz do art. 762, 764, 886, 892 i 902. Grzywna nakładana jest w formie postanowienia, na które przysługuje środek odwoławczy w postaci skargi na czynność komornika. Ustawodawca w omawianej regulacji wprost wskazał, że na każde rozstrzygnięcie sądu

¹⁹ Zob. uchwała SN z 26.01.1999 r., III CZP 58/98, OSNC 1999/6, poz. 107.

²⁰ Zob. uchwała SN z 15.09.1995 r., III CZP 110/95, OSNC 1995/12, poz. 177.

²¹ Zob. uchwała SN z 30.03.1998 r., III CZP 1/98, OSNC 1998/10, poz. 153.

²² Uchwała SN z 7.12.2021 r., III CZP 87/20, LEX nr 3266284.

²³ OSNC-ZD 2010/2, poz. 52.

dotyczące skargi na postanowienie komornika o ukaraniu grzywną będzie przysługiwało zażalenie, nie ma więc znaczenia, czy skarga zostanie uwzględniona, oddalona, a nawet odrzucona.

Art. 768¹. [Wykonanie postanowienia o grzywnie]

Prawomocne postanowienie komornika o ukaraniu grzywną podlega wykonaniu w drodze egzekucji sądowej bez zaopatrywania go w klauzulę wykonalności.

Ustawodawca w omawianej regulacji postanowił przyznać prawomocnemu postanowieniu komornika o ukaraniu grzywną status tytułu wykonawczego. Co do zasady tytułem wykonawczym stanowiącym podstawę wszczęcia postępowania egzekucyjnego jest tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności (art. 776). W tej regulacji pominięty został etap nadawania klauzuli wykonalności przez sąd, co ułatwia egzekucję grzywny nałożonej przez komornika sądowego. Zob. art. 762, 768.

Art. 769. (utracił moc).**Art. 770.** [Rozliczenie kosztów]

§ 1. Dłużnik zwraca wierzycielowi koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji. Koszty te ściąga się wraz z egzekwowanym świadczeniem. Przepisów art. 98 § 1¹ i 1² nie stosuje się.

§ 2. Koszty postępowania egzekucyjnego ustala postanowieniem komornik wraz z ukończeniem postępowania egzekucyjnego, jeżeli przeprowadzenie egzekucji należy do niego.

§ 3. Jeżeli w sprawie zachodzi konieczność sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, komornik ustala koszty egzekucji przed przystąpieniem do sporządzenia planu podziału. Postanowienie w przedmiocie kosztów egzekucji jest wydawane łącznie we wszystkich sprawach, których dotyczy plan podziału.

§ 4. Wynagrodzenie z tytułu zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym nie może być wyższe niż stawka minimalna opłaty za czynności adwokackie albo radcowskie, określona w odrębnych przepisach.

§ 5. Na postanowienie sądu zażalenie przysługuje stronom, komornikowi oraz innej osobie, której to postanowienie dotyczy.

1. Komentowany przepis reguluje problematykę związaną ze zwrotem kosztów postępowania egzekucyjnego, które co do zasady zwracane są wierzycielowi przez dłużnika. Warunkiem zwrotu kosztów postępowania egzekucyjnego jest celowość wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Postępowanie egzekucyjne jest celowe, kiedy objęte tytułem wykonawczym roszczenie wierzyciela nadaje się do egzekucji, a orzeczenie je

zasądające, na którym została oparta klauzula wykonalności, nie zostało uchylone, nie utraciło mocy lub nie zostało zmienione w taki sposób, iż nie jest już możliwe jego wykonanie. Ewentualnie odnosi się to do przypadków, gdy tytuł wykonawczy nie został pozbawiony wykonalności z przyczyn innych niż zaspokojenie wierzyciela, wynikających ze zdarzenia, które miało miejsce przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego.

2. W przypadku niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego kosztami postępowania obciążany jest wierzyciel. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego złożenie przez wierzyciela wniosku egzekucyjnego przeciwko zmarłemu dłużnikowi stanowi oczywiście niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego w rozumieniu art. 30 u.k.k.²⁴
3. Zawarta w art. 770 regulacja dotycząca kosztów postępowania egzekucyjnego nie ma charakteru kompleksowego i konieczne jest w związku z tym stosowanie uzupełniająco także ogólnych przepisów o kosztach procesu zawartych w art. 98–124²⁵. Nie znajdują zastosowania przepisy art. 98 § 1¹ i 1².
4. Celowe koszty postępowania egzekucyjnego obejmują wydatki oraz opłaty egzekucyjne ustalone na podstawie przepisów ustawy o kosztach komorniczych (art. 6, 18–19 u.k.k.).
5. Koszty postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez komornika ustalane są w drodze postanowienia, na które przysługuje skarga. Postanowienie ustalające koszty postępowania egzekucyjnego, na które składają się wydatki i ustalona opłata egzekucyjna, wydawane jest na zakończenie postępowania egzekucyjnego i po uprawomocnieniu staje się tytułem wykonawczym bez zaopatrywania go w klauzulę wykonalności.
6. Komornik ma obowiązek wydania postanowienia o ustaleniu kosztów egzekucji z nieruchomości i powinien to uczynić – stosując art. 108 § 1 w zw. z art. 13 § 2 – po podjęciu ostatniej należącej do niego czynności, obejmując orzeczeniem dotychczasowe postępowanie²⁶.
7. Komornik, ustalając koszty postępowania egzekucyjnego, jest zobowiązany do stosowania zasady wyrażonej w art. 770, natomiast sąd w postępowaniu ze skargi dłużnika na czynności komornika może odpowiednio stosować art. 98 i n. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.²⁷

²⁴ Uchwała SN z 27.01.2022 r., III CZP 36/22, LEX nr 3291887.

²⁵ Postanowienie SA w Łodzi z 3.04.2011 r., I ACa 89/12, LEX nr 2163983.

²⁶ Wyrok SN z 10.03.2011 r., V CSK 300/10, LEX nr 1129173.

²⁷ Postanowienie SN z 27.09.2012 r., III CZP 47/12, M. Praw. 2012/20, s. 1064, LEX nr 1222122.

8. W sytuacji gdy z podjęciem określonych czynności egzekucyjnych łączą się duże wydatki, względnie można przewidywać, że takie powstaną, a istnieją wątpliwości co do możliwości sprawnego ściągnięcia ich z majątku dłużnika, określenie „może” powinno być ujmowane w kategoriach obowiązku komornika wcześniejszego wezwania strony, która wniosła o podjęcie takiej czynności o zaliczkę na ten cel, pod rygorem odmowy dokonania żądanej czynności egzekucyjnej.
9. Ustalenie przez komornika przed dokonaniem czynności egzekucyjnej orientacyjnej wysokości wydatków i poinformowanie o tym zainteresowanej strony pozwoli jej na przeprowadzenie kalkulacji opłacalności prowadzenia egzekucji w sposób generujący znaczne wydatki, których odzyskanie w wyniku egzekucji nie jest pewne, a tym samym uchroni ją przed zaskoczeniem wywołanym powstaniem dużych wydatków. Dotyczy to przede wszystkim wierzyciela, gdyż wprawdzie, co do zasady, zgodnie z art. 770 koszty egzekucyjne ponosi ostatecznie dłużnik, ale gdy egzekucja jest skuteczna, przynajmniej w zakresie samych kosztów egzekucyjnych. Ustalenie i poinformowanie wierzyciela o wysokości wydatków mogłoby, jak w stanie faktycznym tej sprawy, zmobilizować go do większej staranności w podjęciu decyzji o kontynuacji egzekucji z ruchomości, gdyż dopiero po kilku miesiącach po zajęciu zawiadomił pozwanego komornika o bezprzedmiotowości egzekucji ze względu na umowy przewłaszczenia zajętych ruchomości na zabezpieczenie i zażądał ich wydania oraz umorzenia egzekucji²⁸.
10. Z chwilą wypłacenia przez komornika dozorca wynagrodzenia stanowi ono element kosztów egzekucyjnych podlegających po zakończeniu postępowania egzekucyjnego rozliczeniu między wierzycielem i dłużnikiem, jeśli wydatki na ten cel wyłożył wierzyciel, względnie pomiędzy komornikiem a wierzycielem i dłużnikiem, jeśli wydatki z tego tytułu tymczasowo pokrył komornik ze środków przeznaczonych na działalność egzekucyjną²⁹.
11. Komornik ma prawo pobrać wynagrodzenie nawet wtedy, gdy postępowanie zostało umorzone z powodu utraty mocy nakazu zapłaty³⁰.
12. Egzekucja kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji jest dopuszczalna po wydaniu postanowienia o ich ustaleniu³¹.
13. Stosownie do przepisów art. 770 w zw. z art. 743 komornik wyłącznie ustala wysokość kosztów wykonania zabezpieczenia w drodze prowadzonego postępowania, natomiast

²⁸ Wyrok SN z 7.02.2019 r., II CSK 764/17, LEX nr 2617948.

²⁹ Wyrok SN z 7.02.2019 r., II CSK 764/17, LEX nr 2617948.

³⁰ Uchwała SN z 8.03.2013 r., III CZP 109/12, OSNC 2013/10, poz. 115.

³¹ Uchwała SN z 13.07.011 r., III CZP 37/11, OSNC 2012/3, poz. 32.

rozstrzygnięcie o nich wydaje sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, w której udzielono zabezpieczenia (art. 745). Z tego powodu ograniczone zastosowanie znajduje tutaj powoływany w zażaleniu przepis art. 770. Powyższa zasada dotyczy każdego zabezpieczenia – zarówno nowacyjnego, jak i konserwacyjnego, skoro Kodeks postępowania cywilnego nie wprowadza w tym zakresie żadnego rozróżnienia³². Zob. także komentarz do art. 743.

14. Przepis § 3 ma zastosowanie w sytuacji, gdy komornik prowadzi egzekucję wobec jednego dłużnika na rzecz więcej niż jednego wierzyciela. W takiej właśnie sytuacji zachodzi konieczność sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, a komornik ustala koszty egzekucji przed przystąpieniem do sporządzenia planu podziału. Wówczas postanowienie w przedmiocie kosztów egzekucji jest wydawane łącznie we wszystkich sprawach, których dotyczy plan podziału.
15. Regulacja wprowadzona w § 3 budzi problem przy jej stosowaniu w praktyce. Nie zawsze suma uzyskana w drodze egzekucji z majątku dłużnika jest w stanie w całości pokryć wszystkie jego zobowiązania w stosunku do wierzycieli egzekwujących, a tylko w takiej sytuacji zastosowanie omawianej regulacji ma sens z punktu widzenia praktycznego. Bardzo często w praktyce egzekucja prowadzona jest z należnych dłużnikowi świadczeń wypłacanych okresowo (np. wynagrodzenia za pracę). Wysokość potrąceń, jakie dokonuje np. pracodawca komornikowi, może być niewielka, wypłacana w odstępie miesięcznym. Gdy zaś mamy kilku wierzycieli egzekwujących, może dojść do sytuacji, w której potrącenie nie zaspokoi w całości kosztów w postaci tylko wydatków związanych z wysłaniem postanowienia o ich ustaleniu przed sporządzeniem planu podziału sumy uzyskanej z tegoż potrącenia. Kolejnym problemem praktycznym tej regulacji jest problem prawomocności postanowienia ustalającego wysokość kosztów związanych z realizacją danego planu podziału. Ustawodawca nie wskazuje w przepisie, czy postanowienie rozliczające te koszty powinno mieć status prawomocności, czy też wystarczy tylko jego wydanie, aby możliwe było zrealizowanie planu podziału sumy uzyskanej w drodze egzekucji. Z uwagi na brzmienie art. 770 logiczne jest, że postanowienie ustalające koszty postępowania egzekucyjnego musi uzyskać status prawomocności, aby podlegać wykonaniu. Sporządzanie takich częściowych postanowień o kosztach, kiedy występuje konieczność sporządzania planu podziału, powoduje, że samo wykonanie planu (wobec którego i tak strony postępowania mogą wnieść zarzuty – zob. art. 1027) wydłuża się, co z kolei rodzi kolejny problem związany z koniecznością przekazania wyegzekwowanych środków na rachunek depozytowy Ministra Finansów. Tak więc stosowanie tej regulacji z praktycznego punktu widzenia paraliżuje realizację celu egzekucji, jakim jest zaspokojenie roszczeń wierzyciela z sumy uzyskanej z egzekucji.

³² Postanowienie SO w Świdnicy z 22.04.2014 r., II Cz 370/14, LEX nr 1718358.

16. Stosownie do przepisu § 5 na postanowienie sądu zażalenie przysługuje stronom, komornikowi oraz innej osobie, której to postanowienie dotyczy. Zażalenie komornika na postanowienie sądu przewidziane w art. 770 podlega opłacie sądowej³³.
17. Komornikowi sądowemu nie przysługuje zażalenie na postanowienie sądu rejonowego uchylające postanowienie komornika o ustaleniu wysokości opłaty egzekucyjnej i przekazujące on sprawę do ponownego rozpoznania³⁴.
18. Obowiązku uchylenia lub zmiany postanowień określonych w art. 359, poprzez art. 13 § 2 znajdujący odpowiednie zastosowanie w postępowaniu egzekucyjnym i w warunkach tam określonych, nie niweczy okoliczność, że w tym czasie postanowienie zostało zaskarżone lub uprawomocniło się, czy to na skutek jego niezaskarżenia, czy też wskutek nieuwzględnienia zażalenia przez sąd w postępowaniu odwoławczym³⁵.

Art. 770¹. [Wykonalność postanowienia przyznającego zwrot kosztów]

Prawomocne postanowienie komornika przyznające zwrot kosztów postępowania egzekucyjnego podlega wykonaniu bez zaopatrywania go w klauzulę wykonalności.

1. Komentowany art. 770¹ jest przepisem szczególnym, uprawniającym do wszczęcia egzekucji w oparciu wyłącznie o tytuł, który stanowi prawomocne postanowienie komornika w przedmiocie kosztów postępowania egzekucyjnego. Postanowienie to podlega wykonaniu bez nadawania mu klauzuli wykonalności.
2. Egzekucja kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji jest dopuszczalna po wydaniu postanowienia o ich ustaleniu³⁶.
3. Komornik, który wydał postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, jest uprawniony do wykonania prawomocnego orzeczenia o kosztach tego postępowania (art. 770¹)³⁷. Nie jest jednak uprawniony do badania zasadności złożonego przez wierzyciela tytułu, o którym mowa w art. 770¹ k.p.c.³⁸
4. Nie jest dopuszczalna droga sądowa do dochodzenia przez komornika należności z tytułu kosztów egzekucyjnych ustalonych prawomocnym postanowieniem komornika,

³³ Uchwała SN z 26.10.2011 r., III CZP 62/11, OSNC 2012/4, poz. 47.

³⁴ Uchwała SN z 14.09.2016 r., III CZP 37/16, OSNC 2019/5, poz. 51.

³⁵ Wyrok SA w Poznaniu z 23.03.2007 r., I ACa 65/07, LEX nr 446243.

³⁶ Uchwała SN z 13.07.2011 r., III CZP 37/11, LEX nr 852348.

³⁷ Uchwała SN z 10.03.2017 r., III CZP 107/16, LEX nr 2241429.

³⁸ Uchwała SN z 8.03.2013 r., III CZP 1/13, OSNC 2013/12, poz. 136.

wydanym przeciwko dłużnikowi egzekwowanemu w stosunku do osób trzecich, które zobowiązały się je pokryć w drodze przejęcia długu³⁹.

5. Skoro postanowienie komornika o ukaraniu grzywną może być wykonane w drodze egzekucji bez konieczności zaopatrywania go w klauzulę wykonalności, to tym samym stanowi w rozumieniu art. 109 u.k.w.h. podstawę do wpisu hipoteki przymusowej. Wobec dodania od 1.01.2002 r. do art. 49 ustawy z 29.08.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2018 r. poz. 1309 ze zm.) ust. 3, stanowiącego, że postanowienie ustalające koszty postępowania egzekucyjnego stanowi podstawę do egzekucji bez zaopatrywania go w klauzulę wykonalności, wprowadzenie unormowania zawartego w art. 770¹ k.p.c. stanowi superfluum⁴⁰.

Art. 771. [Zwolnienie od kosztów postępowania egzekucyjnego]

Zwolnienie od kosztów sądowych, przyznane stronie przez sąd w postępowaniu rozpoznawczym lub z którego strona korzysta z mocy ustawy, rozciąga się także na postępowanie egzekucyjne.

1. Zwolnienie od opłat sądowych, z którego strona korzystała z mocy ustawy w postępowaniu rozpoznawczym, rozciąga się na postępowanie egzekucyjne, lecz obejmuje tylko koszty niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji, na co składają się zarówno wydatki, jak i opłaty komornicze (art. 770)⁴¹. Zwolnienie od kosztów może być także częściowe.
2. Strona korzystająca ze zwolnienia od kosztów sądowych zobligowana jest do wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego dołączyć odpis takiego postanowienia. Zgodnie z art. 45 ust. 6 u.k.k. brak stosownego postanowienia dołączonego do wniosku stanowi brak formalny, który na wezwanie komornika strona korzystająca ze zwolnienia powinna uzupełnić w terminie 7 dni od jej wezwania pod rygorem uznania, że stronie tej nie przysługuje zwolnienie od kosztów.
3. Za stronę korzystającą ze zwolnienia od ponoszenia kosztów postępowania egzekucyjnego sąd rejonowy, przy którym działa komornik, ma obowiązek wypłacić tymczasowo komornikowi na jego wniosek sumy odpowiadające wysokości wydatków oraz tych opłat komorniczych, które warunkują podjęcie przez komornika czynności na wniosek strony korzystającej ze zwolnienia od kosztów komorniczych (art. 45 u.k.k.).

³⁹ Uchwała SN z 20.04.2006 r., III CZP 20/06, LEX nr 177078.

⁴⁰ Postanowienie SN z 8.04.2009 r., II CSK 539/08, LEX nr 607257.

⁴¹ Uchwała SN z 19.07.1996 r., III CZP 80/96, OSNC 1996/11, poz. 148, LEX nr 25827.

4. Ustawodawca przewidział także sytuację, kiedy po zainicjowaniu postępowania egzekucyjnego strona będąca osobą fizyczną, która nie była zwolniona na etapie postępowania rozpoznawczego od kosztów postępowania, nie będzie w stanie ponieść kosztów postępowania egzekucyjnego, w tym opłaty komorniczej warunkującej wnioskowaną czynność, bez uszczerbku dla utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. W takiej sytuacji strona może zwrócić się z wnioskiem o zwolnienie z kosztów komorniczych do sądu rejonowego, przy którym działa komornik, do którego złożyła wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, ale też zabezpieczającego, o zwolnienie jej w całości lub części od tych kosztów (art. 45 ust. 3 u.k.k.).
5. Sumy pokryte przez Skarb Państwa za stronę korzystającą ze zwolnienia zwracane są w przypadku egzekucji skutecznej sądowi, który je wypłacił w pierwszej kolejności. W przypadku egzekucji bezskutecznej w postanowieniu kończącym postępowanie egzekucyjne (art. 770) komornik orzeka, kto poniósł i w jakiej wysokości koszty postępowania egzekucyjnego.
6. Zwolnienie od kosztów egzekucji przyznane dłużnikowi w toku postępowania egzekucyjnego – podobnie jak zwolnienie od kosztów sądowych udzielone w postępowaniu rozpoznawczym – pozostaje bez wpływu na możliwość ściągnięcia od dłużnika opłaty egzekucyjnej należnej komornikowi za dokonaną egzekucję⁴².
7. Ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu rozpoznawczym rozciąga się także na postępowanie egzekucyjne⁴³.
8. Zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia wierzyciela z obowiązku poniesienia kosztów egzekucji, jeżeli okazała się ona niecelowa⁴⁴.

Art. 772. (uchylony).

Art. 773. [Zbieg egzekucji administracyjnej i sądowej]

§ 1. W przypadku zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego egzekucje do tej rzeczy albo prawa majątkowego prowadzi łącznie ten sądowy albo administracyjny organ egzekucyjny, który jako pierwszy dokonał zajęcia, a w razie niemożności ustalenia tego pierwszeństwa – organ egzekucyjny, który dokonał zajęcia na poczet należności w wyższej kwocie.

⁴² Uchwała SN z 28.04.2005 r., III CZP 22/05, OSNC 2006/3, poz. 47, LEX nr 148144.

⁴³ Orzeczenie SN z 15.10.1968 r., III CRN 229/68, OSPiKA 1969/12, poz. 257.

⁴⁴ Zob. uchwała SN (7) z 27.11.1986 r., III CZP 40/86, OSNCP 1987/5–6, poz. 71, oraz uchwała SN z 9.09.1987 r., III CRN 233/87, OSNCP 1989/10, poz. 161.

§ 2. W przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej prowadzonej na podstawie jednolitego tytułu wykonawczego państwa członkowskiego Unii Europejskiej albo zagranicznego tytułu wykonawczego określonych w ustawie z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 765 i 2320) i egzekucji sądowej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego – egzekucje do tej rzeczy albo prawa majątkowego prowadzi łącznie administracyjny organ egzekucyjny.

§ 2¹. W przypadku zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego, gdy egzekucja sądowa dotyczy:

- 1) świadczeń alimentacyjnych, rentowych lub innych świadczeń powtarzających się,
- 2) świadczenia pieniężnego w walucie obcej

– egzekucje do tej rzeczy albo prawa majątkowego prowadzi łącznie sądowy organ egzekucyjny.

§ 2². W przypadku zbiegu egzekucji administracyjnej, o której mowa w § 2, i egzekucji sądowej, o której mowa w § 2¹, do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego egzekucje do tej rzeczy albo prawa majątkowego prowadzi łącznie sądowy organ egzekucyjny.

§ 2³. Prawa i obowiązki wierzyciela należności dochodzonej na podstawie jednolitego tytułu wykonawczego państwa członkowskiego Unii Europejskiej albo zagranicznego tytułu wykonawczego określonych w ustawie z dnia 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych wykonuje administracyjny organ egzekucyjny.

§ 3. Zbieg egzekucji nie wstrzymuje czynności egzekucyjnych.

§ 4. Strona lub uczestnik postępowania zawiadamiają sądowy organ egzekucyjny o zbiegu egzekucji do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego, wskazując datę dokonania każdego zajęcia i wysokość należności, na poczet których każde zajęcie zostało dokonane.

§ 5. Sądowy organ egzekucyjny prowadzi łącznie egzekucje w trybie dla niego właściwym.

§ 5¹. Sądowy organ egzekucyjny, któremu przekazano adnotację, o której mowa w art. 62b § 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, zwaną dalej „adnotacją w sprawie zbiegu”, zawiadamia administracyjny organ egzekucyjny o przekazaniu sprawy innemu sądowemu organowi egzekucyjnemu.

§ 6. W razie kolejnego zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do tej samej rzeczy albo prawa majątkowego egzekucję administracyjną przejmuje sądowy organ egzekucyjny, który prowadzi łącznie egzekucje w wyniku pierwszego zbiegu egzekucji.

§ 7. Jeżeli zbieg egzekucji dotyczy egzekucji administracyjnej, o której mowa w § 2, prowadzenie łącznie egzekucji przejmuje administracyjny organ egzekucyjny, z wyjątkiem przypadku określonego w § 2².

§ 8. Jeżeli w wyniku kolejnego zbiegu egzekucji nastąpiła zmiana organu egzekucyjnego prowadzącego łącznie egzekucję do rzeczy lub prawa majątkowego, organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji w wyniku pierwszego zbiegu:

- 1) przekazuje adnotację w sprawie zbiegu organowi, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji w wyniku kolejnego zbiegu;**
- 2) zawiadamia o przekazaniu prowadzenia łącznie egzekucji organ egzekucyjny, który przekazał mu adnotację w sprawie zbiegu.**

1. Komentowany przepis dotyczy problematyki związanej ze zbiegiem egzekucji sądowej z egzekucją administracyjną. Ze zbiegiem egzekucji mamy do czynienia w sytuacji, kiedy przeciwko jednemu dłużnikowi prowadzone jest postępowanie egzekucyjne z należących do niego tych samych rzeczy, wierzytelności lub praw majątkowych przez różne organy egzekucyjne.
2. Ustawodawca wprowadza w omawianym przepisie regulację, która pozwala przy spełnieniu wskazanych w tej regulacji przesłanek na wyznaczenie jednego organu egzekucyjnego uprawnionego do łącznego prowadzenia postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi, ale z zastrzeżeniem, że egzekucja będzie prowadzona tylko do składnika majątku dłużnika, na którym wystąpił zbieg egzekucji.
3. Zasadą jest, iż właściwym organem do łącznego prowadzenia egzekucji sądowej i administracyjnej jest organ, który jako pierwszy skierował zajęcie do danego składnika majątku dłużnika. W sytuacji gdy nie jest możliwe ustalenie, który organ egzekucyjny jako pierwszy dokonał zajęcia (np. zajęcia od obu organów egzekucyjnych wpłynęły tego samego dnia, nie odnotowano godziny wpływu pism), kryterium rozstrzygającym właściwość organu będzie wysokość egzekwowanego roszczenia.
4. Pamiętać należy, iż dalszą egzekucję organ egzekucyjny właściwy będzie kontynuował w oparciu o przepisy właściwe dla danego trybu egzekucji, czyli przepisy Kodeksu postępowania egzekucyjnego albo ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.
5. Ustawodawca w omawianym przepisie wprowadza pewne wyjątki od ogólnej zasady pierwszeństwa zajęcia egzekucyjnego. W § 2 znajduje się pierwszy wyjątek, który właściwość organu egzekucyjnego uzależnia od rodzaju tytułu wykonawczego stanowiącego podstawę wszczęcia postępowania egzekucyjnego. W przypadku gdy egzekucja administracyjna prowadzona jest na podstawie jednolitego tytułu wykonawczego państwa członkowskiego Unii Europejskiej albo zagranicznego tytułu wykonawczego określonych w ustawie z 11.10.2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2157), właściwy do łącznego prowadzenia postępowania egzekucyjnego w takiej sytuacji zawsze będzie administracyjny organ egzekucyjny.

6. Kolejnym wyjątkiem wskazanym w omawianym przepisie jest z kolei rodzaj świadczenia egzekwowanego przez sądowy organ egzekucyjny. W sytuacji gdy komornik prowadzi egzekucję świadczeń alimentacyjnych, rentowych lub innych świadczeń powtarzających się albo świadczenia pieniężnego w walucie obcej, ustawodawca przyznał łączną właściwość sądowemu organowi egzekucyjnemu.
7. Przepis reguluje także w § 2² sytuację, w której dojdzie do zbiegu egzekucji sądowo-administracyjnej na danym składniku majątku dłużnika. Dotyczy sytuacji, gdzie podstawą egzekucji administracyjnej są tytuły wykonawcze dające wyłączną właściwość administracyjnemu organowi egzekucyjnemu i dochodzi do zbiegu z egzekucją komorniczą prowadzoną w oparciu o tytuły wykonawcze, które przyznają wyłączną właściwość do łącznego prowadzenia egzekucji sądowemu organowi egzekucyjnemu. W takiej sytuacji ustawodawca przyznał sądowemu organowi egzekucyjnemu wyłączność do łącznego prowadzenia egzekucji z rzeczy albo praw majątkowych dłużnika, na których doszło do zbiegu.
8. Zastosowanie regulacji powstałych na potrzeby rozstrzygnięcia zbiegów sądowo-administracyjnych jest możliwe w następstwie uzyskania informacji o ich powstaniu. Podmiotami, które mają obowiązek zawiadomienia o zbiegu egzekucji do tej samej rzeczy albo prawa dłużnika, są strona lub uczestnik postępowania egzekucyjnego. W praktyce jest to trzeciodłużnik, do którego oba organy egzekucyjne skierowały zajęcie, a który ponosi odpowiedzialność za jego realizację. W odpowiedzi powinien on wskazać według ustawodawcy jedynie datę dokonania każdego z zajęć i wysokość należności, na poczet których każde zajęcie zostało dokonane. Informacja ta jest ograniczona tylko do przesłanek pozwalających na rozstrzygnięcie zbiegu w oparciu o zasady ogólne, czyli pierwszeństwa i wysokości świadczenia. Brak jest w regulacji obowiązku wskazywania przez strony lub uczestników postępowania rodzaju tytułu wykonawczego, na podstawie którego egzekucję prowadzi administracyjny organ egzekucyjny, oraz rodzaju świadczenia egzekwowanego przez sądowy organ egzekucyjny, które są istotne przy zastosowaniu wyjątków zawartych w omawianym przepisie.
9. Podkreślenia wymaga także fakt, że o powstaniu zbiegu egzekucji na rzeczy lub prawie majątkowym dłużnika informowany jest jedynie sądowy organ egzekucyjny, który po powzięciu informacji jest zobligowany do podjęcia szeregu działań mających na celu rozstrzygnięcie powstałego zbiegu egzekucji, o których mowa w dalszych paragrafach art. 773.
10. Przepis reguluje także postępowanie w sytuacji pojawiania się dalszych zbiegów egzekucyjnych.

Adnotacja, o której mowa w art. 62b § 1 pkt 1 u.p.e.a., zwaną dalej „adnotacją w sprawie zbiegu”, zawiera niezbędne informacje pozwalające organowi egzekucyjnemu,

który przejął sprawę w wyniku zbiegu egzekucji, na kontynuowanie postępowania egzekucyjnego (szczególnie zawiera wskazanie stron postępowania, określa tytuł wykonawczy, wskazuje wysokość skierowanego do egzekucji roszczenia, a także koszty dotychczasowego postępowania egzekucyjnego w przypadku postępowania administracyjnego).

Art. 773¹. [Zbieg egzekucji sądowych]

§ 1. W wypadku zbiegu egzekucji do tych samych rzeczy, wierzytelności lub praw, dalszą egzekucję prowadzi komornik właściwy według przepisów niniejszego kodeksu.

§ 2. Jeżeli żaden z komorników nie jest właściwy według przepisów niniejszego kodeksu lub właściwych jest kilku komorników, komornik, który później wszczął egzekucję, niezwłocznie przekazuje sprawę komornikowi, który pierwszy wszczął egzekucję, o czym zawiadamia wierzyciela.

§ 3. Przekazując sprawę, komornik obowiązany jest rozliczyć koszty egzekucji.

§ 4. (uchylony)

1. Komentowany przepis dotyczy problematyki związanej ze zbiegiem egzekucji do tych samych rzeczy, wierzytelności lub praw przysługujących dłużnikowi, do którego dochodzi pomiędzy sądowymi organami egzekucyjnymi.
2. Ustawodawca w obowiązujących przepisach, tj. Kodeksie postępowania cywilnego oraz ustawie o komornikach sądowych, uregulował kwestię właściwości organu egzekucyjnego do prowadzenia postępowania egzekucyjnego, wskazując na właściwość wynikającą wprost z przepisów regulujących postępowanie egzekucyjne na podstawie Kodeksu postępowania cywilnego oraz wprowadzając ustawą możliwość wyboru przez wierzyciela komornika zgodnie z art. 10 u.k.s., zawężając ten wybór do obszaru apelacji.
3. Przepis ten jest także następstwem regulacji, która pozwala na działanie więcej niż jednego komornika sądowego w ramach jednego rewiru komorniczego.
4. W § 1 uregulowana jest właściwość komornika w sytuacji, kiedy dojdzie do zbiegu egzekucji do tych samych rzeczy, wierzytelności lub praw dłużnika, a zbieg nastąpił pomiędzy komornikiem wybranym przez wierzyciela a komornikiem właściwym według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Co do zasady dalszą egzekucję będzie prowadził komornik właściwy według przepisów kodeksowych.
5. Przy zbiegu egzekucji może zaistnieć także sytuacja, kiedy żaden z komorników prowadzących postępowanie egzekucyjne nie jest właściwy według przepisów Kodeksu

lub właściwych jest kilku komorników uczestniczących w zbiegu. Ustawodawca w zaistniałym przypadku jako kryterium wyboru komornika właściwego do łącznego postępowania egzekucyjnego stosuje zasadę pierwszeństwa. Zgodnie z nią komornik, który później wszczął egzekucję, niezwłocznie przekazuje sprawę komornikowi, który pierwszy wszczął egzekucję.

6. W przypadku gdy komornik zobligowany przez omawianą regulację do rozstrzygnięcia zbiegu poprzez przekazanie egzekucji nie rozstrzyga zaistniałego zbiegu, może on zostać rozstrzygnięty przez sąd w ramach art. 759.
7. Przekazując sprawę, komornik obowiązany jest rozliczyć koszty egzekucji. Rozliczenie kosztów następuje na podstawie art. 770. Na postanowienie komornika o przekazaniu sprawy przysługuje środek odwoławczy w postaci skargi na czynność komornika na podstawie art. 767.
8. Problematiczną kwestią zastosowania w praktyce omawianej regulacji jest użyte przez ustawodawcę sformułowanie, iż zbieg dotyczy egzekucji do tych samych rzeczy, wierzytelności lub praw, a przekazanie, o którym mowa w § 3, dotyczy już przekazania sprawy.
9. Postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko dłużnikowi określane jest w praktyce pojęciem sprawy. Sprawa egzekucyjna obejmuje szereg czynności dokonywanych przez komorników, które zmierzają do zaspokojenia roszczeń wierzyciela określonych tytułem wykonawczym. Każde postępowanie egzekucyjne prowadzone jest w oparciu o obowiązujące przepisy, ale pamiętać należy, iż o tym, jakie czynności w danej sprawie będą przeprowadzone, decyduje komornik. W sytuacji kiedy dochodzi do zbiegu egzekucji sądowych, a więc w sytuacji kiedy przeciwko dłużnikowi prowadzonych jest więcej niż jedno postępowanie egzekucyjne na podstawie różnych tytułów wykonawczych, każdy z komorników w ramach swojego postępowania i w oparciu o złożony przez wierzyciela wniosek egzekucyjny podejmuje decyzje, jakie czynności będzie podejmował i z jakich składników majątkowych będzie prowadzona egzekucja. Sposób sformułowania omawianego przepisu sugeruje, iż zbieg egzekucji zachodzi wtedy, kiedy co najmniej dwóch komorników skieruje egzekucję do danego składnika majątkowego dłużnika, np. zajmie wynagrodzenia za pracę. Przepis nie precyzuje, co w sytuacji, kiedy jeden z komorników uczestniczących w zbiegu prowadzi jednocześnie skuteczną egzekucję z innego składnika majątku dłużnika, który pozwoli mu na zaspokojenie roszczeń wierzyciela, a na egzekucji z tego składnika zbieg nie występuje.
10. Stosując wykładnię literalną, komornik powinien przekazać sprawę tylko w tej części, która dotyczy zbiegu w odniesieniu do danego składnika majątku dłużnika, zaś w pozostałym zakresie kontynuować postępowanie. Nie jest to jednak możliwe ze względu

na fakt, że prowadzenie postępowania egzekucyjnego wymaga posiadania przez komornika oryginału tytułu wykonawczego, który co do zasady wydawany jest w jednym egzemplarzu. Ustawodawca przewidział możliwość uzyskania dalszych tytułów wykonawczych w ramach art. 793, ale wiąże się to z koniecznością wystąpienia do sądu, co spowoduje znaczne wydłużenie postępowania egzekucyjnego i ryzyko, że nie dojdzie do zaspokojenia roszczenia wierzyciela, np. dłużnik zwolni się z pracy.

11. W związku z użyciem przez ustawodawcę w § 3 sformułowania mówiącego o przekazaniu sprawy, część komorników na tej podstawie przekazuje całość prowadzonego postępowania egzekucyjnego, tj. akt egzekucyjnych, komornikowi właściwemu, biorąc pod uwagę przede wszystkim zasady ekonomiki procesowej oraz potrzebę zabezpieczenia interesu wierzyciela, a zatem i realizacji celu, jakiemu postępowanie to służy.

Art. 773². [Czynności komornika w razie przejęcia prowadzenia egzekucji przez administracyjny organ egzekucyjny]

§ 1. Komornik zawiadamia strony, uczestników postępowania i administracyjny organ egzekucyjny o zachodzącej podstawie przekazania egzekucji sądowej administracyjnemu organowi egzekucyjnemu.

§ 1.⁴⁵ *Komornik zawiadamia strony, uczestników postępowania, z wyjątkiem dłużnika zajętej wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku, i administracyjny organ egzekucyjny o zachodzącej podstawie przekazania egzekucji sądowej administracyjnemu organowi egzekucyjnemu.*

§ 2. Sądowy organ egzekucyjny niezwłocznie sporządza i przekazuje administracyjnemu organowi egzekucyjnemu adnotację w sprawie zbiegu.

§ 3. (uchylony)

§ 4. W przypadku, o którym mowa w § 2, komornik:

- 1) zwraca wierzycielowi niewykorzystaną zaliczkę;
- 2) przekazuje administracyjnemu organowi egzekucyjnemu wyegzekwowane kwoty uzyskane wskutek zajęcia rzeczy albo prawa majątkowego, do których nastąpił zbieg, które nie zostały wypłacone wierzycielowi przed sporządzeniem zawiadomienia, o którym mowa w § 1.

§ 5. Skarga na czynności komornika oraz na zaniechanie przez komornika dokonania czynności przysługuje również administracyjnemu organowi egzekucyjnemu.

1. Obecne brzmienie komentowanego przepisu zostało nadane ustawą z 8.06.2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową (Dz.U. poz. 1301) i obowiązuje od 1.09.2022 r.

⁴⁵ Art. 773² § 1 zmieniony przez art. 2 pkt 3 ustawy z 8 czerwca 2022 r. (Dz.U. poz. 1301) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 września 2022 r.

2. Komentowany przepis dotyczy problematyki związanej z czynnościami, do jakich zobligowany jest komornik, który ma obowiązek przekazać prowadzenie postępowania egzekucyjnego administracyjnemu organowi egzekucyjnemu. W sytuacji kiedy w wyniku zbiegu egzekucji właściwy do prowadzenia dalszego łącznego postępowania jest administracyjny organ egzekucyjny, komornik sądowy ma obowiązek o tym fakcie zawiadomić strony postępowania egzekucyjnego, uczestników, z wyjątkiem dłużnika zajętej wierzytelności z tytułu nadpłaty lub zwrotu podatku, oraz administracyjny organ egzekucyjny. Zawiadomienie, o którym mowa w § 1, ma formę czynności egzekucyjnej, na którą przysługuje środek odwoławczy w postaci skargi na czynność komornika. Legitymację do jej złożenia uzyskał w ramach omawianego przepisu także administracyjny organ egzekucyjny.
3. Przekazanie egzekucji następuje w formie adnotacji, której zakres został uregulowany w art. 62b i 63a u.p.e.a.
4. Przepis wprowadza również obowiązek komornika rozliczenia się z wierzycielem z niewykorzystanych zaliczek, a także przekazania administracyjnemu organowi egzekucyjnemu kwot, które komornik uzyskał wskutek zajęcia rzeczy albo prawa majątkowego, do których nastąpił zbieg, a które nie zostały wypłacone wierzycielowi przed sporządzeniem zawiadomienia o przekazaniu egzekucji.

Art. 773³. (uchylony).

Art. 774. [Postanowienie o kosztach]

§ 1. Sądowy organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji sądowej i administracyjnej, postanowi w trybie dla niego właściwym również o kosztach powstałych w egzekucji, której dotyczył zbieg.

§ 2. Sądowy organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji sądowej i administracyjnej, na żądanie administracyjnego organu egzekucyjnego, informuje ten organ o przebiegu egzekucji.

§ 3.⁴⁶ *Sądowy organ egzekucyjny, który przejął prowadzenie łącznie egzekucji sądowej i administracyjnej, dokonuje podziału sumy uzyskanej z egzekucji objętej zbiegiem dopiero po otrzymaniu od organów biorących udział w zbiegu adnotacji w sprawie zbiegu.*

1. Komentowany przepis dotyczy problematyki związanej z rozliczeniem kosztów przejętego do łącznego prowadzenia postępowania egzekucyjnego przekazanego przez administracyjny organ egzekucyjny. Przepis ten nakłada na komornika obowiązek rozliczenia

⁴⁶ Art. 774 § 3 dodany przez art. 2 pkt 4 ustawy z 8 czerwca 2022 r. (Dz.U. poz. 1301) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 września 2022 r.

kosztów postępowania egzekucyjnego przejętego w formie postanowienia i w trybie dla niego właściwym, czyli w oparciu o przepisy Kodeksu postępowania cywilnego i ustawy o kosztach komorniczych.

2. W omawianym przepisie ustawodawca nałożył na komornika dodatkowy obowiązek informowania administracyjnego organu egzekucyjnego, który przekazał prowadzone przez siebie postępowanie egzekucyjne w wyniku zbiegu, o dalszym przebiegu egzekucji. Obowiązek ten został uwarunkowany wnioskiem administracyjnego organu egzekucyjnego.
3. Zob. komentarz do art. 773–773².
4. Paragraf 3 komentowanego przepisu został dodany ustawą z 8.06.2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu automatyzacji załatwiania niektórych spraw przez Krajową Administrację Skarbową (Dz.U. poz. 1301) i obowiązuje od 1.09.2022 r. Komentowany paragraf wskazuje, że sądowy organ egzekucyjny, który w wyniku zbiegu przejął łączne prowadzenie egzekucji sądowej i administracyjnej, dokonuje podziału sumy uzyskanej z egzekucji objętej zbiegiem dopiero po otrzymaniu od organów biorących udział w zbiegu adnotacji (tj. dokumentów dotyczących administracyjnego postępowania egzekucyjnego) w sprawie zbiegu.

Art. 775. [Wyłączenie stosowania]

Przepisów art. 773, art. 773² i art. 774 nie stosuje się w razie zbiegu egzekucji administracyjnej i sądowego zabezpieczenia, jak również zbiegu zabezpieczenia administracyjnego z egzekucją sądową, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w art. 751 oraz przypadków zabezpieczenia majątkowego w postępowaniu karnym lub karnym skarbowym.

1. Komentowany przepis reguluje kwestie zbiegu egzekucji i stosowania przepisów ją regulujących, tj. art. 773, 773² i 774, a raczej ich wyłączenie z zastosowania w razie, kiedy dochodzi do zbiegu postępowań egzekucyjnych i zabezpieczających prowadzonych przez sądowe i administracyjne organy egzekucyjne. Postępowanie zabezpieczające w swojej istocie ma na celu dokonanie jedynie zabezpieczenia majątku dłużnika poprzez jego zajęcie, postępowanie egzekucyjne jest daleko idące i pozwala już na zaspokojenie wierzyciela z majątku dłużnika.
2. Regulacja omawianego przepisu zakłada jednak wyjątki, kiedy dojdzie do przekazania pomiędzy organami egzekucyjnymi prowadzonych postępowań, a mianowicie w sytuacji kiedy mamy do czynienia ze zbiegiem postępowania egzekucyjnego i zabezpieczającego na zajętych rzeczach ulegających szybkiemu zepsuciu (art. 751). Wskazany w przepisie art. 751 pozwala w toczącym się postępowaniu zabezpieczającym na sprze-

daż zajętych ruchomości, o ile są one rzeczami ulegającymi szybkiemu zepsuciu, stanowią jedyny majątek obowiązanego pozwalający na zabezpieczenie roszczeń uprawnionego i istnieje możliwość niezwłocznej ich sprzedaży. Uzyskane w ten sposób środki ze sprzedaży składane są na rachunek depozytowy Ministra Finansów.

3. Kolejnym wyjątkiem ujętym w omawianym przepisie, gdy będą miały zastosowanie przepisy o zbiegu egzekucji, jest przypadek, kiedy mamy do czynienia z zabezpieczeniem majątkowym w postępowaniu karnym lub karnym skarbowym.

Art. 775¹. [Kolejne wnioski o wszczęcie egzekucji]

Komornik, który przyjął wniosek o wszczęcie egzekucji, do prowadzenia której nie jest właściwy według przepisów niniejszego kodeksu, nie może odmówić przyjęcia innych wniosków o wszczęcie egzekucji przeciwko temu samemu dłużnikowi, jeżeli następni wierzyciele wnoszą o przeprowadzenie egzekucji według tych samych sposobów co wcześniejsi wierzyciele.

1. Komentowany przepis dotyczy problematyki związanej z wyborem komornika i pozostawał aktualny na etapie obowiązywania ustawy z 29.08.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji. W art. 8 u.k.s.e. komornik wybrany przez wierzyciela nie miał obowiązku przyjęcia wniosku wierzyciela, jeżeli nie był komornikiem właściwym do przeprowadzenia egzekucji według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Omawiany przepis nakładał na niego konieczność przyjęcia do prowadzenia kolejnych wniosków egzekucyjnych przeciwko temu samemu dłużnikowi, jeżeli zażądali tego kolejni wierzyciele, wnosząc o przeprowadzenie egzekucji według tych samych sposobów egzekucji co dotychczasowi wierzyciele, pomimo że zgodnie z ustawą o komornikach sądowych i egzekucji nie miał takiego obowiązku. Przepis ten miał na celu usprawnienie egzekucji i eliminację potencjalnych zbiegów egzekucji.
2. Obecnie przepis ten utracił znaczenie w związku z uchwaleniem ustawy z 22.03.2018 r. o komornikach sądowych, w której prawo wyboru komornika przez wierzyciela reguluje art. 10, którego ust. 11 wprost mówi, iż przepisu art. 775¹ nie stosuje się. Odnosi się to do sytuacji, kiedy u komornika wybranego przez wierzyciela zachodzą ustawowe przesłanki odmowy przyjęcia wniosku egzekucyjnego (art. 10 ust. 4 i 8 u.k.s.).

DZIAŁ II

Tytuły egzekucyjne i klauzula wykonalności

Art. 776. [Tytuł wykonawczy w egzekucji sądowej]

Podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy. Tytułem wykonawczym jest tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności, chyba że ustawa stanowi inaczej.

1. Komentowany przepis stanowi, że podstawą do prowadzenia postępowania egzekucyjnego (od momentu wszczęcia do jego zakończenia) jest tytuł wykonawczy. Tytuł wykonawczy zarówno wyznacza przedmiot postępowania egzekucyjnego, jak i wskazuje jego strony.
2. Tytułem wykonawczym jest co do zasady tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności, którą nadaje sąd. Postępowanie klauzulowe jest postępowaniem sądowym, które ma charakter uproszczony, sformalizowany oraz autonomiczny wobec postępowania rozpoznawczego i egzekucyjnego. Zob. także komentarz do art. 781 i 783.
3. Tytułem wykonawczym mogą być także wskazane w przepisach odrębnych dokumenty urzędowe (niewymienione w art. 777) wraz z nadaną im przez sąd klauzulą wykonalności. Są to: wyroki sądu polubownego i zawarte przed sądem polubownym ugody (art. 1214 § 2), a także wyroki państw obcych, które wymagają stwierdzenia ich wykonalności przez nadanie klauzuli wykonalności (art. 1151 § 1), oraz ugody zawarte przed mediatorem (art. 183¹⁵ § 1). Zob. także komentarz do art. 183¹⁵, 777, 1151 i 1214.
4. Podstawowe funkcje postępowania klauzulowego polegają na ustaleniu, czy dany akt spełnia zawarte w przepisach ustawy wymagania proceduralne dla określonego rodzaju tytułu egzekucyjnego, oraz stwierdzeniu, czy postanowienia aktu nadają się do wykonania w drodze egzekucji sądowej.
5. Pozostałe funkcje tego postępowania, dotyczące badania zagadnień materialnoprawnych (ustalenie podmiotowego i przedmiotowego zakresu egzekucji oraz zbadanie, czy wystąpiło zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie tytułu egzekucyjnego), mają charakter jedynie subsydiarny. Zostały włączone do postępowania klauzulowego w celu przyspieszenia postępowania i nieodsyłania wierzyciela na drogę postępowania rozpoznawczego w razie konieczności zbadania zagadnień nieskomplikowanych. Z regulacji tych nie można jednak wyprowadzić wniosku o możliwości stosowania art. 199 § 1 pkt 2, nawet w sposób odpowiedni⁴⁷. Zob. komentarz do art. 781.
6. Organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania wymagalności świadczenia, które dłużnik ma spełnić w wykonaniu obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem (art. 72 § 2 i art. 74 k.k.), po nadaniu takiemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności⁴⁸.

⁴⁷ Postanowienie SA w Poznaniu z 4.04.2013 r., I ACz 525/13, LEX nr 1298971.

⁴⁸ Uchwała SN z 29.06.2007 r., III CZP 51/07, OSNC-ZD 2008/B, poz. 43.

Art. 776¹. [Tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko dłużnikowi pozostającemu w związku małżeńskim]

§ 1. Tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko dłużnikowi pozostającemu w związku małżeńskim jest podstawą do prowadzenia egzekucji nie tylko z majątku osobistego dłużnika, lecz także z pobranego przez niego wynagrodzenia za pracę lub dochodów uzyskanych z prowadzenia przez niego innej działalności zarobkowej oraz z korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy.

§ 2. Zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej, mocą której rozszerzono wspólność majątkową, nie wyłącza prowadzenia egzekucji z tych składników majątku, które należałyby do majątku osobistego dłużnika, gdyby umowy takiej nie zawarto.

§ 3. Przepis § 2 nie wyłącza obrony dłużnika i jego małżonka w drodze powództw przeciwegzekucyjnych, jeżeli umowa majątkowa małżeńska była skuteczna wobec wierzyciela.

§ 4. Przepisy § 1–3 stosuje się odpowiednio, gdy egzekucja jest prowadzona na podstawie samego tytułu egzekucyjnego.

1. Komentowany przepis dotyczy przypadków, gdy dłużnik pozostaje w związku małżeńskim, w którym obowiązuje ustrój wspólności majątkowej. Ma on zastosowanie jedynie do roszczeń powstałych po 20.01.2005 r. Jeżeli zobowiązanie dłużnika pozostającego w ustroju ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej powstało przed wejściem w życie ustawy z 17.06.2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1691), do postępowania o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu sprzed tej nowelizacji⁴⁹.
2. Zasadą jest, że tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko dłużnikowi pozostającemu w związku małżeńskim, w którym nie został zniesiony ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej, uprawnia do prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego małżonków po nadaniu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika. Nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika odbywa się w ramach odrębnego postępowania, w którym wierzyciel powinien wykazać, iż zaciągnięcie zobowiązania nastąpiło za zgodą małżonka dłużnika.
3. Przepis pozwala na prowadzenie egzekucji z określonych w nim składników majątkowych, które na podstawie art. 33 k.r.o. należą do majątku wspólnego małżonków, bez potrzeby uzyskania klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika. Ustawodawca jako majątek wspólny traktuje uzyskiwane przez dłużnika wynagrodzenia

⁴⁹ Uchwała SN z 17.09.2008 r., III CZP 77/08, LEX nr 446647.

za pracę lub dochody z prowadzenia przez niego innej działalności zarobkowej oraz korzyści uzyskane z jego praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy.

4. Zasadą jest, iż egzekucja może być prowadzona z majątku wspólnego dłużnika i jego małżonka, jeżeli współmałżonek wyraził zgodę na zaciągnięcie zobowiązania (art. 41 k.r.o.).
5. Podkreślenia wymaga także fakt, iż ustawodawca w omawianym przepisie posługuje się słowem „egzekucja”, a nie „zajęcie”, wskazanych w nim składników majątkowych należących do majątku wspólnego. Majątek opisany w § 1 traktowany jest przy egzekucji jak majątek osobisty dłużnika.
6. Ustawodawca w § 2 wprowadził ochronę wierzyciela, uniemożliwiając dłużnikowi korzystanie z zabezpieczenia, jakie niesie zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej, na mocy której dochodzi do rozszerzenia wspólności majątkowej między małżonkami. Skuteczność takiej umowy utrudniałaby prowadzenie egzekucji przeciwko dłużnikowi. Warunkiem umożliwiającym prowadzenie egzekucji ze składników majątkowych, co do których rozszerzono wspólność majątkową w ramach zawartej umowy majątkowej małżeńskiej, jest termin jej zawarcia. W sytuacji gdy umowa rozszerzająca wspólność majątkową małżeńską została zawarta po powstaniu roszczenia skierowanego do egzekucji, wierzyciel może skierować egzekucję do objętego tą umową majątku, który byłby traktowany przed zawarciem tej umowy jako majątek osobisty dłużnika, bez konieczności uzyskania klauzuli wykonalności przeciwko współmałżonkowi dłużnika.
7. Omawiana regulacja nie wyłącza możliwości obrony dłużnika i jego małżonka w drodze powództw przeciwegzekucyjnych, pod warunkiem że umowa majątkowa małżeńska była skuteczna wobec wierzyciela egzekwującego.
8. Przepisy § 1–3 stosuje się odpowiednio, gdy egzekucja jest prowadzona na podstawie samego tytułu egzekucyjnego.
9. Podstawę wpisu w księdze wieczystej hipoteki przymusowej zwykłej na nieruchomości stanowiącej przedmiot wspólności majątkowej małżeńskiej może stanowić administracyjny tytuł wykonawczy, jeżeli jest wystawiony wspólnie na zobowiązanego podatnika oraz na jego małżonkę⁵⁰.

⁵⁰ Postanowienie SN z 27.05.2010 r., III CZP 27/10, LEX nr 590606.

Art. 777. [Tytuły egzekucyjne; notarialny tytuł egzekucyjny]**§ 1.** Tytułami egzekucyjnymi są:

- 1) orzeczenie sądu prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu, jak również ugoda zawarta przed sądem;
- 1¹) orzeczenie referendarza sądowego prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu;
- 2–2¹) (uchylone)
- 3) inne orzeczenia, ugody i akty, które z mocy ustawy podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej;
- 4) akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej lub wydania rzeczy oznaczonych co do gatunku, ilościowo w akcie określonych, albo też wydania rzeczy indywidualnie oznaczonej, gdy w akcie wskazano termin wykonania obowiązku lub zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie;
- 5) akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej do wysokości w akcie wprost określonej albo oznaczonej za pomocą klauzuli waloryzacyjnej, gdy w akcie wskazano zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie obowiązku, jak również termin, do którego wierzyciel może wystąpić o nadanie temu aktowi klauzuli wykonalności;
- 6) akt notarialny określony w pkt 4 lub 5, w którym niebędąca dłużnikiem osobistym osoba, której rzecz, wierzytelność lub prawo obciążone jest hipoteką lub zastawem, poddała się egzekucji z obciążonego przedmiotu w celu zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej zabezpieczonemu wierzycielowi.

§ 2. Oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji może być złożone także w odrębnym akcie notarialnym.

§ 3. (uchylony)

1. Komentowany przepis wymienia tytuły egzekucyjne. Ich wyliczenie ma charakter wyczerpujący. Oznacza to zatem, że w razie braku regulacji szczególnej tytułami egzekucyjnymi nie będą inne orzeczenia lub dokumenty.
2. Przepis jako tytuły egzekucyjne wskazuje przede wszystkim orzeczenia sądowe, a także ugody przed sądem oraz orzeczenia wydane przez referendarza sądowego. Stają się one tytułami egzekucyjnymi, jeśli są prawomocne lub podlegają natychmiastowemu wykonaniu, z wyjątkiem ugody zawartej przed sądem. Są to przede wszystkim orzeczenia wydane przez polskie sądy.
3. Nie każde orzeczenie sądu stanowi jednak tytuł egzekucyjny, nawet jeśli jest prawomocne. Należy bowiem wskazać, że najistotniejszą cechą, którą tytuł egzekucyjny po-

winien posiadać, jest możliwość jego przymusowego wykonania w postępowaniu egzekucyjnym. Z tego też względu np. wyroki ustalające (art. 189) nie są wykonalne (nie licząc np. zawartego w nich postanowienia o kosztach postępowania). Nie stanowi więc tytułu egzekucyjnego postanowienie o ustanowieniu drogi koniecznej⁵¹.

4. Wyrok sądu państwa obcego, którego wykonalność stwierdzono we właściwym postępowaniu przez nadanie klauzuli wykonalności, staje się krajowym tytułem wykonawczym. Zmiana wierzyciela po stwierdzeniu wykonalności wyroku sądu zagranicznego nie stanowi samoistnej przyczyny, która uzasadniałaby konieczność ponownego stwierdzenia wykonalności tego wyroku, tym razem na rzecz cesjonariusza⁵².
5. Orzeczenia sądowe, które zostały wydane w innych państwach, mogą być traktowane jako tytuły egzekucyjne co do zasady po stwierdzeniu ich wykonalności (zob. art. 1150). Wyjątki od tej reguły dotyczą części orzeczeń wydawanych przez sądy państw członkowskich Unii Europejskiej i odnoszą się do:
 - 1) orzeczeń opatrzonych zaświadczeniem europejskiego tytułu egzekucyjnego,
 - 2) europejskich nakazów zapłaty,
 - 3) orzeczeń wydanych w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń⁵³.
6. W odniesieniu do ugód sądowych należy wskazać, że aby można je było uznać za tytuły egzekucyjne, muszą także zawierać treść wskazującą, że nadają się do wykonania w drodze egzekucji. Staną się one tytułami egzekucyjnymi dopiero po uprawomocnieniu się postanowienia o umorzeniu postępowania, wydawanego w związku z zawarciem ugody (art. 355). Zob. komentarz do art. 355.
7. Należy wskazać, że w praktyce tytułem egzekucyjnym jest odpis z odpowiedniej części protokołu zawierający treść ugody wraz z postanowieniem o umorzeniu postępowania i stwierdzeniem jego prawomocności⁵⁴.
8. Wskazać należy, że do orzeczeń, ugód i aktów prawnych wskazanych w art. 777 § 1 pkt 3 należą m.in.:
 - 1) wyciągi z listy wierzytelności zatwierdzone przez sędziego-komisarza (art. 264 pr. up.);
 - 2) wyciągi z zatwierdzonego spisu wierzytelności sporządzonego w postępowaniu restrukturyzacyjnym (art. 102 ustawy z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, Dz.U. z 2021 r. poz. 1588 ze zm.);

⁵¹ Zob. uchwała SN z 26.06.2002 r., III CZP 38/02, OSNC 2003/7–8, poz. 97.

⁵² Zob. postanowienie SN z 11.10.2019 r., III CZ 27/19, OSNC 2020/7–8, poz. 62.

⁵³ Tak też D. Zawistowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 4, Artykuły 730–1088, red. T. Wiśniewski, Warszawa 2021, komentarz do art. 777.

⁵⁴ Zob. uchwała SN z 15.12.1969 r., III CZP 12/69, OSNCP 1970/3, poz. 39.

- 3) ugody zawarte w postępowaniu rozgraniczeniowym (art. 30 i 31 ustawy z 17.05.1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne, Dz.U. z 2021 r. poz. 1990 ze zm.);
 - 4) ugody zawarte przed komisją pojednawczą rozpoznającą spory o roszczenia pracowników ze stosunku pracy (art. 255 k.p.);
 - 5) administracyjne tytuły egzekucyjne podlegające wykonaniu w drodze egzekucji sądowej.
9. Administracyjne tytuły wykonawcze obejmujące składki na ubezpieczenie społeczne (art. 24 ust. 2 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, Dz.U. z 2021 r. poz. 423 ze zm.), na ubezpieczenie zdrowotne (art. 93 ust. 1 ustawy z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, Dz.U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.) oraz na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art. 30 ust. 3 ustawy z 13.07.2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, Dz.U. z 2020 r. poz. 7) są tytułami egzekucyjnymi w rozumieniu art. 777 § 1 pkt 3 k.p.c. Nie stanowi takiego tytułu administracyjny tytuł wykonawczy obejmujący składki na Fundusz Pracy (art. 107 ust. 4 ustawy z 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz.U. z 2022 r. poz. 690)⁵⁵.
10. Nie jest dopuszczalne nadanie klauzuli wykonalności ostatecznej decyzji administracyjnej Wojskowego Komendanta Uzupełnień o przyznaniu na podstawie art. 95 pkt 1 ustawy z 11.09.2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 536) świadczenia pieniężnego w związku ze zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej⁵⁶.
11. Postanowienie sędziego-komisarza wydane na podstawie art. 75 ust. 2 pr. up. nie stanowi tytułu egzekucyjnego w zakresie obowiązku opróżnienia i wydania przez upadłego lub osoby mu bliskie mieszkania, w którym zamieszkiwali w chwili ogłoszenia upadłości, znajdującego się w lokalu lub budynku wchodzącym w skład masy upadłości⁵⁷.
12. Należy podkreślić, że organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania wymagalności świadczenia, które dłużnik ma spełnić w wykonaniu obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem (art. 72 § 2 i art. 74 k.k.) po nadaniu takiemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności⁵⁸.
13. Kolejną grupę tytułów egzekucyjnych stanowią akty notarialne wskazane w komentowanym przepisie. Stają się one tytułami wykonawczymi po nadaniu klauzuli wyko-

⁵⁵ Uchwała SN z 16.10.2008 r., III CZP 99/08, LEX nr 453659.

⁵⁶ Uchwała SN z 9.07.2009 r., III CZP 44/09, LEX nr 503950.

⁵⁷ Uchwała SN z 22.05.2009 r., III CZP 24/09, LEX nr 493971.

⁵⁸ Uchwała SN z 29.06.2007 r., III CZP 51/07, LEX nr 270429.

nalności przez sąd. Postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, jakim jest akt notarialny, stwierdza, że tytuł ten nadaje się do wykonania, że prowadzenie na jego podstawie egzekucji przeciwko dłużnikowi jest dopuszczalne oraz że organy egzekucyjne powinny go wykonać. Nadanie klauzuli powoduje, że tytuł egzekucyjny staje się tytułem wykonawczym, a zatem dokumentem stanowiącym według art. 776 i 803 podstawę egzekucji. Tytuł wykonawczy podlega przymusowemu wykonaniu⁵⁹. Oznacza to zatem, że na etapie postępowania klauzulowego sąd bada, czy akt notarialny spełnia kryteria uznania go za tytuł egzekucyjny wskazane w tym przepisie, np. czy wskazano termin wykonania obowiązku.

14. W odniesieniu do aktów notarialnych, stanowiących także tytuły egzekucyjne, które po nadaniu klauzuli wykonalności stanowią tytuł wykonawczy mogący być podstawą egzekucji, wskazać należy, że formą aktu notarialnego muszą być objęte wszystkie istotne elementy czynności prawnej, jaką jest oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji (art. 777 § 2), w tym oznaczenie stosunku prawnego, z którego wynika egzekwowany na podstawie takiego tytułu obowiązek⁶⁰.
15. Ponadto tytuł egzekucyjny w postaci aktu notarialnego, w którym dłużnik poddał się egzekucji w trybie art. 777 § 1 pkt 5, musi zawierać oznaczenie wierzyciela w sposób określony w art. 92 § 1 pkt 4 ustawy z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1192 ze zm.)⁶¹.

Art. 778. [Tytuł egzekucyjny przeciwko wspólnikom spółki cywilnej]

Do egzekucji ze wspólnego majątku wspólników spółki prawa cywilnego konieczny jest tytuł egzekucyjny wydany przeciwko wszystkim wspólnikom.

1. Brzmienie komentowanego przepisu nie nasuwa wątpliwości. Na uzyskanie tytułu egzekucyjnego przeciwko wszystkim wspólnikom spółki cywilnej pozwala art. 864 k.c. Zob. także przepisy art. 860–875 k.c.
2. Tytuł egzekucyjny wystawiony przeciwko wspólnikom spółki cywilnej uprawnia do egzekucji nie tylko z ich majątku wspólnego, lecz także z majątków osobistych każdego ze wspólników. Wspólnik spółki cywilnej odpowiada za zobowiązania spółki, które powstały do czasu jego wystąpienia ze spółki.

⁵⁹ Wyrok SN z 24.07.2008 r., IV CSK 95/08, LEX nr 465609.

⁶⁰ Wyrok SN z 12.06.2015 r., II CSK 455/14, LEX nr 1790977.

⁶¹ Uchwała SN z 28.06.2017 r., III CZP 10/17, LEX nr 2310033.

3. Spółka cywilna nie może być traktowana jako odrębny od wspólników podmiot prawa, który ma własną zdolność prawną i własną zdolność sądową. Tak więc gdy wierzyciel występuje z roszczeniami przeciwko spółce cywilnej, musi pozwać jej wspólników. Jeżeli chce skierować roszczenie do majątku objętego współwłasnością łączną, to powinien pozwać wszystkich wspólników, gdyż tylko w ten sposób możliwe jest prowadzenie egzekucji z tego majątku, co jednoznacznie przesądza art. 778 k.p.c.⁶²
4. W przypadku gdy tytuł egzekucyjny został błędnie wydany przeciwko „spółce cywilnej”, nie może być nadana klauzula wykonalności przeciwko jej wspólnikom⁶³. W praktyce często w tytułach egzekucyjnych po stronie dłużnika błędnie wskazywana jest nazwa spółki cywilnej, a klauzula wykonalności nadawana jest już przeciwko wspólnikom spółki cywilnej, wskazuje ich z imienia i nazwiska, a także zawiera ich dane identyfikacyjne w postaci numeru PESEL bądź NIP. Różnica pomiędzy wskazaniem dłużnika w treści tytułu egzekucyjnego a wskazaniem dłużnika w klauzuli wykonalności powoduje, iż na podstawie tak wydanego tytułu wykonawczego nie będzie możliwe wszczęcie postępowania egzekucyjnego.
5. Przepis art. 778 ma zastosowanie również do tych tytułów egzekucyjnych, co do których stwierdzenie wykonalności, poprzez nadanie klauzuli wykonalności, następuje na mocy przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z 12.12.2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.Urz. UE L 351, s. 1, ze zm.). Ocenę, czy orzeczenie nadaje się do wykonania w drodze egzekucji, dokonuje się na podstawie prawa polskiego. Bezpośrednim bowiem skutkiem stwierdzenia wykonalności orzeczenia zagranicznego jest uzyskanie przez nie waloru polskiego tytułu wykonawczego, który musi się nadawać do wykonania zgodnie z prawem polskim⁶⁴.

Art. 778¹. [Tytuł egzekucyjny przeciwko wspólnikom spółek osobowych]

Tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce jawnej, spółce partnerskiej, spółce komandytowej lub spółce komandytowo-akcyjnej sąd nadaje klauzulę wykonalności przeciwko wspólnikowi ponoszącemu odpowiedzialność bez ograniczenia całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, jak również wtedy, gdy jest oczywiste, że egzekucja ta będzie bezskuteczna. Nie dotyczy to osoby, która w chwili wszczęcia postępowania w sprawie, w której został wydany tytuł egzekucyjny przeciwko spółce, nie była już jej wspólnikiem.

⁶² Wyrok SN z 7.11.2003 r., I CK 191/03, LEX nr 599507.

⁶³ Uchwała SN z 7.07.1993 r., III CZP 87/93, OSP 1994/11, poz. 204.

⁶⁴ Postanowienie SA w Gdańsku z 23.09.2016 r., V ACz 698/16, LEX nr 2250188.

1. Komentowany przepis odnosi się do problematyki nadania klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikowi lub wspólnikom w spółce jawnej, spółce partnerskiej, spółce komandytowej lub spółce komandytowo-akcyjnej. Nie znajduje przy tym zastosowania do osoby, która w chwili wszczęcia postępowania w sprawie, w której został wydany tytuł egzekucyjny przeciwko spółce, nie była już jej wspólnikiem. Zdanie drugie, wprowadzające takie wyłączenie, zostało wprowadzone do komentowanego przepisu na skutek wyroku TK, w którym stwierdzono, że art. 778¹ w zakresie, w jakim dopuszcza nadanie przez sąd tytułowi egzekucyjnemu, wydanemu przeciwko spółce jawnej, klauzuli wykonalności przeciwko byłemu wspólnikowi tej spółki, niebędącemu już wspólnikiem w chwili wszczęcia postępowania w sprawie, w której wydany został tytuł egzekucyjny przeciwko spółce jawnej, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji RP⁶⁵.
2. Dyspozycją tego przepisu objęte są zatem osoby, które w chwili wszczęcia postępowania w sprawie, w której został wydany tytuł wykonawczy przeciwko spółce, były wspólnikami albo były wspólnikami na etapie zaciągania zobowiązania stanowiącego przedmiot roszczenia wierzyciela skierowany do egzekucji. W uchwale z 4.09.2009 r., III CZP 52/09⁶⁶, Sąd Najwyższy stwierdził, że wykreślenie spółki jawnej z rejestru przedsiębiorców nie wyłącza nadania na podstawie art. 778¹ tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikowi ponoszącemu odpowiedzialność za zobowiązania wymienione w tytule egzekucyjnym. Za słuszne należy uznać stanowisko Sądu Najwyższego zakładające, że art. 778¹ umożliwia nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności także przeciwko jej byłemu wspólnikowi, jeżeli wystąpił on ze spółki albo spółka została wykreślona z rejestru, pod warunkiem że tytuł ten obejmuje zobowiązanie spółki, za które ten wspólnik ponosi odpowiedzialność, czyli zobowiązanie powstałe w czasie uczestnictwa tego wspólnika w spółce albo przed jego przystąpieniem do spółki (zob. art. 10 § 3 i art. 32 k.s.h.).
3. Wspólnicy spółek osobowych ponoszą odpowiedzialność subsydiarną, solidarnie ze spółką w oparciu o przepisy Kodeksu spółek handlowych. Wspólnikiem ponoszącym odpowiedzialność bez ograniczenia całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki jest:
 - każdy wspólnik spółki jawnej (art. 22 § 2 i art. 31 k.s.h.);
 - każdy wspólnik w przypadku spółki partnerskiej (art. 89 k.s.h.);
 - wspólnik będący komplementariuszem w przypadku spółki komandytowej – ponosi on odpowiedzialność bez ograniczeń (art. 102–104 k.s.h.). Jednakże ustawodawca wprowadził wyjątek, kiedy drugi ze wspólników będący komandytariuszem, czyli co do zasady ponoszący odpowiedzialność w stopniu ograniczonym,

⁶⁵ Wyrok TK z 3.10.2017 r., SK 31/15, OTK-A 2017/62.

⁶⁶ OSNC 2010/3, poz. 38.

będzie ponosił odpowiedzialność bez ograniczeń tak jak komplementariusz, w sytuacji gdy jego nazwisko lub firma (nazwa) zostaną umieszczone w nazwie spółki komandytowej;

- komplementariusz w przypadku spółki komandytowo-akcyjnej; zamieszczenie nazwiska albo firmy (nazwy) akcjonariusza w firmie spółki skutkuje tym, że akcjonariusz ten odpowiada wobec osób trzecich tak jak komplementariusz (art. 125 i 127 k.s.h.); stanowi to wyjątek od reguły zawartej w art. 135 k.s.h., zgodnie z którym akcjonariusz nie odpowiada za zobowiązania spółki.

4. Przyjęte w Kodeksie spółek handlowych uregulowania dotyczące spółek osobowych handlowych (art. 31 k.s.h.) nie przewidują jakichkolwiek przesłanek egzoneracyjnych pozwalających wspólnikowi spółki jawnej uwolnić się od subsydiarnej odpowiedzialności za zobowiązania spółki. Skoro regulacja art. 778¹ k.p.c. pozwala rozszerzyć prawomocność wyroku przeciwko spółce na jej wspólnika w razie bezskuteczności egzekucji przeciwko spółce, to ustalona w toku procesu rozpoznawczego z udziałem wspólników i spółki prawomocność wyroku przeciwko spółce wyklucza możliwość kwestionowania należności wierzyciela wobec spółki jako okoliczności prawomocnie przesądzonej. Wprawdzie wspólnik pozwany z tytułu odpowiedzialności za zobowiązania spółki może przedstawić wierzycielowi zarzuty przysługujące spółce (art. 35 § 1 k.s.h.), nie mogą być to jednak zarzuty zmierzające do kwestionowania słuszności prawomocnego orzeczenia wydanego przeciwko spółce jawnej⁶⁷.
5. Przesłanką pozwalającą na nadanie klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikowi ponoszącemu odpowiedzialność jest okoliczność, że egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, jak również sytuacja, gdy jest oczywiste, że egzekucja ta będzie bezskuteczna. Ustawodawca wprowadził odpowiedzialność solidarną wspólników spółek osobowych określoną w przepisach Kodeksu spółek handlowych z samą spółką. Odpowiedzialność ta ma charakter subsydiarny, co oznacza, że zaspokojenie roszczenia wierzyciela powinno odbyć się w pierwszej kolejności z majątku spółki. Dopiero w następstwie stwierdzenia, że egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna, albo gdy wierzyciel dysponuje dowodami, iż egzekucja ta będzie oczywiście bezskuteczna, może wystąpić o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikowi odpowiadającemu całym swoim majątkiem za zobowiązania spółki. W praktyce inicjowane jest postępowanie egzekucyjne przeciwko spółce i komornik ustala majątek, podejmuje kolejne czynności egzekucyjne. W sytuacji zaś gdy jego działania nie prowadzą do zaspokojenia roszczeń wierzyciela, komornik uznaje egzekucję za bezskuteczną, co ma miejsce w formie postanowienia. Bezskuteczność egzekucji odnosi się bowiem do sytuacji, w której albo dłużnik nie posiada żadnego majątku, z którego mogliby

⁶⁷ Wyrok SA w Warszawie z 13.07.2017 r., I ACa 756/16, LEX nr 2402421.

zaspokoić się wierzyciele, albo posiadany przez dłużnika majątek nie pozwala na zaspokojenie wierzycieli lub wierzycieli.

6. Jak wyjaśnił Sąd Apelacyjny w Łodzi, termin „bezskuteczność egzekucji” należy rozumieć jako sytuację, w której nie ma jakichkolwiek wątpliwości, iż nie zachodzi żadna możliwość zaspokojenia egzekwowanej wierzytelności z jakiegokolwiek części majątku spółdzielni. O bezskuteczności postępowania egzekucyjnego w rozumieniu przywołanego przepisu nie musi przesądzać wyłącznie umorzenie postępowania egzekucyjnego oraz wydanie postanowienia w sprawie umorzenia tego postępowania. Mogą za tym przemawiać inne działania organu egzekucyjnego, które nie pozostawiają żadnych wątpliwości co do tego, że egzekwowana wierzytelność nie może być zaspokojona z jakiegokolwiek części majątku⁶⁸. Postanowienie komornika umarzające postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 jest wystarczającym środkiem dowodowym, za pomocą którego wierzyciel może wykazać bezskuteczność egzekucji z majątku spółki⁶⁹. Zob. także komentarz do art. 824.
7. Pamiętać należy o art. 31 k.s.h., który pozostaje w ścisłej relacji z regulacją zawartą w omawianym przepisie, dodatkowo wskazując w § 3, że subsydiarna odpowiedzialność wspólnika nie dotyczy zobowiązań powstałych przed wpisem do rejestru.
8. Wraz z utratą uprawnienia do prowadzenia egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego przeciwko spółce traci wykonalność nie tylko tytuł wykonawczy przeciwko spółce, lecz także tytuł wykonawczy przeciwko wspólnikom, co pozbawia wierzyciela uprawnienia do prowadzenia egzekucji także przeciwko wspólnikowi na podstawie tytułu wykonawczego opartego na art. 778¹ k.p.c.⁷⁰
9. Przewidzianą w art. 778² możliwość nadania tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce jawnej klauzuli wykonalności przeciwko wspólnikom tej spółki należy traktować jako przykład powstałej z mocy ustawy rozszerzonej prawomocności wyroku podobnej do tej, która ma miejsce w odniesieniu do małżonka dłużnika na podstawie art. 787, choć postępowanie w trybie art. 778¹ jest mniej sformalizowane⁷¹.

Art. 778². [Tytuł egzekucyjny przeciwko spółce córce partnera prywatnego]

Tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko spółce, o której mowa w art. 7a ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 711 i 2275 oraz z 2021 r. poz. 868), obejmującemu obowią-

⁶⁸ Wyrok SA w Łodzi z 21.10.2019 r., III AUa 124/19, LEX nr 2773616.

⁶⁹ Wyrok SA w Katowicach z 7.03.2018 r., V AGa 83/18, LEX nr 2465924.

⁷⁰ Wyrok SA w Krakowie z 9.07.2018 r., I ACa 453/18, LEX nr 2694675.

⁷¹ Uzasadnienie postanowienia SA w Katowicach z 24.10.2013 r., V ACz 928/13, LEX nr 1400305.

zek zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcy, sąd nadaje klauzulę wykonalności przeciwko partnerowi prywatnemu, jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, jak również wtedy, gdy jest oczywiste, że egzekucja ta będzie bezskuteczna.

1. Komentowany przepis został dodany ustawą z 5.07.2018 r. o zmianie ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1693) i obowiązuje od 19.09.2018 r. Pozostaje w związku z przepisami ustawy z 19.12.2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz.U. z 2022 r. poz. 407).
2. Celem regulacji jest ułatwienie będącemu podwykonawcą wierzycielowi spółki dochodzenia zapłaty od partnera prywatnego będącego dłużnikiem solidarnym (art. 7b powyższej ustawy), w przypadku gdy egzekucja przeciwko spółce, wobec której posiada on tytuł egzekucyjny, okaże się bezskuteczna lub gdy jest oczywiste, że byłaby bezskuteczna.
3. Na temat bezskuteczności egzekucji zob. komentarz do art. 778¹.
4. Postępowanie klauzulowe, o którym mowa w tym przepisie, wszczyna się na wniosek. Na temat wniosku zob. komentarz do art. 782. Sąd powinien zbadać, czy spełnione są warunki, o których mowa w komentowanym przepisie, w tym także czy spełnione są warunki, o których mowa w ustawie o partnerstwie publiczno-prywatnym, w której znajduje się materialnoprawna regulacja dotycząca odpowiedzialności wobec podwykonawcy podmiotu publicznego jako inwestora oraz partnera prywatnego i spółki kapitałowej zawiązanej przez podmiot publiczny i partnera prywatnego.

Art. 779. [Egzekucja sądowa ze spadku]

§ 1. Do egzekucji ze spadku konieczny jest – aż do działu spadku – tytuł egzekucyjny przeciwko wszystkim spadkobiercom.

§ 2. Jeżeli tytuł był wydany przeciwko spadkodawcy, przejście obowiązków na spadkobierców następuje stosownie do art. 788.

1. Komentowany przepis odnosi się do przypadków prowadzenia egzekucji ze spadku do momentu dokonania jego działu. Zgodnie z regulacją zawartą w § 1 omawianego przepisu prowadzenie egzekucji przeciwko spadkobiercom dłużnika jest możliwe przy założeniu, iż egzekucja nie była wszczęta przeciwko spadkodawcy-dłużnikowi przed otwarciem spadku, i dopiero po uzyskaniu tytułu egzekucyjnego przeciwko wszystkim spadkobiercom.
2. Prowadzenie postępowania egzekucyjnego po uzyskaniu tytułu egzekucyjnego przeciwko wszystkim spadkobiercom pozostaje ograniczone do majątku spadkowego jako

współwłasności spadkobierców, którzy za długi spadkowe ponoszą odpowiedzialność solidarną (art. 1034 § 1 k.c.). Po przeprowadzeniu działu spadku odpowiedzialność spadkobierców przestaje być solidarna i ponoszą oni odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów (art. 1034 § 2 k.c.). Z praktycznego punktu widzenia istotne jest, aby klauzula wykonalności nadana przeciwko spadkobiercy w swojej treści zawierała wskazanie dotyczące ewentualnego ograniczenia jego odpowiedzialności, jeżeli z takiego ograniczenia on korzysta (art. 837 k.p.c.).

3. Omawiany przepis reguluje też sytuację, kiedy tytuł egzekucyjny przeciwko spadkodawcy był już wydany na rzecz wierzyciela przed jego śmiercią, ale nie było wszczęte postępowanie egzekucyjne. W takiej sytuacji nie ma konieczności uzyskiwania tytułów egzekucyjnych przeciwko jego spadkobiercy, ponieważ przejście obowiązków na spadkobierców następuje na podstawie art. 788, a więc sąd nada klauzulę wykonalności przeciwko spadkobiercom po wykazaniu przez wierzyciela przejścia obowiązku dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym.
4. Z odmienną sytuacją mamy do czynienia, kiedy zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne przeciwko spadkodawcy i jego zgon nastąpił w toku postępowania egzekucyjnego. W takiej sytuacji postępowanie egzekucyjne zostaje zawieszone na podstawie art. 819, a do jego podjęcia wystarczy wykazanie spadkobierców postanowieniem sądu bądź aktem poświadczenia dziedziczenia bez konieczności uzyskiwania klauzuli wykonalności na następców prawnych.
5. Należy podkreślić, że wierzyciel spadkodawcy ma interes prawny uzasadniający złożenie wniosku o stwierdzenie nabycia spadku⁷².
6. Zdaniem Sądu Najwyższego należy podzielić pogląd wykluczający możliwość stosowania zasady wyrażonej w art. 379 § 1 k.c. do wierzytelności spadkowych, w konsekwencji podstawę dochodzenia wspólnej wierzytelności spadkowej stanowi art. 209 k.c. Jako uzasadnienie tego stanowiska wskazuje się to, że przepis art. 1035 k.c. i wyrażona w nim zasada, zgodnie z którą do wspólności majątku spadkowego stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności, odnoszą się do całego majątku spadkowego, bez żadnych wyjątków. Gdyby wierzytelność spadkowa z mocy prawa miała ulec podziałowi, wówczas część przypadająca danemu spadkobiercy weszłaby do jego majątku osobistego, w konsekwencji jego wierzyciel osobisty mógłby z niej się zaspokoić bez potrzeby uzyskania tytułu egzekucyjnego przeciwko wszystkim spadkobiercom, to zaś pozostawałoby w sprzeczności z art. 779 § 1 k.p.c. Ponadto w sytuacji gdy spadek stanowią wyłącznie wierzytelności, zbędny byłby

⁷² Zob. postanowienia SN z 4.09.1969 r., I CR 422/69, OSNCP 1970/6, poz. 113, i z 12.01.1983 r., III CRN 218/82, OSNCP 1983/8, poz. 124.

dział spadku i nie wiadomo, jak wówczas miałyby przedstawiać się odpowiedzialność współspadkobierców za długi spadkowe, której charakter zmienia się z działem spadku. Przeciwnie tezie o podzielności z mocy prawa wierzytelności spadkowych przemawiają przepisy dotyczące zarządcy i wykonawcy testamentu, zakładające funkcjonowanie spadku jako pewnej wyodrębnionej całości. Wskazuje się także na związek między wierzytelnościami spadkowymi a funkcjonowaniem przedsiębiorstwa, natomiast możliwość osobnego dochodzenia wierzytelności związek ten zaburza. Wreszcie możliwe jest dochodzenie wierzytelności spadkowej przez analogię do przepisów dotyczących solidarności wierzycieli (art. 367 k.c.). W konsekwencji przyjmuje się, że spadkobiercy przed działem spadku przysługuje samodzielna legitymacja do dochodzenia całej wierzytelności⁷³.

Art. 780. [Tytuł egzekucyjny przeciwko zarządcy masy majątkowej, kuratorowi spadku, zarządcy sukcesyjnemu, wykonawcy testamentu]

Jeżeli ustanowiono zarządcę masy majątkowej, kuratora spadku lub zarząd sukcesyjny albo gdy powołano wykonawcę testamentu, do egzekucji z mienia poddanego ich pieczy konieczny jest tytuł egzekucyjny wydany przeciwko zarządcy masy majątkowej, kuratorowi spadku, zarządcy sukcesyjnemu lub wykonawcy testamentu. Przepis § 2 artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio.

1. Komentowany przepis reguluje problematykę uzyskania tytułu wykonawczego w spadku, gdy ustanowiono zarządcę masy majątkowej, kuratora spadku lub zarząd sukcesyjny albo gdy powołano wykonawcę testamentu, do prowadzenia egzekucji z mienia poddanego ich pieczy. W takim przypadku dla prowadzenia egzekucji konieczne jest uzyskanie tytułu przeciwko tym podmiotom, choć egzekucja nie odnosi się bezpośrednio do należącego do nich majątku.
2. Podmiotami, o których mowa w tym przepisie, są zarządca masy majątkowej, kurator spadku, sprawujący zarząd majątkiem spadkowym (art. 667 § 2 k.p.c.), wykonawca testamentu powoływany na podstawie art. 986 § 1 k.c., sprawujący obowiązki z art. 988 § 1 k.c. oraz zarządca sukcesyjny.
3. Zarządcą masy majątkowej, o którym mowa w tym przepisie, jest zarządca tymczasowy spadku (art. 636 § 1–4 k.p.c.), zarządca zajętej wierzytelności (art. 908 k.p.c.), zarządca zajętego innego prawa majątkowego (art. 910² § 2 k.p.c.), zarządca zajętej nieruchomości (art. 931 § 3 w zw. z art. 935 k.p.c.), zarządca przymusowy nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym (art. 747 pkt 6 i art. 1064¹ k.p.c.), zarządca

⁷³ Wyrok SN z 27.06.2017 r., II CSK 15/17, LEX nr 2342149.

w przypadku sporu współwłaścicieli (art. 203 k.c.⁷⁴), zarządca majątku spadkowego objętego współwłasnością (art. 203 w zw. z art. 1035 k.c.), zarządca przy użytkowaniu (art. 269 § 1 k.c.), zarządca przymusowy w postępowaniu upadłościowym (art. 40 pr. up.), syndyk (art. 156 pr. up.), a także zarządca w postępowaniu restrukturyzacyjnym (art. 51–52, 288 ust. 2, art. 239, 239 w zw. z art. 273 pr. restr.).

4. Kurator spadku ma za zadanie zarządzać majątkiem spadkowym pod nadzorem sądu spadku (art. 666). Do sprawowania zarządu stosuje się odpowiednio przepisy o zarządzie w toku egzekucji z nieruchomości.
5. Zarządca sukcesyjny to podmiot, który po śmierci przedsiębiorcy przejmie prowadzenie jego przedsiębiorstwa i zapewni jego bieżące funkcjonowanie do czasu ostatecznego zakończenia formalności spadkowych (ustawa z 5.07.2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw, Dz.U. z 2021 r. poz. 170).
6. Wykonawca testamentu jest to osoba wyznaczona przez spadkodawcę w testamencie w celu zapewnienia sprawnej realizacji jego postanowień (art. 986 k.c.).
7. Odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 779 § 2 pozwala na uzyskanie tytułu wykonawczego przeciwko osobom wymienionym w art. 780 wielokrotnie. Ma to istotne znaczenie praktyczne, gdyż osoby wskazane w komentowanym przepisie mogą się zmieniać.
8. Zgodnie z art. 837 dłużnik ma prawo powoływać się na ograniczenie swojej odpowiedzialności w postępowaniu egzekucyjnym, pod warunkiem że ograniczenie to zostało zastrzeżone w tytule wykonawczym. W tym samym przepisie w zdaniu drugim ustawodawca wyłączył stosowanie zastrzeżenia odpowiedzialności w tytule wykonawczym do zarządcy ustanowionego przez sąd, kuratora spadku, wykonawcy testamentu lub zarządcy sukcesyjnego z powierzonego im majątku.
9. Opłata od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności w tym przypadku wynosi 50 zł (art. 71 pkt 3 u.k.s.c.).

Art. 781. [Właściwość sądu w sprawach o nadanie klauzuli wykonalności]

§ 1. Tytułowi egzekucyjnemu pochodzącemu od sądu klauzulę wykonalności nadaje sąd pierwszej instancji, w którym sprawa się toczyła lub toczy. Sąd drugiej instancji nadaje klauzulę wykonalności, dopóki akta sprawy znajdują się w tym sądzie, nie

⁷⁴ Zob. postanowienie SO w Sieradzu z 25.06.2014 r., I Ca 34/14, LEX nr 1846875.

dotyczy to jednak Sądu Najwyższego oraz przypadków, o których mowa w art. 778¹, art. 778², art. 786, art. 787, art. 787¹, art. 788 i art. 789.

§ 1¹. Czynności w sprawach o nadanie klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym, o których mowa w art. 777 § 1, może wykonywać referendarz sądowy.

§ 1². Tytułowi egzekucyjnemu, o którym mowa w art. 783 § 4, klauzulę wykonalności, w przypadkach określonych w art. 778¹, art. 778², 787, 787¹, 788 oraz 789, nadaje sąd rejonowy właściwości ogólnej dłużnika.

§ 1³. Do wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, o którym mowa w § 1², należy dołączyć dokument uzyskany z systemu teleinformatycznego umożliwiający sądowi weryfikację istnienia i treści tytułu wykonawczego. Przed rozpoznaniem wniosku istnienie i treść tytułu wykonawczego podlegają zweryfikowaniu przez sędziego lub referendarza sądowego w systemie teleinformatycznym.

§ 2. Tytułom egzekucyjnym pochodzącym od sądu administracyjnego oraz innym tytułom klauzulę wykonalności nadaje sąd rejonowy właściwości ogólnej dłużnika. Jeżeli tej właściwości nie można ustalić, klauzulę nadaje sąd rejonowy, w którego okręgu ma być wszczęta egzekucja, a gdy wierzyciel zamierza wszcząć egzekucję za granicą – sąd rejonowy, w którego okręgu tytuł został sporządzony.

§ 3–4. (uchylone)

1. Komentowany przepis wskazuje sąd właściwy do rozpoznania wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, uzależniając właściwość sądu m.in. od pochodzenia i rodzaju tytułu egzekucyjnego. Sądem właściwym do nadania klauzuli wykonalności orzeczeniom sądu pierwszej i sądu drugiej instancji jest sąd pierwszej instancji, chyba że akta sprawy znajdują się w sądzie drugiej instancji, wtedy orzeka o tym sąd drugiej instancji. Sądem właściwym do nadania klauzuli wykonalności orzeczeniu Sądu Najwyższego jest również sąd pierwszej instancji⁷⁵.
2. Uprawnienie do nadania klauzuli wykonalności uzyskał także referendarz sądowy (art. 781 § 1¹), ale zostało ono ograniczone do wszystkich tytułów egzekucyjnych wymienionych w art. 777 § 1.
3. Zasadą jest, iż klauzule wykonalności nadaje sąd, od którego pochodzi tytuł egzekucyjny. W przypadku gdy tytuł wykonawczy pochodzi od sądu administracyjnego albo jest nim inny tytuł egzekucyjny (np. akt notarialny z art. 777 § 1 pkt 4–6), właściwym sądem do nadania mu klauzuli wykonalności będzie sąd rejonowy właściwości ogólnej dłużnika, tj. sąd właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu dłużnika, ewentualnie jego siedziby (art. 27–30). W sytuacji gdy tej właściwości nie da się ustalić, klauzulę wykonalności nadaje sąd rejonowy, w którego okręgu ma być wszczęta egzekucja. Ustawodawca przewidział także sytuację, gdy wierzyciel będzie

⁷⁵ Postanowienie SN z 11.01.2021 r., I UK 388/19, LEX nr 3111685.

chciał wszcząć egzekucję za granicą, wskazując w takim przypadku właściwość sądu rejonowego, w którego okręgu tytuł został sporządzony.

4. Nie można postępowania klauzulowego w żadnej mierze utożsamiać z postępowaniem rozpoznawczym, jako że rozpoznanie sprawy o nadanie klauzuli wykonalności nie mieści się w pojęciu rozpoznania sprawy, a jedynie stanowi swoisty łącznik pomiędzy zakończonym już prawomocnie postępowaniem rozpoznawczym a postępowaniem egzekucyjnym⁷⁶.
5. Nie jest możliwe wniesienie zażalenia na orzeczenie sądu drugiej instancji w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności, wydane na podstawie art. 781 § 1, zaś postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu w warunkach określonych w art. 1047 § 2 nie kończy postępowania w sprawie⁷⁷.
6. Sądowy tytuł wykonawczy wydany przeciwko dłużnikowi, co do którego następnie ogłoszono upadłość, nie traci z mocy prawa wykonalności w części, co do której wierzytelność nim stwierdzona została umieszczona na prawomocnej liście wierzytelności sporządzonej w toku postępowania upadłościowego. Samo umieszczenie wierzytelności na prawomocnej liście wierzytelności sporządzonej w toku postępowania upadłościowego nie stanowi zdarzenia określonego w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.⁷⁸
7. Na postanowienie sądu drugiej instancji wydane na podstawie art. 781 § 1 zdanie drugie w przedmiocie nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika zażalenie nie przysługuje⁷⁹.

Art. 781¹. [Termin rozpoznania wniosku]

Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności sąd rozpoznaje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia jego złożenia.

1. Komentowany przepis przewiduje termin na rozpoznanie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Stosownie do treści tego przepisu powinien on zostać rozpoznany niezwłocznie (a zatem w pierwszym możliwym terminie), nie później jednak niż w terminie 3 dni od jego złożenia. Nie budzi wątpliwości, że termin ten, analogicznie do innych, których adresatem jest sąd, ma charakter instrukcyjny. Jednocześnie uregulowanie go w taki sposób wskazuje, że ustawodawca przywiązuje wagę do szybkości i sprawności rozpoznania tych wniosków. Nieuzasadniona zwłoka w tym zakresie

⁷⁶ Wyrok SA w Warszawie z 22.02.2013 r., VI ACa 999/12, LEX nr 1314952.

⁷⁷ Postanowienie SN z 17.12.2010 r., III CZ 59/10, LEX nr 688689.

⁷⁸ Uchwała SN z 5.03.2009 r., III CZP 3/09, OSNC 2010/1, poz. 1.

⁷⁹ Postanowienie SN z 2.10.2007 r., II CZ 73/07, OSNC-ZD 2008/C, poz. 76.

może stanowić także podstawę postawienia sądowi zarzutu przewlekłości postępowania stosownie do przepisów ustawy z 17.06.2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. z 2018 r. poz. 75 ze zm.)⁸⁰.

2. W odniesieniu do początkowego momentu biegu terminu należy poczynić pewną uwagę. Otóż przepis stanowi, że termin ten biegnie od jego złożenia. Nie można jednak pominąć faktu, że niektóre wnioski o nadanie klauzuli wykonalności mogą być dotknięte brakami formalnymi lub fiskalnymi, a zatem w określonej sytuacji może zająć potrzeba wszczęcia postępowania naprawczego. Z tego też względu należy uznać, że termin ten biegnie od momentu złożenia prawidłowego wniosku (niedotkniętego brakami formalnymi i prawidłowo opłaconego).

Art. 782. [Nadanie klauzuli wykonalności]

§ 1. Klauzulę wykonalności nadaje sąd w składzie jednego sędziego, na wniosek wierzyciela. Sąd z urzędu nadaje klauzulę wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wydanemu w postępowaniu, które zostało lub mogło być wszczęte z urzędu, a także innemu tytułowi egzekucyjnemu w części, w jakiej obejmuje grzywnę lub karę pieniężną orzeczoną w postępowaniu cywilnym lub koszty sądowe w sprawach cywilnych przysługujące Skarbowi Państwa.

§ 2. Nakazowi zapłaty wydanemu w elektronicznym postępowaniu upominawczym nadaje się klauzulę wykonalności z urzędu niezwłocznie po jego uprawomocnieniu się.

1. Komentowany przepis stanowi, że nadanie klauzuli wykonalności może nastąpić zarówno na wniosek, jak i z urzędu, a także wskazuje przypadki, gdy następuje to z urzędu, oraz skład, w jakim następuje nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu.
2. Zasadą jest nadanie klauzuli wykonalności na wniosek. Przepis wprost wskazuje wyjątki od tej zasady, a mianowicie z urzędu sąd nadaje klauzulę wykonalności tytułowi egzekucyjnemu wydanemu w postępowaniu, które zostało lub mogło być wszczęte z urzędu, a także innemu tytułowi egzekucyjnemu w części, w jakiej obejmuje grzywnę lub karę pieniężną orzeczoną w postępowaniu cywilnym lub koszty sądowe w sprawach cywilnych przysługujące Skarbowi Państwa. Do grupy tytułów egzekucyjnych, którym sąd z urzędu nadaje klauzulę wykonalności, ustawodawca wprowadził nakaz zapłaty wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym niezwłocznie po jego

⁸⁰ Zob. m.in. postanowienie SN z 18.01.2017 r., III SPZP 2/16, OSNP 2018/4, poz. 55.

uprawomocnieniu się. Tytuły egzekucyjne, które z urzędu zostały zaopatrzone w klauzulę wykonalności, są też wysyłane wierzycielom.

3. Przepisy szczególne również wprowadzają obowiązek nadania przez sąd klauzuli wykonalności z urzędu, jeżeli mamy do czynienia z wyrokiem zasądzającym świadczenie na rzecz pracownika lub członków jego rodziny (art. 477⁶ § 3) oraz w przypadku zasądzenia alimentów (art. 1082).
4. Zasadą jest składanie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności w formie pisemnej, ale przepisy nie zabraniają formy ustnej (w takim przypadku powinno to nastąpić do protokołu). Wniosek składany pisemnie powinien spełniać wymagania właściwe dla pisma procesowego. Wnioskodawcą w postępowaniu klauzulowym jest wierzyciel, ewentualnie osoba, która wykaże, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego na nią przeszło wynikające z niego uprawnienie. Wniosek składa się do sądu właściwego zgodnie z regulacją zawartą w art. 781 na piśmie, ewentualnie ustnie do protokołu, dołączając do niego dokumenty niezbędne do jego realizacji przez sąd (art. 784, 786, 788).

Art. 782¹. [Odmowa nadania klauzuli wykonalności]

§ 1. Sąd odmawia nadania klauzuli wykonalności, jeżeli:

- 1) w świetle okoliczności sprawy jest oczywiste, że wniosek jest spreczny z prawem albo zmierza do obejścia prawa;
- 2) z okoliczności sprawy i treści tytułu egzekucyjnego wynika, że objęte tytułem wykonawczym roszczenie uległo przedawnieniu, chyba że wierzyciel przedstawi dokument, z którego wynika, że doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia.

§ 2. Prawomocne oddalenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności na podstawie § 1 pkt 2 nie pozbawia wierzyciela prawa do wystąpienia z powództwem o ustalenie, że objęta tytułem egzekucyjnym wierzytelność nie uległa przedawnieniu. Nie dotyczy to sytuacji, gdy wierzycielowi przysługuje dalej idące roszczenie.

1. Komentowany przepis reguluje problematykę odmowy nadania klauzuli wykonalności, z oczywistych względów odnosząc się jedynie do tych przypadków, gdy jej nadanie następuje na wniosek wierzyciela. Zob. komentarz do art. 782.
2. Pierwszą przesłanką odmowy nadania klauzuli wykonalności jest fakt, że w świetle okoliczności sprawy jest oczywiste, że wniosek jest spreczny z prawem albo zmierza do obejścia prawa. Należy zwrócić uwagę, że brzmienie przepisu wskazuje, iż sprzeczność z prawem, ewentualnie zmierzanie do obejścia prawa, odnosi się jedynie do wniosku. Tym samym nie obejmuje badania materialnoprawnych podstaw powstania takiego tytułu. W doktrynie i judykaturze przyjmuje się, że badaniem objęte

są jedynie wniosek oraz motyw jego złożenia⁸¹. Jak wskazał Sąd Najwyższy, w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu, w którym dłużnik poddał się egzekucji (art. 777 § 1 pkt 4), nie jest dopuszczalna ocena ważności czynności prawnej⁸².

3. Dopuszczalne jest nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu, w którym dłużnik złożył oświadczenie o poddaniu się egzekucji świadczeń alimentacyjnych; sąd może oddalić wniosek o nadanie takiemu aktowi notarialnemu klauzuli wykonalności, jeżeli z jego treści oraz oświadczenia dłużnika o poddaniu się egzekucji w sposób oczywisty wynika, że zostało złożone w celu obejścia prawa⁸³.
4. Istotną kwestią o charakterze praktycznym jest to, czy w oparciu o treść tego przepisu sąd może odmówić nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, który nie spełnia wymagań wskazanych w art. 777. Taka możliwość wydaje się nie budzić wątpliwości (np. brak daty wymagalności w akcie notarialnym). Należy jednak wskazać, że w literaturze przyjmuje się domniemanie, iż tytuły egzekucyjne w postaci orzeczeń sądowych korzystają z domniemania ich prawidłowości⁸⁴. Jednocześnie jednak pojawia się pytanie, czy możliwość taka istnieje, gdy samo sformułowanie zawarte w tytule egzekucyjnym jest nieprecyzyjne, np. w sprawie o wydanie psa sąd nie zindywidualizował psa podlegającego wydaniu (brak czipa, imienia, opisu itp.). Jest to zagadnienie mające istotne znaczenie praktyczne, gdyż brak precyzyjności tytułu pozwala na różne interpretacje zawartych w nim sformułowań, nie pozwala komornikowi na prawidłowe przeprowadzenie egzekucji, np. brak wskazania, do jakiego momentu zasądzono odsetki, zawarcie sformułowania „z odsetkami”, ale bez wskazania ich rodzaju i wysokości. Z uwagi na brzmienie komentowanego przepisu wydaje się niemożliwe badanie tych kwestii w ramach postępowania klauzulowego. Oznacza to zatem, że dopiero na etapie postępowania egzekucyjnego, na skutek wezwania przez komornika do uzupełnienia wniosku o wszczęcie tego postępowania (art. 130 zw. z art. 13 § 2 w zw. z art. 797 w zw. z art. 777), wierzyciel uzyska informację o „wadliwości” tytułu egzekucyjnego i będzie mógł podjąć stosowne czynności. Zob. także komentarz do art. 797.
5. Kolejną podstawą odmowy nadania klauzuli wykonalności jest przedawnienie roszczenia objętego tytułem wykonawczym, o ile wierzyciel nie przedstawi dokumentu, z którego będzie wynikać, że doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia. Należy zwrócić uwagę, że fakt przedawnienia wynikać powinien z okoliczności sprawy i treści tytułu egzekucyjnego. Nie budzi przy tym wątpliwości, że pojęcie sprawy odnosi się do sprawy, w której tytuł egzekucyjny został wydany. Sąd ma zatem możliwość oceny,

⁸¹ D. Zawistowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego...*, t. 4, red. T. Wiśniewski, komentarz do art. 782¹.

⁸² Uchwała SN z 7.03.2008 r., III CZP 155/07, OSNC 2009/3, poz. 42.

⁸³ Uchwała SN z 4.12.2013 r., III CZP 85/13, OSNC 2014/3, poz. 28.

⁸⁴ D. Zawistowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego...*, t. 4, red. T. Wiśniewski, komentarz do art. 782¹.

czy roszczenie stwierdzone tytułem nie uległo przedawnieniu. Jednakże w praktyce zagadnienie to nie jest proste, a ponadto budzi wątpliwości, albowiem przedawnienie jest też zagadnieniem materialnoprawnym. Najistotniejszy w tym zakresie jest jednak fakt, że bieg przedawnienia mógł zostać przerwany wielokrotnie, a sam wierzyciel nie przedstawi na etapie postępowania klauzulowego dokumentu, z którego wynikać będzie, iż do przedawnienia nie doszło. W praktyce sąd nada wówczas klauzulę wykonalności, a do kolejnego badania w tym zakresie dojdzie na etapie postępowania egzekucyjnego (art. 804 § 2). Zob. także komentarz do art. 804. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na praktyczny aspekt zastosowania tego przepisu. Otóż pomimo sformułowania „wierzyciel przedstawi” nie jest to ciężący na wierzycielu obowiązek, ale powinność, w razie niewykonania której poniesie on ujemne skutki w postaci odmowy nadania klauzuli wykonalności. Jest to o tyle istotne, że może oznaczać konieczność wytoczenia kolejnego powództwa (§ 2 komentowanego przepisu).

6. Zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie nadania tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności rozpoznaje inny skład tego sądu⁸⁵.
7. Brzmienie § 2 nie budzi wątpliwości. Pozwala on wierzycielowi na dochodzenie ewentualnych praw w drodze powództwa o ustalenie.

Art. 783. [Treść klauzuli wykonalności; elektroniczny tytuł wykonawczy]

§ 1. Postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności wymienia także tytuł egzekucyjny, a w razie potrzeby oznacza świadczenie podlegające egzekucji i zakres egzekucji oraz wskazuje czy orzeczenie podlega wykonaniu jako prawomocne, czy jako natychmiast wykonalne. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, tytułowi egzekucyjnemu opiewającemu na świadczenie pieniężne w walucie obcej sąd nada klauzulę wykonalności ze zobowiązaniem komornika do przeliczenia tej kwoty na walutę polską według średniego kursu waluty obcej ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski na dzień sporządzenia planu podziału, a jeżeli planu podziału nie sporządza się – na dzień wypłaty kwoty wierzycielowi.

§ 1¹. Niezwłocznie po ogłoszeniu postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności, a gdy ogłoszenia nie było niezwłocznie po jego wydaniu, klauzulę wykonalności umieszcza się na tytule egzekucyjnym, a w przypadkach, o których mowa w art. 781 § 1², na zweryfikowanym przez sąd dokumencie uzyskanym z systemu teleinformatycznego potwierdzającym istnienie i treść tytułu egzekucyjnego. Klauzula wykonalności zawiera stwierdzenie, że tytuł egzekucyjny uprawnia do egzekucji, a w razie potrzeby – także informacje wskazane w § 1. Klauzulę wykonalności podpisuje sędzia albo referendarz sądowy.

⁸⁵ Uchwała SN z 20.08.2021 r., III CZP 58/20, LEX nr 3216621.